

شهر و شهروند

ویژه سکونتگاه های غیررسمی چابهار

بهار ۱۳۹۶

وزارت راه و شهر سازی
شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران

www.udrc.ir

ضمیمه نشریه شهر سازی و معماری هفت شه

سر دبیر: محمد ملاحسنی

مدیر اجرایی: رضا خندکار

دبیر تحریریه: نیما شایان

همکاران تحریریه: سمیرا فروغی، مرزده نوروزی،

سمانه واحدی راد، نغمه شمس

مدیر فنی - هنری: محبتی بختیاری

عکس: راهب همایوندی

هماهنگی: سمیرا محمدی جام

شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران

با سپاس از:

سازمان بنادر و دریانوردی

سازمان ملی زمین و مسکن

استانداری سیستان و بلوچستان

سازمان ملی زمین و مسکن

استان سیستان و بلوچستان

نمایندگان مجلس شورای اسلامی

شهرداری و شورای شهر چابهار و کنارک

- ۲- چابهار شهر بندری جدامانده از بنیان های توسعه
- ۳- چابهار، مرز تمدنی ایران، در منطقه و جهان
- چابهار هاب ترانزیت شمال و جنوب و مرکز همکاری های چند جانبه در منطقه - ۴
- بندر چابهار در دو پرده بهار و زمستان - ۵
- سیاست آمایش سرزمین، رمز موفقیت توسعه سواحل جنوبی کشور - ۶
- مثلث وظایف سازمان ملی زمین و مسکن در ساماندهی به چابهار - ۷
- تصویب کلیات پهنه بندی سند توسعه مکران - ۸

بخش اول: سیمای آسیب ها در چابهار

- روایت مردمان بی بهره از ثروت های طبیعی در جنوب شرق ایران - ۱۲
- فاصله طبقاتی منطقه آزاد تا شهر چابهار - ۱۵
- حاشیه نشینان چابهار بدون امکانات رفاهی روزگار سختی را می گذرانند - ۱۵
- سکاتان چابهار، بی بهره از درآمدهای پایدار حاصل از ایجاد منطقه آزاد - ۱۶
- باتلاق آموزش و بهداشت در چابهار - ۱۹
- سرانه فضای آموزشی به ازای هر دانش آموز در چابهار ۴۸ سانتی متر مربع است - ۲۱
- عدم انطباق طرح تفکیکی مسکن مهر کنارک با طرح تفصیلی - ۲۱
- منطقه آزاد مسئول عدم ساماندهی حاشیه نشینی چابهار است - ۲۲
- چابهار و کنارک پایلوت برنامه مبارزه با حاشیه نشینی شوند - ۲۴
- عدم تعهد به مسئولیت های اجتماعی دلیل اصلی رشد حاشیه نشینی است - ۲۵
- نگرشی رایج به حاشیه نشینان چابهار اصلاح شود - ۲۶
- مسائل حاشیه نشینان پیچیده و فوری است - ۲۷

بخش دوم: ساماندهی شهری چابهار

- توسعه منطقه آزاد چابهار نیازمند تأمین زیرساخت هاست - ۳۰
- ساماندهی مناطق حاشیه نشین چابهار و کنارک نیازمند برنامه ۲۰ ساله - ۳۲
- تدوین نهایی طرح توسعه مکران با رویکرد گردشگری و توسعه تمدن دریا محور - ۳۴
- شهر توریستی - تجاری با سرمایه گذاری ۶ هزار میلیارد ریالی در دل چابهار - ۳۵
- نوع رویکرد به برنامه های توسعه ای باید تغییر کند - ۳۶
- تشکیل مثلث ساماندهی حاشیه نشینی های گسترده چابهار - ۳۷
- چابهار پشتوانه های قوی رشد و آبادانی دارد - ۴۰
- اسکان پایدار در چابهار و کنارک با شهر جدید تیس - ۴۱
- هدف گذاری پیشگیری از گسترش حاشیه نشینی در طرح ویژه توسعه سواحل مکران - ۴۲
- ساماندهی شهری و روستایی چابهار در دستور کار - ۴۴
- ضرورت توجه به سازمان های مردم نهاد و پیوسته های اجتماعی در رفع حاشیه نشینی چابهار - ۴۶
- راه اندازی خانه های آموزشی صنایع دستی و بازارچه های بومی در مناطق حاشیه نشین چابهار - ۴۸
- سیمای طرح تحول سلامت در حاشیه شهر چابهار - ۴۹
- عزم دولت برای ارتقای سطح سلامت مردم چابهار - ۵۰
- اجرای نخستین طرح بهبود وضعیت استان های نامن غذایی در چابهار - ۵۱
- ساخت فرودگاه چابهار منجر به توسعه دیگر شقوق حمل و نقلی می شود - ۵۲
- نگاه صرف کالبدی و تخریبی راه حل مشکلات چابهار نیست - ۵۳
- اعلام آمادگی خیرین برای مشارکت در ساخت محوره های روستایی چابهار و کنارک - ۵۵
- اجرای برنامه های توسعه ای در مناطق حاشیه نشین زمان بر است - ۵۶
- دستگاه های مربوط به درک مشترک از فرصت ها و تهدیدات برسند - ۵۸

بخش سوم: چشم انداز توسعه چابهار

- الحاق بندر شهید بهشتی و «ساخت فرودگاه بین المللی تنها راه پیشرفت منطقه آزاد چابهار - ۶۰
- افتتاح طرح توسعه بندر چابهار در بهار ۹۶ عیدانه دولت به مردم - ۶۱
- طرح توسعه شهرک پتروشیمی مکران در چهارراه اصلی کریدور جنوبی تجارت جهانی - ۶۳
- اعلام آمادگی فرانسوی ها برای سرمایه گذاری در چابهار - ۶۷
- خط دریایی چابهار - مسقط آغازگر فصل جدید گردشگری دریایی ایران - ۶۸
- هندی ها خواستار تسریع طرح توسعه بندر چابهار - ۶۹
- چابهار شاهراه صادرات و واردات فرآورده های خام دامی ایران - ۷۰
- چابهار ظرفیت مناسبی برای فعالیت شیلاتی و استقرار واحدهای صنعتی دارد - ۷۰
- آغاز همکاری ایران و کره جنوبی در صنعت فولاد چابهار - ۷۲
- تدوین سند کشاورزی و شیلات در برنامه ششم توسعه - ۷۴
- بندر چابهار شاهراه ظرفیت و قطب بزرگ تجاری و اقتصادی ایران می شود - ۷۶
- حل بحران آب با ایجاد زیرساخت های انتقال آب در کنار سد ها - ۷۶
- استفاده از سرمایه های بخش شیلات برای توسعه مناطق حاشیه نشین چابهار - ۸۱
- بهره برداری از فاز نخست طرح توسعه بندر چابهار؛ فروردین ۹۶ - ۸۲
- اعلام آمادگی وزارت صنعت برای راه اندازی خط کشتیرانی مستقیم از بندر چابهار - ۸۳
- تشریح جزییات همکاری تهران - توکیو در چارچوب خط اعتباری ۱۰ میلیارد دلاری - ۸۴

چاپهار شهر بندری جدامانده از بنیان‌های توسعه

می‌داده و امروز نیز به قوت خود باقیست. مهم‌ترین پیامد چنین توسعه‌ای، جدایی شهر چاپهار از جریان اصلی توسعه منطقه آزاد و در واقع بنیان‌های اصلی توسعه خود بوده‌است. علاوه بر این انفکاک، جاذبه‌های اقتصادی منطقه آزاد که به جذب نیروهای تحصیل کرده و عمدتاً غیربومی و مهاجر می‌انجامد، موجب شده تا نیروی انسانی بیرون مانده از این چرخه، برای رفع بیکاری و مشکلات اقتصادی خود، به شکل گسترده‌ای به مشاغل کاذب و کپرنشینی در حاشیه شهر روی آورند. در این کپرهای بخش‌های قابل‌توجهی از جمعیت، به کارگری در بخش کشتیرانی، شیلات، ماهیگیری و یا به مشاغل غیررسمی شهر مشغولند.

رسیدگی به وضعیت ساکنانی که فی‌النفسه جزو اقشار محروم، ساده و با صداقت روستایی و تهیدستان شهری بوده و حال از کاستی‌های کالبدی و محیطی این مناطق در رنج می‌باشند؛ نه تنها به عنوان یک «ضرورت» بلکه

مسئله حاشیه‌نشینی و گسترش سکونتگاه‌های غیررسمی، یکی از مهم‌ترین چالش‌های شهرنشینی کشور است که به دلیل ایجاد نارسایی‌ها و مشکلاتی چون بازتولید فقر شهری، به مخاطره‌انداختن محیط زیست و تحمیل هزینه‌های فراوان برای حل مشکلات، تهدیدی جدی بر مسیر پایداری و انسجام جوامع شهری به‌شمار می‌رود. علی‌رغم اینکه رسیدگی به وضعیت ساکنان مناطق فقیرنشین، همواره از شعار و آرمان‌های نظام جمهوری اسلامی ایران بوده و هست و مدیران و برنامه‌ریزان شهری، طی دهه‌های متمادی، رویکردهای مختلفی از نادیده‌انگاشتن، تخلیه اجباری و تخریب تا توانمندسازی ساکنان این سکونتگاه‌ها را برای خروج از بحران‌های مربوطه، به‌کار گرفته‌اند، مسائل و مشکلات مورد مواجهه شهرها چون فقر شهری، توسعه نامتعادل و توزیع نابرابر خدمات، تاب‌آوری اندک، بحران هویت و نادیده‌انگاشتن ارزش‌ها، افت منزلت اجتماعی و ...، به‌طور روزافزون، به ایجاد و گسترش این محدوده‌ها دامن می‌زند.

شهر چاپهار نیز همانند بسیاری دیگر از شهرهای کشورمان، که محدوده وسیعی از بافت‌های ناکارآمد شهری (مشمول بر ۳۲۸ هکتار بافت ناکارآمد میانی، ۴۸ هکتار بافت تاریخی و ۱۱۲۳ هکتار محدوده سکونتگاه غیررسمی در داخل و خارج محدوده شهر، با جمعیت ۳۳۴۰۰ نفر) را در خود جای داده، به دلیل معضلات و چالش‌های موجود در سطوح منطقه‌ای، شهری و محدوده‌های اسکان غیررسمی، بیش از پیش توجه مسئولان و مدیران شهری را به خود جلب نموده و در فقدان برنامه‌های صحیح توسعه، بجد نیازمند اتخاذ تدابیر صحیح مدیریتی‌ست. پیشینه این سوءمدیریت را می‌توان در نحوه پی‌ریزی بنیان‌های توسعه منطقه جستجو نمود. از آنجا که پس از انقلاب، منطقه چاپهار از کانون‌های گرهی در استراتژی خروج از بحران و توسعه آتی استان سیستان و بلوچستان محسوب می‌شد، سرمایه‌گذاری بر مبنای قابلیت‌ها و فرصت‌های بکر برآمده از موقعیت جغرافیایی این منطقه، طی برنامه‌های ادواری توسعه، در دستورکار قرار گرفت. توسعه فعالیت‌های بندری، تجاری-صنعتی، گسترش فعالیت‌های دانشگاهی مرتبط با علوم دریایی و تقویت نظامی کشور، در قالب منطقه آزاد تجاری-صنعتی و افزایش نقش ترانزیتی و صنعتی در چارچوب منطقه آزاد، به تدریج موجبات ارتقای اقتصادی منطقه را فراهم آورد، توسعه‌ای که همواره به‌طور طبیعی، شهر چاپهار را در معرض امواج پیامدهای ناشی از برنامه‌های خاص این منطقه قرار

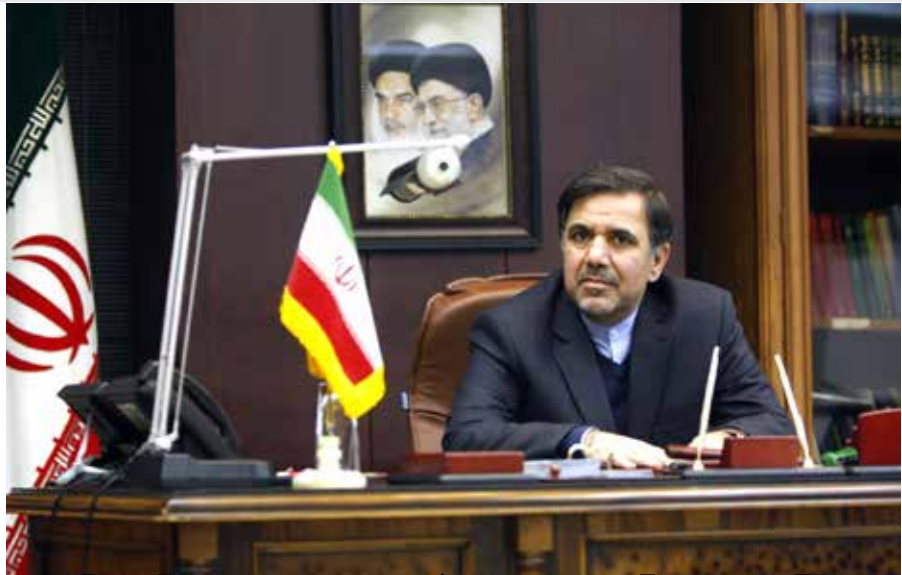
به عنوان «اولویت اصلی» مدیریت شهری مطرح می‌گردد. بنابراین راهکار مواجهه با مسائل و مشکلات گریبان‌گیر این مناطق، نه تخریب، نه نوسازی و نه نادیده‌انگاری بلکه اتخاذ راهکارهای میانه، اجتماع محور، ارتقاءدهنده و آینده‌نگر در تمامی حوزه‌های کالبدی، اقتصادی، اجتماعی و حقوقی‌ست که همگی تغییر رویکردی جدی در نظام برنامه‌ریزی و مدیریت شهری را می‌طلبد. مدیریتی که جدای از توسعه کمی بر مبنای دلالت‌های صرف رشد اقتصادی در مناطق آزاد، توسعه کیفی بر مبنای قابلیت‌ها و فرصت‌های منطقه را مبنای برنامه‌ریزی قرار دهد و با آگاه‌سازی بنگاه‌های اقتصادی مناطق آزاد نسبت به مسئولیت اجتماعی خود در قبال توسعه در سطوح منطقه‌ای و ملی، در راستای توزیع عادلانه ثروت، امکانات و خدمات در این مناطق و کل کشور، گام بردارد.

با توجه به موارد اشاره‌شده، محورهای زیر به‌عنوان موضوعاتی کلیدی، در فرایند بازآفرینی این شهر بندری، که می‌تواند نمونه‌ای کامل از یک الگوی ایران‌شهری باشد، قابل توجه است:

۱. بازنگری فرایند برنامه‌ریزی توسعه با تأکید بر مفاهیم کیفی و بر پایه مبانی الگوی ایران‌شهری
۲. بازبینی مجدد نقش چاپهار در عرصه سرزمینی به‌عنوان کانون توسعه منطقه، از طریق بازخوانی ظرفیت‌های توسعه منطقه‌ای و تبیین نقش چاپهار در این نظام
۳. بازترسیم نقش کنشگران دخیل در فرایند توسعه به‌ویژه بنگاه‌های اقتصادی منطقه در چارچوب مسئولیت‌های اجتماعی‌شان
۴. بازتوزیع عادلانه امکانات و خدمات در مقیاس منطقه، شهر و محلات

شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران به‌عنوان متولی سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، مدیریت و راهبری بازآفرینی محدوده‌های ناکارآمد شهری، در تلاش است با اخذ نقطه‌نظرات جامعه حرفه‌ای، دانشگاهی و مدیریت کشور، چارچوبی کارآمد برای ارتقای کیفی سکونت در شهرهای کشور، تبیین و ترسیم نماید. مجموعه حاضر که حاصل تلاش همکاران ارجمند شهر و شهروند به سردبیری جناب آقای ملاحسینی است، می‌کوشد تا ضمن تبیین سیمای آسیب‌های مختلف در شهر چاپهار، با تشریح ارکان نظام برنامه‌ریزی به ساماندهی و ترسیم چشم‌انداز توسعه این شهر بندر مباردت ورزد.

محمد سعید ایزدی، معاون وزیر راه و شهرسازی

چابهار، مرز تمدن ایران در منطقه و جهان

داشته باشند. به زعم اینجانب، توسعه، توانایی خلق ارزش افزوده توسط مردم و عمران و آبادانی است و در نهایت اگر مردم بتوانند ارزش افزوده ایجاد کنند آن زمان است که می‌توان گفت استان در مسیر توسعه قرار گرفته است. همچنین به‌منظور هم‌سویی توسعه با اقتصاد مقاومتی، می‌باید برای هریک از شهرهای استان، وظایفی تعریف شود. سیستان به‌عنوان دروازه ورود به افغانستان، نقش ترانزیتی بسیار مهمی را ایفا می‌کند و زاهدان ماهیتی تجاری دارد؛ ایرانشهر، نقش کشاورزی را ایفا کرده است و چابهار، نقش مهمی در حمل و نقل دریایی دارد؛ بنابراین سیستان استانی است که می‌شود برای توسعه آن، اندیشه کرد و برنامه‌ریزی نمود. به‌عنوان مثال، با هدف توسعه ارتباطات درون‌تمدنی، باید تمام پایانه‌های مرزی، هوایی و دریایی را تجهیز و تسهیل کنیم.

در بندر اقیانوسی چابهار نیز، با توجه به اهمیت آن، توسعه شبکه فرودگاهی و ریلی، مورد توجه قرار گرفته است. برای ساخت ریل چابهار-خواف، به حدود ۶/۵ میلیارد دلار منابع مالی نیاز است که باید از محل سرمایه‌گذاری خارجی یا صندوق توسعه ملی تأمین شود، سرمایه‌گذاری عظیمی نیز در حوزه بندر و فرودگاه در حال انجام است که برای تبدیل شدن چابهار به مرکز جذب جمعیت، ایجاد پسرکانه نیازی ضروری است. به‌عبارتی، به یک منطقه ویژه اقتصادی نیاز داریم که متصل به بندر باشد و بتواند تولید در چابهار را سازماندهی و حمایت کند.

اما برای جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی، و در کل، ایجاد فرصت‌های سرمایه‌گذاری مطمئن، علاوه بر توجه به فرصت‌ها و قابلیت‌های موجود در منطقه، می‌باید توانایی مدیریت سرمایه‌ها را به موازات مدیریت مسائل و چالش‌ها، فراهم نمائیم. مسئله اسکان خیل عظیمی از جمعیت مهاجر و فقیر در محدوده‌های حاشیه‌نشین؛ نبود آب شرب و پائین بودن سطح بهداشت و سلامت؛ گسترش ساخت و سازهای بی‌برنامه و غیرمجاز و آسیب‌پذیری در برابر مخاطرات طبیعی؛ کمبود فضاهای آموزشی و فاصله زیاد محل استقرارشان از یکدیگر؛ خشکسالی‌های اخیر و پدیده مهاجرپرستی از روستاهای اطراف؛ حضور قاچاقچیان بین‌المللی در حاشیه نوار مرزی؛ و نامناسب بودن زیرساخت‌های محیطی و کالبدی، به‌ترتیب، از جمله مهم‌ترین مسائل و چالش‌های متبلابه چابهار در سطح محدوده‌های اسکان غیررسمی، شهر و منطقه می‌باشند که هرنوع توسعه‌ای در صورت عدم پاسخگویی به این مسائل، نه تنها موهبتی برای شهروندان به همراه ندارد، بلکه توسعه ناپایدار انسانی را نیز رقم خواهد زد.

دکتر عباس آخوندی، وزیر راه و شهرسازی

انسانی آن، نشان از جوهر اندیشه ایران‌شهری دارد که در دوره‌های گوناگون تاریخی، همواره قدرت حل تعارضات را داشته و فرهنگ ایرانی را بازتعریف نموده است.

سیستان و بلوچستان کنونی، از جمله مناطق اصیل اما گمگشته از الگوی ایران‌شهری‌ست که شالوده‌های اصالت آن، هنوز هم یارای بازخوانی و بازتعریف فرهنگی و مددسانی به حل تعارضات را دارد. این منطقه، به‌عنوان مرزی تمدنی، می‌تواند نقطه اتصال ایران با دریای عمان، افغانستان، پاکستان، آسیای میانه، شبه قاره هند و سایر نقاط مهم تجاری و اقتصادی دنیا باشد. اتصال و ارتباط یاد شده، نه فقط در تجارت کالا، بلکه در تبادل افکار، اندیشه، دانش و فرهنگ نیز قابل تعریف است. به‌واقع، شبکه ارتباطی این استان، بزرگترین ثروت انسانی آن است که خلقتش، برای کشورهایی که این شبکه ارتباطی را بین اقوام خود ندارند، بسیار سخت و گران می‌باشد. نکته اینجاست که باید بتوانیم این شبکه ارتباطی را در کنار شبکه تجاری، توسعه و گسترش دهیم.

نیروهای توانمند انسانی، میراث تاریخی، اجتماعی و اقتصادی نیز می‌توانند تأثیر بسزایی بر مسیر توسعه استان

از ایران بشدتا به توران و چین گذر کرد و از آن پس به مکران زمین
 زمکران شد آراسه تازه میان مانید ایچ پنج از کره
 پی او عمان تانند بر زمین به توران و مکران و دریای چین
 به چین و مکران سه کسرم به دریای کیمک برگدزم
 جهاندار سالی به مکران ماند زهر جای کشتی کران را بنخاند
 از آن پس و لیران پر خاشجوی به تاراج مکران نهادند روی

ایرانیان همواره در شهرهای بنیان نهاده شده بر مبنای الگوی ایران‌شهری، در حال تبادلات و داد و ستد بوده‌اند. جغرافیای شهرهای ایرانی، جغرافیایی بسته و محدود، توأم با نگاه نژادی نبوده بلکه تمامی رفتار و مراودات مردمان ایران‌زمین، با تمامی دنیا از روم گرفته تا توران و چین، درهم آمیخته است. علی‌رغم آمیزش فاخر و مسالمت‌آمیز مورد اشاره، ثبات و پایداری شهرهای ایرانی و سرمایه‌های

توسعه چابهار در دیدگاه رئیس جمهور

«چابهار» هاب ترانزیت شمال و جنوب و مرکز همکاری‌های چندجانبه در منطقه

افغانستان و امضاء موافقتنامه تأسیس دالان حمل‌ونقل و گذر بین‌المللی، موسوم به توافقنامه چابهار از برجسته‌ترین اقدام‌ها با محوریت چابهار در دوره دولت یازدهم محسوب می‌شود. چکیده دیدگاه‌ها و مواضع دکتر روحانی در دو سال اخیر درباره نقش چابهار در توسعه ایران و منطقه در جدول آمده است.

دکتر حسن روحانی، رئیس جمهوری از زمان استقرار دولت یازدهم توجه ویژه‌ای به چابهار به عنوان هاب ترانزیت شمال و جنوب و مرکز همکاری‌های چند جانبه در منطقه داشته و در دیدار با سران و وزرای کشورهای هنر، پاکستان و افغانستان بر نقش توسعه‌گرانه این بندر تاکید کرده است. برگزاری نشست سه‌جانبه سران جمهوری اسلامی ایران، هندوستان و

ردیف	زمان و محل اظهار نظر	چکیده سخنان رئیس جمهوری
۱	۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۴ دیدار «گاد کاری» وزیر حمل‌ونقل جاده‌ای، بزرگراه‌ها و کشتیرانی هندوستان	* با توجه به اهمیت مسأله ترانزیت جنوب - شمال و توسعه بندر ایران، از حضور سرمایه‌گذاران هندی در توسعه بندر چابهار و سایر بنادر جنوبی و نیز احداث جاده و راه‌آهن استقبال می‌کنیم. * اقتصاد ایران و هندوستان می‌توانند مکمل یکدیگر باشند و آغاز فعالیت مشترک در چابهار، باید به سرفصلی جدید، در مناسبات دو طرف منتهی شود.
۲	۵ آبان ۱۳۹۴ مراسم دریافت استوارنامه سفیر جدید هندوستان	بندر چابهار در ایران که به عنوان بندر مهم ترانزیتی، هندوستان را به افغانستان و کشورهای آسیای میانه متصل می‌کند، می‌تواند در راستای توسعه همکاری‌های همه‌جانبه دو کشور مورد استفاده قرار گیرد.
۳	۲۹ فروردین ۱۳۹۵ دیدار با وزیر خارجه هند	با توسعه بندر چابهار هند تا آسیای مرکزی، قفقاز و افغانستان پیوند می‌خورد، و این طرح عظیم سرفصلی نوین در همکاری‌های مشترک و چندجانبه میان تهران - دهلی نو و سراسر منطقه است.
۴	۳ خرداد ۱۳۹۵ مراسم امضای ۱۲ سند همکاری میان ایران و هندوستان	سرمایه‌گذاری هندوستان در توسعه بندر چابهار و تجهیز آن نمادی برای همکاری بین دو کشور است. چابهار مبدا دالان ترانزیتی بین جنوب - شرق و جنوب - شمال خواهد بود و با اتمام احداث راه آهن بین چابهار - زاهدان و زاهدان - سرخس، این مسیر ریلی می‌تواند به نقطه اتصال بین کشورهای مختلف از هندوستان و افغانستان گرفته تا کشورهای آسیای میانه و منطقه قفقاز و شرق اروپا تبدیل شود.
۵	۳ خرداد ۱۳۹۵ نشست مشترک هیات‌های عالی‌رتبه ایران و هندوستان	* بندر چابهار می‌تواند هاب ترانزیت شمال و جنوب و مرکز همکاری‌های چند جانبه در منطقه شود و از طریق این بندر می‌توان بسیاری از کالاها را از کشورهای منطقه به آسیای مرکزی، قفقاز و شرق اروپا منتقل کرد. جمهوری اسلامی ایران از سرمایه‌گذاری شرکت‌های هندی در بندر چابهار و همچنین مشارکت در احداث راه‌آهن چابهار به زاهدان که پس از آن به مشهد متصل خواهد شد، استقبال می‌کند. * امکان همکاری و مشارکت ایران و هندوستان در زمینه صنایع آلومینیوم، فولاد و پتروشیمی در منطقه چابهار وجود دارد. * با اتصال راه‌آهن چابهار به زاهدان و در نهایت به مشهد و شبکه ریلی کشور، می‌توان کالا را از چابهار به کشورهای آسیای میانه منتقل کرد که در زمینه احداث این خط آهن، ایران و هندوستان می‌توانند سرمایه‌گذاری مشترک و همکاری خوبی با یکدیگر داشته باشند. در زمینه توسعه بندر چابهار و راه‌آهن این منطقه می‌توانیم از تکنولوژی و سرمایه‌گذاری دیگر کشورهای آسیایی و اروپایی نیز استفاده کنیم.
۶	۳ خرداد ۱۳۹۵ نشست سه‌جانبه سران جمهوری اسلامی ایران، هندوستان و افغانستان	* نیازمند ابتکارات مشترک در منطقه هستیم که امضاء توافقنامه ترانزیتی سه جانبه چابهار یکی از زمینه‌های همکاری بسیار خوب، در منطقه و سه کشور ایران، هندوستان و افغانستان را فراهم می‌کند. توافقنامه ترانزیت سه جانبه نه یک تصمیم سیاسی، بلکه اجماع منطقه‌ای به عنوان ضمانت همکاری‌ها است و می‌تواند اراده‌های مشترک را برای توسعه روابط و مناسبات میان سه کشور به نمایش بگذارد. در این ابتکار که توسعه ترانزیت منطقه شرقی ایران به‌شمار می‌رود، هند را به چابهار و هر سه کشور را به قفقاز و شرق اروپا نزدیک می‌کند و می‌تواند شرایط بهتری را برای کارآفرینان در سه کشور فراهم آورد. * با امضاء موافقتنامه سه‌جانبه ایران، هندوستان و افغانستان، یک دالان ترانزیت بین‌المللی ایجاد خواهد شد. این اقدام، فرصتی بزرگ برای تعاملات منطقه‌ای و فعال شدن کارآفرینان سه کشور و منطقه ایجاد خواهد کرد و بی‌تردید رقابت‌های مثبت و همکاری‌های مشترک، همه را به سمت رویکردی سازنده هدایت می‌کند. چابهار این ظرفیت را دارد که نقطه وصل کشورهای منطقه باشد و کشورهای دیگر نیز می‌توانند در این پروژه از ابعاد مختلف اعتباری و تکنولوژی مشارکت کنند.
۷	۳ خرداد ۱۳۹۵ مراسم امضاء موافقتنامه تأسیس دالان حمل‌ونقل و گذر بین‌المللی، موسوم به توافقنامه چابهار	نماد این همکاری سه‌جانبه کلمه چابهار است که بهاری برای هر سه کشور است و ما در سایه سرمایه‌گذاری و فعالیت مشترک در چابهار می‌توانیم، هندوستان را از مسیری مطمئن به افغانستان، آسیای میانه و قفقاز پیوند دهیم. این سند تنها یک سند اقتصادی نیست بلکه سندی سیاسی و منطقه‌ای است و پیام آن این است که کشورهای منطقه، باید از فرصت‌های منطقه‌ای برای منطقه استفاده کنند. سوم خرداد برای مردم ایران، یک روز تاریخی و مبارک است و با امضاء این سند، همچنین می‌تواند، روز همکاری سه کشور و روز چابهار معرفی شود.
۸	۱۶ تیر ۱۳۹۵ تماس تلفنی نخست وزیر هند	پیگیری روند اجرای سریع توافقات حاصله بویژه در ارتباط با بندر چابهار و پیشبرد طرح‌ها میان دو کشور ضروری است. بندر چابهار ایران که کشورهای مختلف منطقه از جمله هند، افغانستان و آسیای مرکزی را به یکدیگر متصل می‌کند، یکی از نمادهای همکاری تهران و دهلی نو است و توسعه بندر چابهار را با همکاری مشترک با جدیت دنبال خواهیم کرد.
۹	۱۱ اسفند ۱۳۹۵ دیدار با نخست وزیر پاکستان در حاشیه اجلاس سران کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی (اگو) در اسلام آباد	* در بندر چابهار بزودی فاز جدیدی به بهره‌برداری می‌رسد که توان این بندر را بسیار افزایش خواهد داد. ارتباط میان چابهار و گوادر می‌تواند به توسعه و تکمیل همکاری‌های دو جانبه و منطقه‌ای کمک کند. * توسعه سواحل مکران و شرق کشور از اهداف دولت یازدهم است که این اقدام می‌تواند روابط ایران و پاکستان را بیش از پیش مستحکم سازد و شرایط و فضای اقتصادی مناسب‌تری را برای دو کشور رقم بزند.

همراه با رییس ستاد توسعه سواحل مکران؛

بندر چابهار در دو پرده بهار و زمستان

پرده اول:

آفتاب آخرین روز اردیبهشت ماه ۹۵ چابهار سوزان و طاقت فرسا بود. در شرحی طاق‌فرسای ظهر صدها کارگر و مهندس در گوشه و کنار اسکله شهیدبهبشتی مشغول به کار بودند. معاون اول رییس‌جمهور که برای حضور در اجلاس «روسای مناطق آزاد اتحادیه کشورهای حاشیه اقیانوس هند» در شهر چابهار حاضر شده بود، به این بندر سر زد تا از نزدیک در جریان روند پیشرفت طرحی باشد که از نظر او دارای مزیت‌های

بسیاری در دو سیاست اصلی کشور یعنی توسعه سواحل مکران و اقتصاد مقاومتی است.

دکتر جهانگیری همانطور که در جمع مهمانان داخلی و خارجی اجلاس تاکید کرده بود: «بندر چابهار نقطه‌ای مهم و استراتژیک برای ایران است» در جمع کارکنان و پیمانکاران سازمان بندر و کشتیرانی نیز ضمن تشکر از زحمات‌شان، گفت: «کار بزرگی در بندر شهید بهشتی چابهار در حال انجام است تا این بندر از یک سو به جایگاهی برای ترافیک کالا به کشورهای منطقه و از سوی دیگر به محلی برای صادرات و واردات کشور مبدل شود.»

طراحی بندر شهیدبهبشتی در سال ۱۳۵۰ انجام شد اما عملیات اجرایی آن در سال‌های دفاع مقدس و نیاز کشور به بندری امن خارج از خلیج فارس کلید خورد. با این وجود تگناهای مالی و اولویت‌های دیگر باعث شد تا توسعه بندر به کندی پیش رود. در سال ۱۳۸۸ قرار شد تا در طرح توسعه جدید، مساحت بندر به ۲۴۰ هکتار، محوطه بارانداز آن به ۱۶ هکتار و فضای انبارهای مسقف به ۳۰ هزار متر مربع برسد، اما تحریم‌های بین‌المللی باعث شد تا خطوط کشتیرانی جهان بندر چابهار را از فهرست مقصدهای خود خط بزنند. این تصمیم همسو با تصمیم‌گیری غیرمدرانه دیگری برای متوقف کردن طرح اسکله باعث شد تا رخوت و رکود به محیط کارگاهی بندر شهیدبهبشتی بازگردد. با روی کار آمدن دولت تدبیر و امید و قبل از امضای برجام، روند پیشرفت طرح مطابق برنامه سرعت گرفت بطوریکه اسکله شهید بهشتی از دو سال قبل تا به امروز ۷۲ درصد پیشرفت فیزیکی داشته است. با در نظر گرفتن اعتبار ۳۴۰ میلیون دلاری برای تامین تجهیزات بندر از سوی دولت و آغاز بکار خطوط کشتیرانی پس از برجام دوباره ورود کشتی‌ها به بندر شهیدبهبشتی رونق و حیات داده است.

پرده دوم:

آفتاب یکی از نخستین روزهای بهمن ماه ۹۵ چابهار مطبوع و دل‌چسب بود. صدها کارگر و پیمانکار در آب‌وهوایی لطیف، مشغول تخلیه و نصب تجهیزات بارانداز از یک کشتی خارجی بودند. جرتقیل‌های چند صد تنی پیاده و نصب می‌شوند تا از این پس ایران بابت تاخیر در بارگیری و تخلیه کانتینرها از کشتی‌های باربری هزینه اضافه نپردازد.

دکتر جهانگیری که برای شرکت در اجلاس بین‌المللی «معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری و توسعه پایدار در سواحل مکران» به چابهار رفته بود دوباره به بندر شهیدبهبشتی سر زد تا از پیشرفت کارها مطلع شود. حالا استحصال اراضی حوضچه بندر و لایروبی و عملیات بهسازی خاک و اقدامات دیگر مثل تطویل موج‌شکن بندر و احداث ترمینال‌های مختلف به اندازه‌ای رسیده که کشتی‌های اقیانوس‌پیما بتوانند در اسکله پهلو بگیرند. معاون اول رییس‌جمهور خوشحال به خبرنگاران می‌گوید: «دفعه قبل که از اینجا بازدید کردم تعداد زیادی پیمانکار در حال فعالیت بودند خوشبختانه امروز بخش زیادی از کارها انجام شده و تجهیزات مورد نیاز هم وارد شده است تا چابهار را مبدل به فرصت بزرگی برای توسعه جنوب شرق کشور کنیم.»

رییس ستاد توسعه سواحل مکران و فرمانده ستاد اقتصاد مقاومتی به نیکی می‌داند که اگر ظرفیت این بندر از ۸٫۵ میلیون تن فعلی به رقم ۸۰ میلیون تن

در فاز پنجم توسعه برسد و سریع‌ترین راه ارتباط زمینی با آب‌های آزاد برای کشورهای محصور در خشکی آسیای میانه ایجاد شود علاوه بر ایجاد ثروت و کار، مردمان خونگرم منطقه سیستان و بلوچستان بیش از همیشه طعم عدالت و زندگی مطلوب را خواهند چشید. به همین دلیل است که دکتر جهانگیری تاکید دارد: «بندر چابهار نقطه‌ای مهم و استراتژیک برای ایران است؛ لذا ما برای توسعه راه آهن، صنایع و راه‌های آن برنامه‌های خاصی طراحی کرده‌ایم.»

بنظر می‌رسد. همین موضوع را در مورد مناطق شمالی کشور داریم.

وی تصریح می‌کند: ایده اینکه بتوانیم مجتمع‌های زیستی را که در کنار دریای عمان و خلیج فارس هستند تقویت کرده و مناطق ساحلی جنوبی کشور را جمعیت‌پذیرتر کنیم طرحی مناسب و قابل توجه است.

توسعه مکران منطبق با سیاست‌های حفاظت از محیط‌زیست

به گفته مظاهریان، طرح توسعه سواحل مکران در قالب سیاست آمایش سرزمین معنا و مفهوم پیدا می‌کند. این مقام مسئول میزان موفقیت طرح جمعیت‌پذیرکردن مناطق جنوبی کشور را حل مساله آب و اشتغال می‌داند و معتقد است: هزینه انتقال آب از دریا باندازه‌ای زیاد است که اینگونه طرح‌ها غیر اقتصادی می‌کند. بنابراین اگر هزینه انتقال آب را از هزینه‌ها

معاون مسکن و ساختمان وزیر راه و شهرسازی می‌گوید: توسعه مکران در صورتیکه پاسخ روشنی به مساله آب و اشتغال در آن نواحی داده شود میسر است. در عین حال، طرح آمایش سرزمین و تاسیس کارخانه‌های صنایع تبدیلی در پس‌کرانه‌های بنادر جنوب، یکی از راه‌حل‌های اشتغال ساکنان منطقه و ساماندهی مجتمع‌های زیستی است.

حامد مظاهریان معاون مسکن و ساختمان وزیر راه و شهرسازی در گفتگو با خبرنگار پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی در تشریح برنامه‌های سیاستی مسکن در تدوین سند توسعه مکران توضیحاتی را با توجه به شرایط و اقلیم مناطق جنوبی کشور مطرح کرد.

وی درباره اجرای طرح‌های مسکنی در طرح توسعه مکران و جمعیت‌پذیر شدن منطقه به حل مساله آب و اشتغال در مناطق جنوبی کشور اشاره می‌کند و می‌گوید: شروع توسعه در سواحل مکران بر مبنای

معاون مسکن و ساختمان وزیر راه و شهرسازی مطرح کرد؛

سیاست آمایش سرزمین، رمز موفقیت توسعه سواحل جنوبی کشور

امکان‌پذیر کردن تاسیس کارخانه‌های صنایع دریایی در پس‌کرانه‌های بنادر جنوبی

تاسیس کارخانه‌های متعدد و تبدیلی را امکان‌پذیر کند. به گفته مظاهریان، بندر این مزیت را دارد که هم بتواند مواد اولیه را به کشور وارد کند و هم بتواند شرایطی را فراهم کند تا کالاهای تولیدی به کشورهای دیگر صادر شده و بتواند بدین طریق اشتغال و صنایع مرتبط با دریا را در سواحل جنوبی گسترش روزافزون دهد. وی می‌گوید: با شاخصه‌هایی که سواحل جنوبی کشور دارد و همچنین برای بحث امنیت مناسب است که در کنار دریای عمان جمعیت را گسترش دهیم به شرطی که الزامات آن آماده شوند.

به گفته این مقام مسئول، در درجه اول باید شیرین کردن آب دریای جنوب برای مناطق جنوبی کشور اختصاص یابد همچنین حل اشتغال در سواحل جنوبی کشور برای ساکنان آن مناطق به دلیل شغل‌های مرتبط با دریا و بندر کاری است که قابلیت انجام دارد و می‌تواند مشکلات عمده منطقه را در بحث اشتغال حل کند که همه اینها در کنار هم می‌تواند مبنای توسعه شهرهای کناری دریای مکران شود.

حذف کرده و به شیرین کردن آب منطقه پرداخته شود و در عین حال سرمایه‌گذاری گسترده‌ای صورت بگیرد تا مساله اشتغال نیز برای ساکنان مناطق جنوبی کشور حل شود توسعه سواحل مکران به معنای واقعی مفهوم خود را پیدا می‌کند. مظاهریان تأکید می‌کند: برای تدوین و مصوب کردن سند توسعه مکران و فراتر از آن برای توسعه سواحل مکران باید پاسخی روشن به مساله اشتغال ساکنان آن مناطق داده شود.

امکان‌پذیر کردن تاسیس کارخانه‌های صنایع دریایی در پس‌کرانه‌های بنادر جنوبی

این مقام مسئول در وزارت راه و شهرسازی یکی از شاخصه‌هایی که در بحث توسعه مکران مطرح شده را توسعه فعالیت‌های بندری عنوان می‌کند و می‌گوید: توسعه فعالیت‌های بندری باید نه تنها شامل واردات و صادرات شده بلکه باید بتواند به ترانزیت شمال- جنوبی معنا بخشیده و فراتر از ایران را مدنظر قرار دهد. علاوه بر این در پس‌کرانه‌های بنادر جنوبی ایران امکان

جمعیت‌پذیرکردن مبتنی بر ایجاد شغل در این مناطق است. این در حالی است که فلات مرکزی مشکل عمده کم‌آبی را دارد و طرح‌های عظیم انتقال آب به این مناطق چالش برانگیز خواهد بود.

معاون مسکن و ساختمان وزیر راه و شهرسازی با اشاره به اینکه انتقال آب از دریای عمان و دریای مازندران به فلات مرکزی ایران پرهزینه بوده و اجرای این گونه طرح‌ها تبعات زیست‌محیطی دارد و در صورت در نظر نگرفتن تبعات آنها مشکلاتی جدی ایجاد خواهد شد.

مظاهریان لازمه موفقیت طرح جمعیت‌پذیرکردن مکران را سرمایه‌گذاری در ایجاد صنایع متناسب با موفقیت مکانی دانست و صنعت گردشگری را یکی از انتخاب‌ها دانست. وی می‌افزاید: شهرهای ساحلی به دلیل مجاورت با آب همواره جزو شهرهای با پایداری بالا محسوب می‌شوند زیرا علاوه بر آب به عنوان مایه حیات بشری، امکاناتی همچون راه‌های دریایی و ترانزیت کالا در این راه‌ها، همچنین منابع عظیم اقتصادی حاصل از دریا ایده جمعیت‌پذیرکردن مناطق جنوبی کشور منطقی

معاون وزیر راه و شهرسازی مطرح کرد؛

مثلث وظایف سازمان مله زمین و مسکن در ساماندهی به چابهار

تعهدات سازمان جهت تامین زمین برای شهرداری، تامین هزینه‌های مشاور و سنددار کردن زمین‌های چابهار

مدیرعامل سازمان ملی زمین و مسکن، مجموعه فعالیت‌های آن سازمان را در ساماندهی به وضعیت چابهار، تامین زمین برای شهرداری‌ها و سازمان بهسازی و نوسازی، تامین هزینه‌های مشاور طرح ساماندهی و سنددار کردن زمین‌ها عنوان کرد.

حمیدرضا عظیمیان معاون وزیر راه و شهرسازی و مدیرعامل سازمان ملی زمین و مسکن در گفتگو با خبرنگار پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی درباره مجموعه فعالیت‌های آن سازمان در سنددار کردن زمین‌های چابهار و اطراف شهر که بخش عمده‌ای از ساکنان بی‌بضاعت را در دل خود جای داده است، گفت: سازمان ملی زمین و مسکن در چابهار به عنوان یک عضو کمک‌کننده حضور دارد.

مدیرعامل سازمان ملی زمین و مسکن با اشاره به اینکه آن سازمان، سه وظیفه تامین زمین برای شهرداری‌ها و سازمان بهسازی و نوسازی، تامین هزینه‌های مشاور طرح ساماندهی و سنددار کردن زمین‌ها را در چابهار برعهده دارد، افزود: در قالب کارگروه ساماندهی به وضعیت چابهار که متشکل از سازمان ملی زمین و مسکن، شرکت عمران و بهسازی شهری ایران و همچنین معاونت معماری و شهرسازی است که آن کارگروه، ساماندهی به ساخت و سازها و حل مسائل حاشیه‌نشینی را برعهده دارد، سازمان ملی زمین و مسکن نیز به عنوان یکی از وظایف خود برنامه‌های سند دار کردن زمین‌ها و تامین زمین برای بافت‌های فرسوده و یا سکونتگاه‌های غیررسمی را برای شهرداری در دستور کار دارد.

معاون وزیر راه و شهرسازی ادامه داد: تامین زمین برای شهرداری توسط سازمان ملی زمین و مسکن، برای ساماندهی به بافت ناکارآمد چابهار است و در همین راستا نیز، شهرداری، موظف به ایجاد معابر و تامین خدمات شهری برای شهر است.

به گفته عظیمیان، کارهای تامین زمین برای ساماندهی به بافت ناکارآمد شهری در چابهار توسط سازمان در حال انجام است.

معاون وزیر راه و شهرسازی گفت: هزینه طراحی و انتخاب مشاور برای ساماندهی به چابهار نیز از جمله وظایف سازمان ملی زمین و مسکن بوده که این وظیفه را سازمان

انجام داده و هزینه طراحی و انتخاب مشاور تامین شده است. عظیمیان تصریح کرد: در بحث سنددار کردن زمین‌های چابهار، طبق طرحی که در کل کشور ایجاد شده کارها در دست انجام است. بر همین مبنای بر اساس مطالعاتی که مشاور طرح انجام می‌دهد از جمله مترائ، سال ساخت، نوع کاربری، به شرطی که افراد واجد شرایط دریافت سند باشند که نوعا نیز به دلیل آنکه بیشتر افراد بومی، جزو دهک‌های پایین اقتصادی هستند و قبلا از خدمات دولتی استفاده نکرده‌اند، تعلق می‌گیرد.

عظیمیان گفت: سازمان ملی زمین و مسکن به افراد واجد شرایط دریافت سند با قیمت مناسب و در حد توانایی مالی آنها، سند می‌دهد و این واگذاری سند نیز بر مبنایی است که متقاضیان از عهده پرداخت هزینه‌های آن برآیند. وی در بیان شرایط سند دار کردن زمین‌ها به مواردی

که در قانون آمده، اشاره کرد و گفت: صلاحیت افراد و شرایطی که برای سنددار کردن زمین‌ها به افراد بومی و غیربومی ساکن در مناطق حاشیه‌ای چابهار تعلق می‌گیرد به این بستگی دارد که متقاضیان، قبلا از امکانات دولتی و یا وام‌های کم‌بهره دولتی استفاده نکرده باشند. سایر شرایط نیز بدین‌گونه است که افراد متاهل در اولویت هستند و افرادی که جزو اقشار ویژه همچون خانواده شهدا، جانبازان و ایثارگران هستند در اولویت بالاتری قرار دارند. عظیمیان افزود: فعالیت‌های ما در قالب کارگروه ساماندهی به وضعیت چابهار در حال انجام است.

معاون وزیر راه و شهرسازی در مورد سند دار کردن زمین‌ها و اینکه چه تعدادی از افراد از امکانات سازمان ملی زمین و مسکن بهره‌مند شده‌اند، گفت: کارها در حد قابل ملاحظه ای انجام شده و در حال انجام است.

دبیر شورای عالی شهرسازی و معماری ایران تشریح کرد؛

تصویب کلیات پهنه‌بندی سند توسعه مکران

استقرار یک میلیون نفر جمعیت طی ۵ سال از شرق چابهار تا جنوب میناب

مطالعات کلیه دستگاه‌ها، مطالعه و جمع‌بندی شده است، گفت: پیش‌بینی شده است که هر کدام از فعالیت‌های توسعه‌ای مکران از جنبه‌های اقتصادی و تجاری و همچنین شهری و توسعه‌ای در کدام مناطق باید استقرار پیدا کند و در کدام مناطق نباید استقرار داشته باشد. حناچی گفت: کلیات سند در شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در چندین جلسه مطرح شده و در شورای برنامه‌ریزی سواحل مکران نیز طرح و مورد تایید و حتی تشویق قرار گرفت. این کلیات در شورای عالی شهرسازی و معماری ایران تصویب شد. وی تصریح کرد: کلیات سند توسعه مکران به عنوان سند زیردستی، برنامه‌ریزی‌های آتی را شکل خواهد داد.

معاون وزیر راه و شهرسازی گفت: در کنار موضوع توسعه‌ای مکران، توجه به منافع افراد بومی، توجه به مسائل اجتماعی و توسعه متوازن اقتصادی از موضوعاتی است که سند تصویب‌شده در شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مورد تاکید قرار داده است. حناچی تاکید کرد: در طرح توسعه مکران و تصویب کلیات سند آن، انتفاع مردم منطقه در دستور جدی است. همچنین تلاش کردیم با تجربه‌ای که در منطقه پارس جنوبی داشتیم، اشتباهات دوره توسعه‌ای منطقه پارس جنوبی را در این منطقه تکرار نکنیم.

این استقرار و فعالیت در عرصه سرزمین از دیگر نکاتی است که مورد نگاه همه‌جانبه قرار گرفته است.

معاون وزیر راه و شهرسازی با اشاره به اینکه کل منطقه مکران به ۴ سکانس تقسیم شده است، به تشریح برنامه‌های مدنظر در مکران پرداخت و گفت: در سکانس اول، استقرار جمعیتی برای افق ۵ ساله حدود یک میلیون نفر پیش‌بینی شده است که حداقل شرق چابهار تا جنوب میناب مستقر می‌شوند.

این مقام مسئول ادامه داد: اینکه جمعیت یک میلیونی و فعالیت‌ها چگونه در عرصه توزیع می‌شوند موضوع برنامه‌ای است که در شورای عالی شهرسازی و معماری ایران تهیه و به تصویب رسیده است. همچنین تامین زیرساخت‌های ریلی و جاده‌ای، هماهنگی موضوع با حمل‌ونقل دریایی، توسعه بندر چابهار، اتصال خطوط ریلی به چابهار و هماهنگی‌های همه این اجزا با یکدیگر به گونه‌ای که این تعادل را برقرار کند، موضوع بحث‌مان است.

حناچی گفت: از دو سال گذشته، مطالعاتی در شورای عالی شهرسازی و معماری ایران آغاز شد که خوشبختانه مرحله اول این مطالعه به نتیجه رسیده و کلیات آن در شورای عالی شهرسازی و معماری ایران به تصویب رسیده است. در حال حاضر هم باید به این نکته توجه کنیم که این آغاز راه است. این آغاز تولید سندی است که سرمایه‌گذاری‌های آتی و فعالیت‌های بعدی را هدایت خواهد کرد و جزو برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی خواهد شد.

وی با تاکید بر اینکه تقریباً تمامی نقطه‌نظرات و

دبیر شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، با اعلام تصویب کلیات پهنه‌بندی سند توسعه مکران در شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، مجموعه اقداماتی که در این شورای عالی و در کارگروه تدوین سند توسعه مکران در این باره انجام شده است را تشریح کرد.

«پیروز حناچی» از سیاستگذاری برای سرمایه‌گذاری گسترده در شرق تنگه هرمز و در محدوده مکران که از خلیج گوادر شروع و چابهار، منطقه جاسک تا جنوب میناب را در برمی‌گیرد، خبر داد و گفت: تصمیم بر سرمایه‌گذاری و توسعه در سواحل جنوبی کشور، تصمیمی کلیدی- راهبردی است. عملیاتی شدن این تصمیم راهبردی، مستلزم این است تا مطالعاتی صورت گیرد و امکانات، پتانسیل‌ها و قابلیت‌های منطقه به درستی شناسایی شود.

دبیر شورای عالی شهرسازی و معماری ایران افزود: این مطالعات از این جهت دارای اهمیت است که برنامه‌های مدنظر برای آن مناطق، حداکثر انطباق با طبیعت و عارضه‌های زیست‌محیطی را داشته باشد؛ ضمن آن که نوعی از تعادل منطقه‌ای را برای آبادانی این منطقه از کشور که کمتر توسعه را تجربه کرده است فراهم کند.

حناچی ادامه داد: دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، اطلاعات مناطقی که باید به نوعی حفاظت شوند و نوع حفاظت آنها و کاربری‌هایی که تحت عنوان سرمایه‌گذاری‌های آتی می‌خواهد شکل پیدا کند را جمع‌آوری کرده است. همچنین، برنامه‌ریزی

بر اساس مصوبه مجلس شورای اسلامی؛

سازمان توسعه سواحل مکران تشکیل می‌شود

نمایندگان مجلس شورای اسلامی ۵ آبان ماه ۹۵ مصوب کردند که جهت توسعه سواحل جنوبی کشور، سازمان توسعه سواحل مکران تشکیل شود. بر این اساس، در اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی موضوع افزایش توان مقاومت و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور و اجرای سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه، موضوع تقسیم کار و تعیین نقش ملی در مناطق استان‌ها، نواحی، سواحل و جزایر کشور و حمایت دولت از سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر توسعه‌یافته، سازمان توسعه سواحل مکران پس از تأمین اعتبار در بودجه سنواتی به عنوان سازمان توسعه‌ای با شخصیت شرکتی برای برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت بر برنامه‌های توسعه در سواحل مکران در محدوده شهرستان‌های میناب، سیریک، جاسک، چابهار و کنارک ایجاد می‌شود.

از دیگر اهداف این سازمان، توسعه اقتصاد دریایی جنوب کشور و ایجاد مناطق مهم اقتصادی در زمین‌های دارای مزیت به منظور بهره‌برداری از استعدادهای سواحل جنوب شرقی کشور، بهره‌برداری جامعه محلی، استفاده از سرمایه‌ها و فرصت‌های بین‌المللی و کاهش عدم تعادل‌های مناطق کشور است.

اساسنامه این سازمان پس از تصویب هیات وزیران ظرف ۴ ماه به مجلس شورای اسلامی ارائه و آئین‌نامه‌های مالی و معاملاتی مربوط حداکثر ظرف مدت ۴ ماه پس از تصویب قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه به پیشنهاد سازمان توسعه مذکور به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

تمام وظایف و اختیارات دستگاه‌های اجرایی، نهادها و موسسات عمومی به غیر از

دفاعی-امنیتی، قضایی و امور خارجه و همچنین تمام دارایی‌های دولت و دستگاه‌های اجرایی اعم از منقول و غیرمنقول و تمام طرح‌ها و پروژه‌ها (در حال بهره‌برداری یا اجرا)، در منطقه سواحل مکران به این سازمان واگذار می‌شود. این محدوده در چهارچوب قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری، صنعتی جمهوری اسلامی ایران و قانون تشکیل شرکت سرمایه‌گذاری‌های خارجی ایران اداره می‌شود. چگونگی ارتباط مناطق آزاد این محدوده با سازمان، در اساسنامه تعیین می‌شود.

مصوبه شورای عالی شهرسازی برای توسعه سواحل مکران

طرح‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای منطقه مورد تأکید شورای عالی است و ضرورت دارد تا دستگاه‌های اجرایی و حاکمیتی تهیه پیوست اجتماعی برنامه‌های توسعه ای را در طرح‌ها لحاظ نمایند.»

«با توجه به شرح وظایف ابلاغی، علاوه بر دبیرخانه شورای عالی شهرسازی، دبیرخانه ستاد توسعه سواحل مکران نیز پایش، ارزیابی و نظارت بر طرح را برعهده خواهد داشت.»

در برنامه ششم توسعه، دولت به توسعه سواحل مکران از بندرعباس تا چابهار توجه ویژه دارد تا این سواحل بتواند در رشد و توسعه اقتصادی ایران نقش آفرینی کند.

به استانداران استان‌های سیستان و بلوچستان و هرمزگان آمده است: شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در جلسه ۲۰ دی ماه سال ۱۳۹۵ پس از استماع گزارش مشاور طرح پیرامون طرح ویژه سواحل مکران، ضمن تصویب کلیات پهنه‌بندی ارایه شده، مقرر کرد:

کمیته فنی شورای عالی نسبت به بررسی طرح اقدام نموده و نتیجه جهت تصویب نهایی به شورای عالی ارایه شود و استانداران محترم سیستان و بلوچستان و هرمزگان، هر چه سریع‌تر، نظرات تکمیلی خود در مورد طرح را به دبیرخانه شورای عالی ارسال نمایند. «نقش آفرینی منابع انسانی و ساکنان محلی در

دبیر شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در نامه‌ای به استانداران و روسای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌های سیستان و بلوچستان و هرمزگان، مصوبه شورای عالی درباره طرح ویژه سواحل مکران را در ۴ بند با اعلام تصویب کلیات پهنه‌بندی آن ابلاغ کرد.

«پیروز حناچی» ۶ بهمن ماه ۹۵ در نامه‌ای به «علی اوسط هاشمی» استاندار و رئیس شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان سیستان و بلوچستان و «جاسم جادری» استاندار و رئیس شورای برنامه ریزی و توسعه استان هرمزگان، مصوبه این شورا را ابلاغ کرد. در نامه دبیر شورای عالی شهرسازی و معماری ایران

سکونت بیش از ۴۶ هزار نفر
در سکونتگاه‌های غیررسمی چابهار

تهیه سند برنامه‌ریزی

محدوده‌های نیازمند

بازآفرینی چابهار

با دیدگاه شهرنگر

سکونتگاه غیررسمی به مساحت ۸۷۲ هکتار است. همچنین جمعیت کل سکونتگاه‌های این شهر ۴۶ هزار و ۲۹۳ نفر یعنی ۶۳ درصد نسبت به کل جمعیت شهر گزارش شده است. بر اساس این مطالعات، شهرستان کنارک نیز دارای سکونتگاه غیررسمی ۳۱ هکتاری تحت عنوان چادران (سیدآباد) با جمعیت ۸ هزار و ۸۰۰ نفری است و در حال حاضر ۶۶ درصد از مساحت و ۲۱٫۸ درصد از جمعیت کل شهرستان را به خود اختصاص می‌دهد. بر اساس اطلاعات به دست آمده، تهیه برنامه توانمندسازی و ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی شهر زاهدان نیز تهیه و به تصویب ستاد توانمندسازی استان سیستان و بلوچستان رسیده است. مشاور در این شهر نیز ۹ محله غیررسمی با نام‌های بابائیان، کریم‌آباد، سیک سوزی و مرادقلی، شیرآباد، پنج شیر، چلی‌آباد، نوک‌آباد، قاسم‌آباد، کارخانه نمک و پشت پمپ بنزین را شناسایی و از بین آنها سه محله شیرآباد، کریم‌آباد و بابائیان را به عنوان محلات هدف انتخاب کرده است. همچنین در این مناطق نیز بیش از ۸۴ پروژه در بخش‌های کالبدی، اجتماعی و اقتصادی تعریف و مبلغ ۲۴۰۰۰۰ میلیون ریال جهت اجرای این پروژه‌ها پیشنهاد شده است.

با توجه به اقدامات انجام شده، تهیه برنامه توانمندسازی و ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی شهر زابل با اعتبار بالغ بر ۱۴۳۰ میلیون ریال نیز به پایان رسیده است. بر این اساس مشاور ۵ محله هیرمند شمالی، محمدآباد شرقی، سه قلعه، حسین‌آباد، اسلام‌آباد و سرحدی به عنوان محلات هدف انتخاب و مبلغ ۷۵۰ میلیارد ریال جهت اجرای پروژه‌های ساماندهی و توانمندسازی آنها پیشنهاد کرده است. با توجه به گزارش به دست آمده از سوی مشاور این طرح، قاسم‌آباد، پشت گاراز، معصوم‌آباد، بسیج، محمدآباد، ده فتح‌اله، سیاه‌رود، سرمست، دلارامی، ده ورقه، پشت دانشگاه، زنیان، روستای حسن‌آباد و روستای جهان‌تیغ از سایر محلات غیررسمی شهر زابل اعلام شده‌اند.

همچنین تهیه برنامه توانمندسازی و ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی شهر ایرانشهر با اعتبار بالغ بر ۱۳۰۰ میلیون ریال به اتمام رسیده است. در این مطالعات، ۱۴ محله اسکان غیررسمی به نام‌های بلوار کمربندی «مکوران»، فرهنگ، اسدآباد، راهنمایی و رانندگی قدیم، غریب‌آباد، گندمکان ۱، گندمکان ۲، خانه‌گستر، سردگان ۱، سردگان ۲، میدان لندرشا، شهرک ارتش، چاه جمال، کلینیک اعظم خانی و حسن خانی شناسایی شده است.

شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران در گزارشی به بافت جمعیتی و مشخصات شهری چابهار پرداخته و نوشته است: در حال حاضر دو شهر چابهار و کنارک دارای ۹۰۳ هکتار سکونتگاه غیررسمی است و در حال حاضر بیش از ۵۰ هزار نفر جمعیت استان سیستان و بلوچستان را در خود جای داده است.

بر اساس این گزارش، انجام مطالعات شناسایی و تهیه سند چارچوب برنامه‌ریزی محدوده‌ها و محلات نیازمند بازآفرینی شهر چابهار با دیدگاه شهرنگر - با تأکید بر توانمندسازی و ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی - طی قراردادی با اعتباری بالغ بر ۱۴۵۰ میلیون ریال به مهندسين مشاور ابلاغ شده و مشاور هم‌اکنون در بخش اول و دوم انجام مطالعات قرار دارد و اقداماتی از جمله راه‌اندازی ستاد شهرستان و معرفی مشاور به دستگاه‌های عضو ستاد را نیز تاکنون انجام داده است.

طبق مطالعات سال ۱۳۸۷، شهر چابهار به مساحت ۲ هزار و ۴۷۰ هکتار دارای ۱۰

سیمای
آسیب‌ها
در
چابهار

سایه سنگین دو دهه خشکسالی و نبود مدیریت در چابهار

روایت مردمان بے بهره از ثروت‌های طبیعی در جنوب شرق ایران

قرار دهند.

وی کیفیت آب شهری را نیز چندان مناسب نمی‌داند و معتقد است: باید برای بهبود کیفیت آب در مناطق جنوبی کشور، چاره‌ای اساسی اندیشیده شود.

این مسئول و کارشناس شهری، چابهار و جنوب شرق کشور را سرشار از منابع طبیعی عنوان می‌کند که متأسفانه در برخی از حوزه‌ها، به حال خود رها شده‌اند. از نظر این مسئول شهری، ساماندهی به مناطق حاشیه‌نشین و تعیین تکلیف واقعی ساکنانی که به علت عدم آموزش‌های لازم و محرومیت به حال خود رها شده‌اند می‌تواند در توسعه همه جانبه چابهار در آینده، به مسئولان ارشد نظام جمهوری اسلامی ایران و کل کشور، فواید زیادی برساند.

با این وجود، شهر رنج‌ها و شادی‌های جنوب شرق ایران در حالی چندی پیش میزبان سرمایه‌گذاران داخلی و بین‌المللی بود و همایش فرصت‌های سرمایه‌گذاری بود که مردم آن روزگار سختی را می‌گذرانند.

گفته می‌شود طی دو دهه اخیر، چندین سد در چابهار ایجاد شده است اما تمامی سدها به حال خود رها شده‌اند و نبود خطوط انتقال آب باعث شده تا علاوه بر زبان‌های ملی در حوزه آب، کشاورزی منطقه نیز با مخاطرات جدی مواجهه شود.

به گفته امان‌الله کردی یکی از اعضای هیات علمی دانشگاه علوم دریانوردی چابهار، سه سد بزرگ زبردان، کهیر و پیشین در سواحل مکران از چابهار تا جاسک ایجاد شده‌اند که بدون خطوط انتقال آب رها شده‌اند و همین مساله باعث شده است تا علاوه بر آنکه بخشی از کشاورزی مناطق جنوبی کشور به نابودی کشانده شود، آب سدها نیز بلااستفاده به حال خود رها شوند

در حالی استان سیستان و بلوچستان در سال ۹۶ به عنوان مقصد گردشگری هدف‌گذاری شده است که به‌رغم تدوین برنامه‌های مدون برای مناطق جنوبی کشور و به ویژه چابهار، حاشیه‌نشینی‌های گسترده‌ای در این منطقه از کشور، چهره ناموزون توسعه را به تصویر کشانده است و نیاز به درمان فوری و البته اصولی است تا گفته‌های مسئولان برای توسعه متوازن مناطق جنوبی کشور به تحقق پیوندد. گفته می‌شود بیش از ۶۴ درصد جمعیت چابهار، حاشیه‌نشین و بدمسکن هستند.

مژده نوروزی - اینجا چابهار است، چابهار که اگر در آن قدم نگذاشته باشید تصور می‌کنید به شهرهای آفریقایی سفر کرده‌اید. بلوچ‌های این شهر اگرچه در کنار دریای عمان با کرانه‌ای بی‌انتها از آب روبه‌رویند اما خانه‌هایشان خالی از آب است. طبیعت وحشی اینجا در برخی مناطق به واسطه انسان، مهار نشده و همچنان بکر باقی مانده است. شاید روزی، در همین روزها که می‌تواند چندان هم دور نباشد این شهر باستانی بار دیگر سر از خاک درآورد و قدرت رفته خود را بازیابد.

چابهار تشنه است و این تشنه‌گی اگر به گوش ایران نرسد شاید در مدتی کوتاه این شهر خالی از سکنه شود و تنها منطقه آزاد باقی بماند و میراثی که می‌توانست نگین منطقه شود.

عزیزالله کردی مدیرکل مسکن و شهرسازی چابهار می‌گوید: سال‌هاست که مردم مناطق جنوبی کشور به نبود آب و قطع آب در منازل مسکونی خود عادت دارند. هنگام ساخت مسکن شهری، مخازنی در زیرزمین خانه‌ها تعبیه می‌شود که در روزهایی که عموماً دو روز در هفته است، آب در آن مخازن ذخیره شود و مردم شهرنشین آب را با این شیوه در کل هفته مورد استفاده

که بخشی از آنها به دریا ریخته شد و بخشی نیز تبخیر شدند بدون آنکه مردم منطقه از نعمت‌های طبیعی آب بهره‌مند شوند.

این در حالی است که گفته می‌شود، بحران آب در کشور جدی است و به نظر می‌رسد بخشی از بحران آب، به عدم مدیریت صحیح و بخشی عمل کردن برخی از دستگاه‌ها، سازمان‌ها و متولیان مرتبط است که دست‌اندرکار مدیریت آب در کشور بوده و هستند.

هم‌اکنون، چالش‌های اصلی چابهار علاوه بر مساله آب که گاهی به خشکسالی و گاهی به سیل‌های خانمان برانداز در استان سیستان و بلوچستان و جنوب‌شرق کشور تبدیل شده است، گسترش حاشیه‌نشینی و فقری

است که گریبان جنوب‌شرق کشور را می‌فشارد. فاصله بین غنی و فقیر آنقدر در این استان مشهود است که گاهی در رفت و آمدها به نقاط مختلف، فراموش می‌کنی که اینجا ایران و آن هم جنوب کشور است که مردمانش در جریان جنگ تحمیلی عراق، جان فشانی‌های فراوانی برای نجات کشور متحمل شدند.

با این حال، قرار است این منطقه استراتژیک و مهم به دلیل موقعیتی که در مباحث ترانزیتی دارد و همچنین موقعیت و جایگاهی که بنادر جنوب ایران دارند به نگین منطقه مبدل شود و به گفته عبدالرحیم کردی مدیرعامل منطقه آزاد چابهار، سال ۹۶ سال استان سیستان و بلوچستان به عنوان مقصد گردشگری هدف‌گذاری شده است.

جزئیات سکونتگاه‌های غیررسمی چابهار بر اساس وسعت و جمعیت

و اما مناطق حاشیه‌نشین نه فقط در پیرامون شهر چابهار که در داخل شهر نیز ایجاد شده‌اند و چابهار بر اساس آمار و طبق گفته‌های محمدمسعود ایزدی معاون وزیر راه و شهرسازی و مدیرعامل شرکت عمران و بهسازی شهری ایران حدود ۶۴ تا ۷۰ درصد حاشیه‌نشین و بدمسکن در بافت‌های خود دارد.

بر اساس آمار، تعداد ۳۹ سکونتگاه‌های غیررسمی شکل گرفته در داخل و اطراف شهر چابهار شناسایی شده است که در این میان ۱۱ منطقه در داخل شهر و ۲۸ منطقه در خارج شهر قرار دارند. مساحت اشغال شده در سکونتگاه‌های غیررسمی داخل شهر و ۵ سکونتگاه غیررسمی مجارو و متصل به شهر بالغ بر ۱۰۰۰ هکتار است که با توجه به مساحت شهر چابهار عددی قابل تامل است. این درحالی است که مساحت دقیق تصرفات به دلیل آنکه ۲۳ منطقه سکونتگاه غیررسمی خارج از چابهار قرار دارد و به صورت دقیق قابل محاسبه نیست. بر اساس اطلاعات گردآوری شده، تعداد ۱۱۲۰۰ خانوار و جمعیتی بالغ بر ۵۲ هزار نفر در این سکونتگاه‌ها ساکن هستند.

سکونتگاه‌های داخل شهر چابهار شامل مرادآباد درون شهر با ۴۷ هکتار و جمعیتی بالغ بر ۴۵۳۴ نفر، پشت پمپ بنزین دولتی ۱،۲ هکتار و ۳۲۰ نفر جمعیت، باغ شهرداری (آتش‌آباد) ۱۷،۱ هکتار و ۱۷۵۸ نفر جمعیت، خیابان کشاورز ۲ هکتار و ۳۶۸ نفر جمعیت، پشت جنگلک ۴،۹ هکتار و ۱۳۷۴ نفر جمعیت، پشت

بیمارستان ۷،۹ هکتار و ۵۹۹ نفر جمعیت، کورس ۲ هکتار و ۴۰ نفر جمعیت، امتداد بلوار قدس گلشهر ۷،۷ هکتار و ۹۲۷ نفر جمعیت، مهرشهر ۴،۸ هکتار و ۱۳۶ نفر جمعیت، زیباشهر ۷۰ هکتار و ۲۷۹۷ نفر جمعیت، مجتمع آموزشی شهید فلاحی با ۲ هکتار و ۶۴ نفر جمعیت که در داخل بافت شهر هستند.

سکونتگاه‌های غیررسمی خارج از محدوده شهر که متصل به شهر هستند نیز شامل مرادآباد با ۴۲ هکتار مساحت و ۱۱۳۳ نفر جمعیت، کمب ۳۴۴۶ هکتار و ۱۲۹۵۵ نفر جمعیت، حوت‌آباد با ۵۸،۱ هکتار و عثمان‌آباد با ۸۴ هکتار و رمین با ۳۵۷،۳ هکتار و مجموعاً با ۸۸۸۳ نفر جمعیت، سکونتگاه‌های غیررسمی خارج از محدوده شهر هستند که به شهر متصل شده‌اند.

سکونتگاه‌های غیررسمی خارج از محدوده شهر نیز شامل نوبندیان، عبدالله بازار، سانک زهی، طیس کوپان و طیس هستند که در چابهار شناسایی شده‌اند. مساحت کلی آنها شامل ۱۰۴۹،۱ هکتار و جمعیتی بالغ بر ۵۱۹۷۵ نفر را در درون خود جای داده‌اند. که ساماندهی به آنها باید در اولویت باشد و این مردم از نظر وضعیت بهداشت، آموزش و مسکن، شغل، توانمندسازی و سایر امکاناتی که یک شهروند ایرانی باید داشته باشد محروم‌اند.

معضل مهمی که در گسترش سکونتگاه‌های غیررسمی به چشم می‌خورد این است که این سکونتگاه‌ها بدون در نظر گرفتن طرح‌های شهری به شکل کاملاً نامرتب و جزیره‌ای رشد کرده و عملاً کار بسترسازی و ایجاد خدمات شهری را با مشکل مواجه کرده‌اند. به شکلی که در برخی مناطق حتی عبور و مرور وسایل نقلیه امکانپذیر نیست. بدین ترتیب اجرای طرح‌های تفصیلی و جامع شهر چابهار با معضل جدی مواجه شده است.

مساله دیگری که بیشتر در سکونتگاه‌های غیررسمی خارج از شهر دیده می‌شود این است که متصرفان در گسترش بافت مسکونی خود حتی به محدوده معابر در طرح‌های هادی روستایی توجهی نکرده‌اند و عملاً در حال حاضر دسترسی‌ها در این مناطق با مشکل جدی مواجه است.

گفتگو با حاشیه‌نشینان جنگلک

محل زندگی این افراد عموماً از ضایعات ساختمانی، ضایعات اتومبیل، چوب درختان، پتوها و پارچه‌های کهنه و پارهای ساخته شده که دور هم چیده‌اند تا تنها سرپناهی

که برای بازدید میدانی و مردمی به آن قدم گذاشتیم. اینجا وسعت و تعداد جمعیت خیلی بیشتر از جنگلک است و به واقع به محله‌ای بزرگ تبدیل شده است که ظاهراً نزدیک به ۱۳ هزار نفر جمعیت را در درون خود جای داده است. مردمان کمب، وضعیتی نابسامان دارند و برخی از آنها نیز البته پای‌پوش به پای دارند. اما وضعیت این منطقه نیز ناگوار است. سیم‌های برق به روشی غیرطبیعی در معابر غیررسمی بر روی زمین پخش شده‌اند و ساکنان به روشی غیر شهری از برق استفاده می‌کنند. به گفته دهیار چاپهار این استفاده‌ها غیرقانونی است و به زودی استفاده ساکنان کمب از برق، ممنوع خواهد شد و به این ترتیب شاید کمب در تاریکی مطلق فرو برود.

عثمان یکی از اهالی کمب است که با چشمانی نگران به ما نزدیک می‌شود و می‌گوید: آمده‌اید تا خانه‌های ما را خراب کنید؟

ماجرای این نگرانی را از راهنمایی که همراهمان است می‌پرسم و او می‌گوید: هر از چند گاهی برای ویران کردن خانه‌های افرادی که در سکونتگاه‌های غیررسمی زندگی می‌کنند تحت‌عنوان تصرف، دست ساخته‌های بلوکی و زندگی این افراد ویران می‌شود و مردم این مناطق با این شیوه‌های برخورد بسیار آشنا هستند.

جای تاسف است که کشاورزی در بخش‌های فراوانی از چاپهار به نابودی کشیده شده است و مردم ناآگاه زمین‌های خود را رها کرده‌اند و به حاشیه شهرها و یا درون شهرها پناه آورده‌اند.

گفته می‌شود، در نقاط روستایی سواحل جنوبی کشور و هم مرز با چاپهار و اطراف آن، عده‌ای غیربومی زمین‌های ارزشمند را تحت‌اختیار دارند و محصولات کشاورزی خوبی را تولید و به فروش می‌رسانند. اما برخی از ساکنان بومی سواحل جنوبی کشور، بی‌پناه و بی‌پشتوانه بر تلی از ویرانه‌ها، روزگار می‌گذرانند.

در گوشه‌ای از این تجمع انسانی بدون برنامه، چاله‌ای حفر شده و دورش را با چندین بلوک و چوب پوشانده‌اند که محل دفع فضولات انسانی است. دیگر اهالی جنگلک نیز همین وضعیت را دارند در حالیکه چند قدم آن طرف‌تر، اداره کل امور اتباع خارجه قرار دارد و چندین متر دورتر نیز دیوارکشی اداره بنادر و دریانوردی است.

در جنگلک نیز مانند سایر سکونتگاه‌های غیررسمی، سیم‌های برق بر روی زمین قرار گرفته‌اند و وضعیت آشفته به این نقطه از شهر داده‌اند، برخی از سیم‌های برق نیز لخت هستند و به واقع علاوه بر به رخ کشیدن ناهنجاری شهری، خطر مرگ برای افراد بی‌خانمان، کودکان و زنانی که در این مناطق پراکنده‌اند آن روی نازیبای شهر چاپهار را به رخ می‌کشد.

تاریکی مطلق در انتظار سکونتگاه غیررسمی کمب؟!

سکونتگاه غیررسمی کمب نیز از دیگر مکان‌هایی است

برای آتش سوزان سواحل جنوبی کشور برای خانواده هایشان باشد. تازه این شرایط ایده‌آل ساکنان حاشیه‌نشین است وقتی که بارندگی‌های سیل‌آسا بر سر جنوبی‌های بی‌خانمان نیاید. اگر بارندگی‌های سیل‌آسا در برخی از فصول سال بیبارد بلای آسمانی نازل شده است زیرا این افراد را با خود می‌شوید و می‌برد، بدون آنکه نامی از آنها در آمار درگذشتگان برده شود. زینب مادری است که با فرزند خود در سکونتگاه غیررسمی جنگلک روزگار می‌گذرانند و خواهرش رقیه نیز در پناه چندین تکه چوب، آهن‌پاره، پارچه‌ها و پتوهایی که خانه‌شان را تشکیل داده، نشسته است. زینب که بدون پای‌پوش و با ظاهری خاک‌آلود با دستانی پینه‌بسته به آب‌های موج دربی‌ای عمان چشم دوخته است، می‌گوید: باز هم با دوربین و خودکار به دست آمده‌اید تا بدبختی ما را بنویسید و عکس بگیرید. سال‌هاست که برخی می‌آیند و می‌روند بدون آنکه زندگی ما تغییری کند.

وقتی به او می‌گویم اینبار عزم مسئولان ارشد بر ساماندهی به ساکنانی همچون شماست، تاکید می‌کند: بهداشت نیست، آموزش نیست، غذا نداریم، کار نداریم و زندگی برای ما بی‌فایده است.

با دست، نان‌های کپک‌زده‌ای را نشان می‌دهد که بر سقف دست ساخته‌هایشان به عنوان کپر در نور آفتاب پهن شده‌اند تا خشک شوند و قابل خوردن شوند. گوشه‌ای از این بدبختی‌ها نیز البته چند تکه ماهی خرد شده قرار دارد که قرار است در آتش کباب شود و غذای روزانه آنها باشد در حالیکه گریه‌ای نیز همزمان در همان خاک و خل کمین کرده است تا بخشی از غذای مردمان ساکن در جنگلک را برآید.

واقعا بهداشت در این سکونتگاه‌های غیررسمی بی‌معناست و بوی بسیار نامطبوعی در فضا پراکنده است.

فاصله طبقاتی منطقه آزاد تا شهر چابهار

امام جمعه چابهار: منطقه آزاد چابهار تاثیر چندانی در توسعه شهرستان چابهار نداشته است

آزاد به شهر کمک شود تا توسعه داشته باشد و نباید فقط مشکلات را برای مردم ایجاد کند.

وی تصریح کرد: بعد از گذشت ۳۵ سال مردم شهر و روستاهای چابهار از کمترین امکانات رفاهی برخوردار نیستند و حتی آب خوردن ندارند و این مشکل با شعارهای رنگارنگ برخی‌ها هیچ وقت حل نمی‌شود.

امام جمعه چابهار گفت: ۲ سد زیردان و پیشین برای آبرسانی به شهرستان چابهار ایجاد شده‌اند ولی با گذشت چندین سال خط انتقال آن اجرا نشده است و ۸۵ میلیون مترمکعب آب در پشت سد زیردان تبخیر می‌شود و مردم هیچ نفعی از آن نمی‌برند.

حجت‌الاسلام موسوی ادامه داد: تسریع در رهاسازی آب سد زیردان برای استفاده مردم محروم روستاهای دشتیاری ضروری است و باید مجلس این موضوع را از طریق وزیر نیرو پیگیری کند.

امام جمعه شهرستان چابهار گفت: منطقه آزاد چابهار در طول ۲۳ فعالیت خود تاکنون تاثیر چندانی در ایجاد اشتغال، ترانزیت و توسعه شهرستان چابهار و مناطق همجوار نداشته است.

حجت‌الاسلام سید محمد موسوی افزود: منطقه آزاد متأسفانه تبعیض طبقاتی را ایجاد کرده است به طوری که در محدوده این منطقه همه امکانات رفاهی فراهم شده است و در شهر مردم از کمبود شدید امکانات رنج می‌برند.

وی ادامه داد: شرایط زندگی در چابهار با توجه به وجود بندر و منطقه آزاد سخت شده است؛ به طوری که اجاره خانه، قیمت کالاهای مصرفی و زمین و مسکن در این شهر سنگین است و قشر کارمند و مردم عادی با مشکلات فراوانی دست‌وپنجه نرم می‌کنند.

وی گفت: باید بر اساس درآمد بندر و منطقه

معاون توسعه روستایی و مناطق محروم نهاد ریاست جمهوری:

حاشیه‌نشینان چابهار بدون امکانات رفاهی روزگار سختی را می‌گذرانند

معاون توسعه روستایی و مناطق محروم نهاد ریاست جمهوری گفت: حاشیه‌نشینان چابهار بدون امکانات رفاهی روزگار سختی را می‌گذرانند به طوری که مشاهده وضع اسفبار هزاران نفر ساکن این منطقه، بدترین شکل زندگی روستایی را در ذهن تداعی می‌کند.

«سید ابوالفضل رضوی» ضمن تأکید بر ضرورت ساماندهی و ارائه امکانات رفاهی نظیر برق، فضای آموزشی، آب، طرح هادی، بهداشتی و مشخص شدن وضع مالکیت اراضی چابهار، افزود: با وجود سفرهای متعدد به نقاط مختلف کشور، هنوز در هیچ نقطه‌ای وضع بد زندگی خانوارها را به مانند مناطق حاشیه‌نشین چابهار مشاهده نکرده‌ام.

وی با اعلام اینکه برای اشتغال خانوارهای روستاهای کشور تسهیلات اشتغالزایی با کارمزد تک رقمی و در برخی مناطق سه درصد و در نقاط مرزی هیچ کارمزدی دریافت نمی‌شود، ادامه داد: روستاییان سیستان و بلوچستان در انجام کارها مشارکت زیادی دارند و باید در تغییر وضع زندگی و استفاده از تسهیلات دولتی با همکاری هم مشکلات را به حداقل برسانند. معاون توسعه روستایی و مناطق محروم نهاد ریاست جمهوری بیان کرد: ۱.۵ میلیون دلار برای ایجاد شغل با کارمزد چهار درصد از صندوق توسعه ملی درخواست شده است تا شاهد تحول در روستاهای کشور باشیم. وی ادامه داد: طبق مصوبه دولت جهادکشاورزی، صنعت، معدن و تجارت، میراث فرهنگی با هماهنگی و مسؤلیت فرماندار همان شهرستان باید مشاوره و آموزش‌های مجانی را به قشرهای مختلف مردم ارائه کند.

بررسی فرصت‌ها و تهدیدهای منطقه آزاد در گفت‌وگو با شهردار چابهار؛

ساکنان چابهار، بے بهره از درآمدهای پایدار حاصل از ایجاد منطقه آزاد

روستاییان بی پناه؛ ساکنان حاشیه‌نشین درون و پیرامون چابهار

شهردار چابهار می‌گوید: منطقه آزاد چابهار فرصت ایجاد درآمد پایدار و منابع لازم را از شهرداری چابهار گرفته است. تمامی انتفاع بندری بودن چابهار را منطقه آزاد چابهار می‌برد و در عمل نیز هیچ کمکی به شهر چابهار و تامین هزینه‌ها نمی‌کند. این عدم تعادل و توازن باعث شده که توسعه شهر نیز نامتوازن باشد.

«داد کریم بلوچ» شهردار چابهار، وضعیت چابهار، گسترش حاشیه‌نشینی و خدماتی که از سوی شهرداری در این رابطه انجام گرفته و یا در دست بررسی است را تشریح کرد. مشروح گفتگوی ما را با این شهردار بومی می‌خوانید:

شهر چابهار متفاوت از توصیف‌هایی است که در رابطه با آن شنیده می‌شود. فقر، نبود امکانات بهداشتی، آموزشی و خدماتی در حاشیه شهر چابهار و در برخی مناطق شهری به مهاجران روستایی همچون جنگل‌کوک و مرادآباد، چهره نازیبایی به چابهار که در طرح توسعه‌ای مکران قرار دارد، داده است. دلایل رشد حاشیه نشینی در چابهار ناظر بر چه عواملی هستند؟

حاشیه‌نشینی چابهار و گسترش آن در منطقه به دلیل رشد نامتوازن اقتصاد و عملکرد منفی در روستاها است. اگر شرایط برای زندگی در روستاها مساعد بود و اقتصاد روستاییان نیز با کشاورزی ادامه می‌یافت، هیچ‌کدام از روستاییان زحمت مهاجرت به شهر را به خود نمی‌دادند. اگر خشکسالی رخ نمی‌داد مردم روستاها در روستاهای خود باقی می‌ماند حتی اگر زیرساخت‌ها، بهداشت و آموزش نیز تامین نمی‌شد. یکی از دلایل بی‌توجهی به روستا، معیشت و اقتصاد روستاییان است که مهمترین دلیل مهاجرت روستاییان به شهرها نداشتن استطاعت مالی، نداشتن حداقل‌های زندگی همچون آب، سرپناه، غذا و سپس بهداشت و درمان است.

همچنین دلیل دیگری که به حاشیه‌نشینی چابهار دامن زد ایجاد منطقه آزاد بود که با رشد نامتوازی در چابهار شکل گرفت. قرار بود منطقه آزاد چابهار برای کشور و به ویژه بومیان منطقه به عنوان فرصت تلقی شود و اقتصاد چابهار، استان سیستان و بلوچستان و کل منطقه را رونق بدهد اما در عمل این گونه نشد.

با این تعریف، شما معتقدید که منطقه آزاد به جای فرصت برای چابهار به تهدیدی برای بومیان منطقه تبدیل شده است؟

بله. در حال حاضر منطقه آزاد چابهار در چارچوبی خود را محبوس کرده و متاسفانه در خود منطقه آزاد چابهار نیز حاشیه‌نشینی وجود دارد. روستای «تیس» یکی از نمونه‌هایی است که در درون منطقه آزاد است و بومی‌هایی دارد که نتوانسته‌اند از نظر اقتصادی پا به پای تمامی منطقه آزاد رشد کنند و محرومیت در آن روستا بالاست؛ با اینکه در درون منطقه آزاد چابهار قرار گرفته است.

منطقه آزاد در حدود یک‌هزار نفر جمعیت دارد.

جمعیت شهر چابهار و حاشیه‌نشینان آن بالغ بر ۱۵۰ هزار نفر است و عاری از کلیه امکاناتی است که در مورد یک شهرستان تصور می‌رود. در حال حاضر، منطقه آزاد چابهار به تنهایی نمی‌تواند ارزیابی درستی از منطقه سیستان و بلوچستان و به ویژه منطقه سیستان و شهر چابهار بدهد. منطقه آزاد، ۱۴ هزار هکتار زمین دارد که تقریباً بیش از ۶ برابر محدوده قانونی شهر چابهار است. همچنین بودجه سالیانه منطقه آزاد چابهار بیش از ۳۰۰ میلیون تومان و چابهار ۳۰ میلیارد تومان است. فرصت‌های منطقه آزاد هیچ‌گاه به بومیان منطقه نفعی نرساند. منطقه آزاد و ایجاد آن به عنوان یک فرصت برای چابهار ترسیم شده بود اما در عمل این اتفاق نیفتاد. معتقدم اگر منطقه آزاد چابهار ایجاد نمی‌شد شاید چابهار آسان‌تر می‌توانست به درآمد پایدار و منابع لازم دست پیدا کند.

با چه راهکارهایی به درآمد پایدار و منابع لازم دست پیدا می‌کردید؟

بندر چابهار و ترخیص کالاها از این بندر یکی از فرصت‌ها بود. تمامی مراکز تجاری که در حال حاضر در منطقه آزاد شکل گرفته است، می‌توانست در شهر چابهار ایجاد شود و شهرداری نیز می‌توانست با درآمدهای پایدار برای مردم شهر هزینه کند.

در حال حاضر کالایی که به بندر می‌آید، به منطقه آزاد می‌رود و سود حاصل از آن نیز برای منطقه آزاد است. از آنجایی که منطقه آزاد معاف از عوارض و معاف بر ارزش‌افزوده است فرصت‌هایی را برای خود ایجاد کرده که در عمل مردم چابهار و مدیریت شهری و شهرداری از

آن بی‌بهره هستند و حتی منطقه آزاد، هزینه‌های تامین خدمات برای مسافران شهر چابهار را به شهرداری چابهار تحمیل کرده است ولی سود حاصل از خرید مسافران را منطقه آزاد می‌برد.

تمامی انتفاع بندری بودن چابهار را منطقه آزاد چابهار می‌برد و در عمل نیز هیچ کمکی به شهر چابهار و تامین هزینه‌ها نمی‌کند. این عدم‌تعادل و توازن باعث شده است که توسعه شهر نیز نامتوازن باشد.

حاشیه‌نشینی چابهار در حدود ۶۳ درصد است. چابهار از نظر نسبت حاشیه به جمعیت، رتبه نخست را در کشور دارد. اگرچه شهرهای مشهد و دیگر شهرهای کشور از نظر جمعیتی بیشترین حاشیه‌نشینی را دارند اما وضعیت تامین حداقل‌های اولیه زندگی در چابهار در شرایط بحرانی قرار دارد.

گام‌های شهرداری چابهار در تامین زیرساخت‌ها و بهبود شرایط شهری چابهار چیست؟

وضعیت شهرداری مانند مردمان ساکن در شهر وضعیت چندان مناسبی نیست. از آنجا که مردم منطقه نیز از نظر وضعیت مالی محروم هستند، تامین هزینه‌های شهر کار دشواری است.

در حوزه توسعه سواحل مکران، آن چیزی که شهروندان خارج از منطقه مکران از منطقه تصور می‌کنند متفاوت با چیزی است که مشاهده می‌کنند. ولی شما وقتی که به تاریخ نگاه می‌کنید، به تاثیرگذاری منطقه پی می‌برید. بندر «تیس» زمانی مرکز تجاری ایران بوده است. معتقدم توجهی که امروزه و به ویژه در دولت یازدهم نسبت به منطقه چابهار در حال شکل‌گیری است به دلیل اهمیت منطقه است. به این معنا که نمی‌شود چابهار را الان و در این شرایط که دولت و رهبری بر روی توسعه آن تاکید دارند، فراموش کرد.

امروز، کشور به چابهار نیاز دارد و ناچار است که به چابهار توجه کند و برای این شهر تاریخی و دارای ارزش‌های فراوان، هزینه کند.

چابهار در حال حاضر از نظر شاخصه‌های بهداشتی کمترین امکانات را دارد، در حوزه آموزشی نیز چنین است. برخورداری چابهار از آب ۲۵ درصد و وضعیت آب در منطقه چابهار یک چالش عمده است. متاسفانه چابهار در تمامی حوزه‌ها نسبت به کل استان، شاخصه‌های

پایین تری دارد؛ مگر در حوزه امنیت که اگرچه بازتابها در این مورد چندان جالب نیست اما واقعیت این است که در حوزه امنیت، چاهبار در شرایط کاملا مناسبی قرار دارد. بطور کلی چاهبار در حوزه شاخصه‌های توسعه‌ای شرایط ناخوشایندی دارد.

چه مشکلاتی را در چاهبار می‌بینید که نیازمند چاره‌اندیشی اساسی است؟

معتقدم هزینه‌هایی که برای چاهبار می‌خواهد انجام شود باز هم متوازن نیست. پتروشیمی کنار شهر چاهبار در فاصله کمتر از ۱۰ کیلومتری شهر چاهبار جانمایی شده است؛ در حالی که پتروشیمی می‌توانست در ۴۰۰ کیلومتری طول ساحل جانمایی شود.

رشد جمعیت شهری در حال حاضر نزدیک به ۱۰ درصد است. اینها موضوعاتی است که ناشی از عدم برنامه‌ریزی بوده است. صدای ما گویا و رسا نبوده است و این توانایی را نداشتیم که بگوییم این‌ها نیاز ماست. به صحبت‌های جامعه محلی خیلی کمرنگ گوش داده شده است. اگر هم فرصتی برای جامعه محلی فراهم شده، متأسفانه اجرایی نشده است.

جنگل‌ک یکی از حاشیه‌نشینی‌هایی است که در داخل شهر ایجاد شده است و دولت نیز نزدیک به ۳ دهه است از وجود آنها اطلاع کامل دارد. مردم آن منطقه وضعیت بسیار نامناسبی دارند و نکته تأسف‌برانگیز نیز در داخل محدوده شهری بودن آن است؛ لکه‌های سیاهی که گاهی به زخم‌های شهر تشبیه می‌شوند. واقعا آیا منطقه‌ای و زمینی نیست که این افراد برای همیشه در آن اسکان دائمی پیداکنند تا مشکلات یک‌بار برای همیشه ریشه‌ای حل شوند.

در طرح‌های ارایه شده شهری در استان چقدر به مسائل این چینی (تعیین تکلیف زمین برای حاشیه‌نشینان) پرداخته شده است؟

صحت‌های مفصلی در رابطه با ساماندهی قطعی حاشیه‌نشینان با دبیر شورای عالی شهرسازی و معماری داشته‌ایم و بر این نکته نیز تأکید کردیم که ترتیبی اتخاذ کنند تا برای مردم حاشیه‌نشین تصمیم‌گیری اساسی صورت گیرد مبنی بر آن که مردم یا تثبیت شوند و یا آنکه به جایی دیگر منتقل شده و به نحوی شایسته اسکان پیدا کنند.

به دلیل مجاورت و همجواری مردم حاشیه‌نشین مرادآباد و جنگل‌ک با مراکز سپاه و مراکز نظامی، امکان «تثبیت» مشکل است؛ اما می‌توانند از طریق تصمیمات کلان و پایه‌ای به جایی مناسب با اسکان دائمی منتقل شوند.

سخن آخر....

در حال حاضر نزدیک به چهار ماه است طرح بررسی مغایرت اساسی به شورای عالی شهرسازی و معماری رفته است که امیدواریم در این دولت در مورد آن تصمیم‌گیری نهایی انجام شده و به مرحله اجرا درآید. همچنین با توجه به آن که رشد جمعیت مهاجری که بر اثر ایجاد منطقه آزاد به چاهبار می‌آیند ۱۰ درصد است، تصمیم‌گیری برای ساماندهی بومیان چاهبار در اولویت قرار گیرد. گفته می‌شود حاشیه‌نشینی که در جنگل‌ک حضور دارند برق را سرقت می‌کنند، در حالی که این مردم آن قدر

نیازمند هستند که چاره‌ای جز این ندارند. معتمد مسیر رودخانه که بسته شود، راه را باز می‌کند حتی اگر باز کردن راه با تخریب همراه باشد. طی ۳۰ سال، مسیر را برای این افراد مسدود کردیم و در عین حال از آنجایی که برای آن افراد برنامه‌ای نیز نداشته‌ایم، عنوان کرده‌ایم حق سکونت ندارند. باید برای این افراد زمینی را تخصیص می‌دادیم زیرا اگر زمین به آنها تعلق می‌گرفت دیگر از آن فراتر نمی‌رفتند.

طبق آماری که توسط برق منطقه‌ای چاهبار تهیه شده است بالغ بر ۱۰ میلیارد تومان در یکسال سرقت برق انجام می‌گیرد که رقم قابل توجهی است. در حالی که دولت می‌تواند همان ۱۰ میلیارد را هزینه کند تا حاشیه‌نشینان ساماندهی شوند و سال‌های بعد این هزینه بر دولت بار نشود.

متأسفانه در دادسرای چاهبار برای فرماندار چاهبار به دلیل مطالبه حقوق مردم پرونده تشکیل شده است.

رئیس شورای شهر و رئیس شورای آموزش چابهار تشریح کرد؛

باتفاق آموزش و بهداشت در چابهار

سرانه ۴۸ سانتی‌متری فضای آموزشی در چابهار و هدایت خیرین مدرسه‌ساز به سیستان

زمان طولانی و طاقت‌فرسا است که اگر درست مدیریت می‌شد شاید تا این اندازه بر حاشیه‌نشینی و فقر دامن نمی‌زد. رئیس شورای شهر چابهار گفت: ۲۰ سال گذشته منطقه آزاد در چابهار تاسیس می‌شود؛ به این امید که فرصت‌هایی را برای مردم منطقه نیز ایجاد کند اما این فرصت در اختیار مردم منطقه قرار نمی‌گیرد.

به گفته این مقام مسئول، برخی نیز با این نیت که بتوانند شغلی برای خود فراهم کنند، حتی به امید یافتن شغل‌های روزمزدی به منطقه آزاد چابهار روی می‌آورند که عموماً نیز با ناکامی روبه‌رو می‌شوند. بیشتر افراد جویای کار از بلوچستان می‌آیند.

زخم‌های جنگل‌گ و مراد آباد در قلب شهر چابهار

بلیده‌ای در پاسخ به این سوال که چرا به‌رغم تاکید مسئولان و همت دولت باز هم حاشیه‌نشینی یکی از معضلات عمده چابهار عنوان می‌شود، گفت: شاهد رشد عجیب جمعیت در چابهار هستیم که بیشتر به دلیل مهاجرت پدید آمده است. شاید به این دلیل که همواره در چابهار صورت مساله پاک می‌شد و هیچ‌وقت به صورت ریشه‌ای مسائل چابهار و مشکلات متعدد آن حل نشد.

رئیس شورای آموزش چابهار، عدم دریافت سند و ملاحظات این‌چنینی اداری را برای ساکنان بومی منطقه چابهار یکی دیگر از مشکلات عمده عنوان کرد و افزود: مردمانی که از خشکسالی رنج برده‌اند مجبور به ترک روستاهای خود شده و به شهرها پناه آورده‌اند. در عین حال به این دلیل که تامین هزینه‌های شهری در استطاعت روستاییان نبوده و اغلب مردم نیز بر روی زمین‌هایی که در آن سکونت داشته‌اند سندی دریافت نکرده‌اند همواره مشکلات حاشیه‌نشینی برای آنها وجود داشته است. وی تصریح کرد: مدت زمان ۲۰ ساله برای خشکسالی

رئیس شورای شهر و شورای آموزش چابهار با اشاره به نیاز جدی چابهار به آموزش و بهداشت می‌گوید: در منطقه آزاد به همت دولت تدبیر و امید، بیشتر از نیروهای بومی و محلی برای انجام امور استفاده می‌شود که این نشان از تدبیر مجموعه دولت برای حل مسائل چابهار دارد. دولت یازدهم، نگرش‌های جدیدی در زمینه حل مسائل چابهار با کمک نیروهای محلی و یاری مسئولان و سرمایه‌گذاران ملی دارد که امیدواریم تداوم پیدا کند و به مرحله عملیاتی و اجرایی برسد.

«مسعود بلیده‌ای» در تشریح وضعیت موجود چابهار، به خشکسالی‌های نزدیک به دو دهه منطقه و عدم اخذ تصمیم‌های مناسب برای ساماندهی وضعیت آب و کشاورزی منطقه اشاره کرد و گفت: خشکسالی دو دهه متوالی، چهره شهر را دگرگون کرده و باعث بروز مشکلات عدیده در شهر شده است که بخش عمده‌ای از آنها مهاجرت ناخواسته روستاییان به درون شهرها و همچنین پیرامون بوده است. این در حالی است که مجموعه استان سیستان و بلوچستان و به‌ویژه منطقه جنوبی آن به دلیل همجواری با دریای عمان از طبیعتی بکر برخوردار است و فرصت سرمایه‌گذاری در آن مهیاست اما به حال خود رها شده است.

رئیس شورای شهر چابهار ادامه داد: استان سیستان و بلوچستان و البته سیستان منطقه‌ای گرم و خشک است که متأسفانه دو دهه است که دچار خشکسالی‌های متعدد شده و مردم از نظر معیشتی در مضیقه هستند. در عین حال، بیکاری از دیگر دلایل عمده حاشیه‌نشینی و گسترش آن در چابهار است به‌رغم آن که منطقه آزاد چابهار و همچنین صنعت پتروشیمی در این منطقه راه‌اندازی شده است.

بحران آب در چابهار جدی است؛ نابودی کشاورزی در ۲۰ ساله اخیر

بلیده‌ای در تشریح دلایل بیکاری مردم چابهار، گفت: علت بیکاری، نبود کارخانه‌ها و مراکز تولیدی در سیستان است و اینکه عموماً سرمایه‌گذاران در این مورد تشویق نشده‌اند.

را نیز مدنظر قرار دهیم که عموماً به نفع مردم بومی نیست؛ «آب در کوزه و ما تشنه لبان می‌گردیم».

کمیود فضای آموزشی در چابهار

به گفته وی، دریای عمان با درخشندگی و بزرگی بیش از حد در جوار چابهار وجود دارد اما مردم شهر چابهار هفته‌ای دو روز آب دارند. آب در چابهار جیره‌بندی می‌شود و بقیه به مخازن بتنی می‌رود. چابهار تشنه است و فاقد مراکز آموزشی و بهداشتی لازم است.

رئیس شورای شهر چابهار گفت: میانگین سرانه آموزشی در چابهار به نسبت کشور بسیار پایین است. سرانه آموزشی در کشور حدود ۵٫۳ مترمربع است در حالی که در چابهار، سرانه آموزشی ۴۸ سانتی‌متر مربع است و این وضعیت مناسبی نیست. بحث بهداشت و درمان وقتی وارد فضای حاشیه شهر چابهار شوید باتلاقی است که در آن گم می‌شوید. جمعیتی که در آنجا زندگی می‌کند از حداقل‌ها بی‌بهره‌اند.

بلیده‌ای در مورد سنددار کردن خانه‌های چابهار نیز گفت: عموماً مردم بر روی زمین‌هایی که در آن ساکن هستند مالکیت ندارند. وقتی وارد سیکل‌های معیوب اداری می‌شوید مشکلات آغاز می‌شود. در حال حاضر بخشی از اعطای سند به مردم شروع شده است. امیدواریم این رویه‌ها تغییر کند و در این زمینه نیز اطلاع‌رسانی و آگاهی عمومی به شهروندان چابهار آغاز شده است.

وی ادامه داد: سیستم‌های ثبتی، شهرسازی، سازمان ملی زمین و مسکن، شهرداری و حتی مردم باید همکاری کنند تا این اتفاق بیفتد و برای مردم تسهیلات و مشوق‌هایی در نظر گرفته شود تا این کار به سرانجام برسد.

چند مطالعات فراوانی در سال‌های اخیر برای ساماندهی به وضعیت آموزش و بهداشت چابهار انجام شده اما هیچ‌وقت به صورت جدی عملیاتی و اجرایی نشد.

بلیده‌ای، تدبیر دولت یازدهم برای استفاده از نیروهای بومی و محلی را نشان از تدبیر مجموعه دولت برای حل مسائل چابهار عنوان کرد و گفت: در حال حاضر، در منطقه آزاد به همت دولت تدبیر و امید، بیشتر از نیروهای بومی و محلی برای انجام امور استفاده می‌شود که نشان از تدبیر مجموعه دولت برای حل مسائل چابهار دارد. مجموعه دولت یازدهم، نگرش‌های جدیدی به حل مسائل چابهار با کمک نیروهای محلی و یاری مسئولان و سرمایه‌گذاران ملی دارد که امیدواریم تداوم پیدا کند و به مرحله عملیاتی و اجرایی برسد.

انتقاد از عدم استفاده از نیروهای بومی در صنایع ایجاد شده در چابهار

وی با انتقاد از عدم بهره‌مندی از نیروهای محلی در صنایع چابهار و صنعت پتروشیمی، گفت: صنایع در چابهار در حال رشد است. به‌طور مثال پتروشیمی در منطقه ایجاد شده که در حال فعالیت است اما متأسفانه پیوست اجتماعی برای آن دیده نشده است. پیوست اجتماعی در افق بلندمدت، فعالیت مستمر ۲۰ هزار نفر در پتروشیمی است که عموماً نیز از افراد بومی در کار استفاده نمی‌شود. اگر در همین صنعت بخش عمده‌ای از نیروهای بومی شاغل می‌شدند، بخشی از مشکلات چابهار حل می‌شد.

بلیده‌ای گفت: با ایجاد منطقه آزاد پیش‌بینی می‌شود که هزار نفر به جمعیت چابهار افزوده شود. افزایش جمعیتی در این اندازه نیاز به امکاناتی همچون آموزشی، آب، بهداشت و سایر امکانات دارد. اگرچه منابع وجود دارد اما باید این نکته

وی با اشاره به اینکه در منطقه آزاد و شهر چابهار حاشیه‌نشینی‌های متعددی به دلیل دو قطبی شدن اجتماع بومی و مهاجران ایجاد شده است، گفت: جنگل‌کوت کنار اداره‌کل امور اتباع خارجه در منطقه آزاد و مرادآباد در کنار اداره‌کل راه و شهرسازی چابهار، دو نمونه حاشیه‌نشینی‌هایی هستند که همواره در معرض دید مسئولان محلی و ملی قرار دارد. متأسفانه تدبیر و چاره‌ای نیز برای بحث‌های آموزشی دیده نشده است و شاید در زمانی نه چندان دور باز هم میزان بی‌سوادی در کشور با رشد حاشیه‌نشینی افزایش پیدا کند. بلیده‌ای با اشاره به مسئولیت خود در شورای آموزش استان و پیگیری موضوعات آموزشی مناطق محروم، گفت: آموزش یکی از دغدغه‌های شورای آموزش است. در همین رابطه نیز، تخصیص فضای آموزشی به مناطق مختلف چابهار به ویژه مناطق محروم که درصد بالایی از جمعیت چابهار را به خود اختصاص داده است باید مدنظر قرار گیرد.

چاره‌اندیشی برای تامین فضای آموزشی و بهداشت در چابهار

رئیس شورای آموزش چابهار تصریح کرد: چابهار در حال حاضر به دلیل مشکلات عمده آموزشی و کمیود فضای آموزشی نیازمند کمک خیرین مدرسه‌ساز و توسعه و تجهیز مدارس است.

به گفته وی، در سنوات اخیر، فضای محدودی برای راه‌اندازی و ساماندهی مباحث آموزشی در اختیار چابهار قرار گرفت و شورای شهر و شهرداری چابهار نیز همت کردند و کلنگ ساخت مدرسه زده شد. در ادامه نیز در اختیار نوسازی برای تکمیل قرار گرفت اما چابهار به فضاهای بیشتری برای آموزش، بهداشت و سایر خدمات عمومی نیازمند است. هر

مدیرعامل مجمع خیرین مدرسه‌ساز چابهار:

سرانه فضای آموزشی به ازای هر دانش‌آموز در چابهار ۴۸ سانتی متر مربع است

مدیرعامل مجمع خیرین مدرسه‌ساز شهرستان چابهار در جنوب سیستان و بلوچستان گفت: سرانه فضای آموزشی به ازای هر دانش‌آموز در شهر چابهار ۴۸ سانتی‌متر مربع است که در مقایسه با پنج متر و ۴۳ سانتی‌متر میانگین کشوری خیلی پایین است.

«عبدالغزیز رامش» اظهار داشت: هم اینک ۶۴ هزار دانش‌آموز در ۳۵۵ آموزشگاه چابهار و دشتیاری در حال تحصیل هستند که در صورت ساخت ۲ هزار و ۱۹۲ کلاس درس جدید سرانه فضای آموزشی در شهرستان چابهار (مدارس تحت پوشش آموزش و پرورش چابهار و دشتیاری) به میانگین فضای آموزشی کشور می‌رسد و عدالت آموزشی برقرار می‌شود.

وی افزود: اگر سیاست و توجه اداره کل نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس سیستان و بلوچستان و وزارت آموزش و پرورش در شهرستان چابهار بر روال ۳۰ سال گذشته باشد، تا ۱۰ و حتی ۱۵ سال آینده نیز

مشکلات ساخت فضای آموزشی استاندارد، اختصاص تجهیزات، هوشمندسازی، خرید انشعاب برق و آب، حصارکشی و ایجاد فضای با نشاط برای دانش‌آموزان، نوسازی و حذف مدارس فرسوده و غیراستاندارد و تامین نیروی انسانی مورد نیاز ادامه دارد و نباید به دنبال کیفیت آموزشی در تنها بندر اقیانوسی کشور بود.

وی خواستار توجه ویژه دولت و خیران برای توسعه، تجهیز و نوسازی مدارس شد و افزود: چنانچه سالانه ۲۰۰ کلاس درس جدید در دشتیاری و چابهار ساخته و امکانات روز تحصیلی تجهیز شود بعد از گذشت بیش از ۱۰ سال سرانه فضای آموزشی چابهار و دشتیاری به میانگین کشوری می‌رسد.

مدیرعامل مجمع خیرین مدرسه‌ساز شهرستان چابهار اظهار داشت: مجمع خیرین این شهرستان تلاش زیادی را برای جلب مشارکت‌های مردمی و خیران بومی و غیربومی انجام داده است.

وی گفت: دانش‌آموزان در مدارس فاقد برق با مشکلات زیادی روبرو هستند به‌طوری‌که در کلاس‌های فاقد روشنایی و لامپ و آب سردکن تحصیل می‌کنند.

وی ادامه داد: افزون بر ۹۰ درصد مدارس روستایی فاقد سرویس بهداشتی و آب آشامیدنی هستند و دانش‌آموزان بطری آب از خانه به کلاس می‌آورند و آب گرم می‌نوشند. وی بیان کرد: مشکلات مدارس چابهار فراتر از همه شهرهای سیستان و بلوچستان است و از مسئولان و خیران درخواست می‌کنیم در سفر به این منطقه از نزدیک مسائل و مشکلات را نظاره کنند.

وی خواستار تامین کفش، کیف، ماتو و لباس، نوشت‌افزار، تانکر ذخیره آب و هوشمندسازی مدارس شد.

مدیرعامل مجمع خیرین مدرسه‌ساز چابهار گفت: تحصیل دانش‌آموزان در مدارس غیراستاندارد به امری عادی تبدیل شده است و حتی مسئولان و شهروندان دیگر مناطق

کشور باور نمی‌کنند که هزاران دانش‌آموز ساحل‌نشین چابهار با کمترین امکانات مشغول به تحصیل هستند.

اکنون ۳۲ هزار و ۵۰۰ دانش‌آموز در ۱۲۵ مدرسه چابهار مشغول به تحصیل هستند و هزار و ۴۰۰ معلم کار آموزش و تحصیل آنان را برعهده دارند. ۸۸ مدرسه بصورت غیرانتفاعی و غیردولتی در چابهار دایر است که نسبت به جمعیت خود بیشترین مدارس غیردولتی کشور را دارد.

یک‌هزار و ۲۰۰ دانش‌آموز حوزه آموزش و پرورش چابهار فاقد میز، نیمکت و صندلی هستند که تعدادی از آنان نیز تامین شده است.

به گفته «حسن نوروزی» معاون مدیرکل و مدیرآموزش و پرورش شهرستان چابهار، هم اینک حوزه آموزش و پرورش چابهار با کمبود بیش از ۴۰۰ معلم روبرو است و به ناچار برای جبران کمبود نیروی انسانی، معلمان در ۲ شیفت بکار گرفته می‌شوند.

در گفتگو با شهردار کنارک تشریح شد:

عدم انطباق طرح تفکیکی مسکن مهر کنارک با طرح تفصیلی

شهردار کنارک در تشریح جزئیات سایت مسکن مهر شهر کنارک در جنوب استان سیستان و بلوچستان و در جوار آب‌های آزاد و دریای عمان، گفت: ساخت مسکن مهر در این شهرستان از سال ۸۹ آغاز شد که با توجه به عدم همکاری و استقبال مردمی از رشد خوبی برخوردار نیست.

«محمد حقانی» شهردار کنارک درباره ویژگی‌های مسکن مهر دوخانوری در شهر کنارک، گفت: زمین مسکن مهر کنارک در مساحتی حدود ۷ هکتار در سال ۸۹ توسط مسکن و شهرسازی جهت احداث مسکن دو خانوری به متقاضیان واگذار شد که بر اساس طرح تفکیکی مسکن و شهرسازی، تعداد ۱۷۷ قطعه زمین و تعداد ۳۵۴ واحد مسکونی در این سایت وجود دارد. تفکیک قطعات انجام شده است اما به دلیل کمبود بودجه و آورده متقاضیان و همچنین نبود متقاضی برای مسکن مهر، تنها ۵۷ واحد مسکن مهر به بهره‌برداری

رسیده است و ساکنان در آنها ساکن شده‌اند.

شهردار کنارک با اشاره به اینکه ۱۰۰ درصد این واگذاری‌ها دارای پروانه ساختمانی و حدود ۴۰ درصد ساخت‌وسازها دارای پایان کار ساختمانی است، از منطبق نبودن طرح تفکیکی مسکن مهر با طرح تفصیلی شهر خبر داد. وی همچنین گفت: برای هزینه آماده‌سازی سایت مسکن مهر کنارک، از هر خانوار ۱۴ میلیون ریال اخذ شده است که توسط استاندار سیستان و بلوچستان برای مسکن مهر شهرهای چابهار، زاهدان، خاش، ایرانشهر و کنارک مصوب شد.

حقانی تصریح کرد: شهرداری کنارک تا کنون موفق به اخذ ۴۰ درصد هزینه از متقاضیان شده است.

به گفته این مقام مسئول، تعداد ۱۸ معبر ۸ و ۱۲ متری در این سایت وجود دارد که به علت نبود اعتبار تا کنون هیچ‌گونه اقدامی از قبیل زیرسازی، جدول‌سازی و آسفالت توسط این

شهرداری صورت نگرفته است.

وی همچنین در مورد سایت مسکن مهر، از عدم راه‌اندازی فاضلاب خانگی و عدم اتمام عملیات ساخت‌وساز در مهلت مقرر خبر داد.

حقانی، آمار ساخت‌وسازها و پایان کار ساختمانی مسکن مهر از سال ۸۹ تا ۹۵ را تشریح کرد و گفت: در سال ۸۹ تعداد ۱۳۷ پروانه صادر شد و تعداد پایان کار ساختمانی نیز در این سال به دلیل آغاز وجود نداشت. در سال ۹۰، تعداد ۲۲ صدور پروانه و ۸ پایان کار؛ در سال ۹۱، ۹۱ صدور پروانه و ۲۷ پایان کار؛ در سال ۹۲، ۲ صدور پروانه و ۸ پایان کار؛ در سال ۹۳، ۴ صدور پروانه و ۶ پایان کار؛ در سال ۹۴، تعداد ۲ صدور پروانه و ۶ پایان کار و در نهایت در سال ۹۵ تعداد یک صدور پروانه و ۲ پایان کار آمار ساخت‌وسازها و پایان کار مسکن مهر شهر کنارک را شامل می‌شود.

نماینده مردم چابهار مطرح کرد

منطقه آزاد مسؤل عدم ساماندهی حاشیه نشین چابهار است

گسترش طرح‌های عمرانی بدون توجه به وضعیت مردم سیستان و بلوچستان

آقای عبدالغفور ایران نژاد به‌عنوان نماینده شهر چابهار تصویری که از امروز چابهار وجود دارد را با گذشته این شهر مقایسه بفرمایید و در خصوص چگونگی روند توسعه بندر توضیحاتی را ارائه بفرمایید؟

چابهار قبل از انقلاب شهری بود تنها با یک کوچه، آن زمان که آنجا زندگی می‌کردیم هیچ امکاناتی وجود نداشت. فقط محرومیت و تنگنا بود. توریستی آمریکایی را که به منطقه ما آمده بود کشتند و از آن زمان به بعد بحث امنیت در استان هم سر زبان‌ها افتاد. خاطر من است مسیر چابهار تا کنارک که درحال حاضر ۴۵ کیلومتر است را به دلیل نداشتن جاده سه ماه به سه ماه نمی‌دیدیم. اسکله‌ای وجود نداشت و شناورهای مردم در روزهای طوفانی آن قدر به صخره‌ها می‌خورد که تکه‌تکه می‌شد. بیشترین اقدامات ارزنده بعد از انقلاب و از سوی وزارت راه انجام شد که اتفاقاً در دوره فعلی هم شدت گرفت. ساخت اسکله، ساخت راه‌آهن در سطح استان، ساخت کارخانه‌ها و احداث منطقه آزاد که در پی آن پاساژهای بزرگ ساخته شد و صاحبان کالا به چابهار آمدند. هم‌اکنون درحال ساخت یکی از بزرگ‌ترین اسکله‌ها در چابهار هستیم که می‌تواند ظرفیت بندر چابهار را از ۲.۵ نیم میلیون تن به ۸.۵ نیم میلیون تن برساند و تا اواخر سال ۹۵ کشتی‌های بزرگی در آنجا پهلو خواهند گرفت. درست است که هنوز نه آزادراهی هست و نه بزرگراهی، احداث راه‌آهن استان هم کند پیش می‌رود و رویای تحقق مسیر ریلی چابهار تا بندرعباس هنوز محقق نشده است. باین حال این چابهار، چابهار سال‌های قبل از انقلاب نیست.

ظواهر طرح‌ها و برنامه‌های دولت برای توسعه سواحل مکران در بخش زیربنایی، انرژی، صنعت، کشاورزی مفصل است و حتی تصمیماتی در راستای رفع محرومیت، ارتقای امنیت و توسعه پایدار و متوازن این سواحل اتخاذ شده است، در مجلس چه نوع نگاهی به روند توسعه در چابهار وجود دارد؟

مشکل بودجه وجود دارد که در برنامه ششم توسعه مجمع نمایندگان استان تلاش زیادی برای اختصاص بودجه مناسب

عبدالغفور ایران نژاد نماینده مردم چابهار در مجلس شورای اسلامی معتقد است که هنگام سخن از توسعه سواحل مکران باید مردم منطقه را دید و با گلایه از گسترش طرح‌های عمرانی بدون توجه به وضعیت مردم سیستان و بلوچستان، می‌گوید: در کنار توسعه کلان کشور توسعه خرد هم ضرورت دارد و رفع بیکاری، فقر فرهنگی و اقتصادی مسؤلیت اجتماعی ما در قبال مردم حاشیه نشین این منطقه است. پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی: چابهار امروز با گذشته‌اش کاملاً متفاوت است. گسترش پیدا کرده است و به دو تکه منطقه آزاد و شهر چابهار تبدیل شده است. تاجایی آباد شده است که همین اردیبهشت امسال نخستین کنفرانس روسای مناطق آزاد کشورهای حاشیه اقیانوس هند در این منطقه برگزار شد، میزبانی از مسؤلان کشوری و هم چنین هیئت‌های خارجی برای مذاکره و بازدید از روند توسعه بندر حداقل‌هایی است که بندر قدیمی این روزها به خود می‌بیند. با این حال نماینده شهر چابهار می‌گوید وقتی وارد شهر چابهار می‌شوید بشکه‌های زنگ زده‌ای را می‌بینید که مردم در آنها آب جمع می‌کنند. می‌گوید در مناطق حاشیه نشین کابل‌های برق روی زمین است و مسالی چندتایی کشته می‌دهد. عبدالغفور ایران نژاد که سابقه چندین دوره نمایندگی مردم چابهار را در کارنامه کاری خود دارد منطقه آزاد چابهار را عامل اصلی حاشیه نشینی می‌داند و از گسترش طرح‌های عمرانی بدون توجه به وضعیت مردم استان گله می‌کند.

از روستاها آب تانکر هم ندارند. ولو اینکه ۳۰۰-۴۰۰ روستا در امتداد نوار ساحلی داریم که با به آب شربین کو می‌توانیم مشکل آب آنها را حل نماییم ...

اما برخی از کارشناسان معتقدند، در شرایطی که دسترسی به آب در فلات مرکزی ایران روز به روز محدودتر می‌شود، یکی از سیاست‌های کلان کشور تشویق مردم به استقرار در کرانه‌های جنوبی است. دولت با برنامه‌ریزی و فراهم آوردن امکاناتی مانند شیرین کردن آب دریا می‌تواند مناطق جمعیتی پر تعداد را در این نواحی پشتیبانی کند. از دیگر سو چابهار یک مزیت ویژه اقتصادی دارد و آن قرار گرفتن در محور کریدور شمال به جنوب و امکان انتقال سرمایه و کالا از طریق این بندر به آسیای میانه و افغانستان است؟ اینها کافی نیست؟

در حال حاضر فقط ۲۷ درصد مردم شهر چابهار از آب شرب استفاده می‌کنند ۶۷ درصد مابقی آب آشامیدنی سالم ندارند. ما به مسئولین منطقه آزاد بارها گفته‌ایم اینکه منطقه آزاد در چابهار خانه بسازد اما آب و برق نباشد جز ضرر چیزی دیگری ندارد. این هم برمی‌گردد به مکان یابی غلط. خود آقای ترکان نقل کرده است که مکان یابی این منطقه با عجله و به درستی انجام نشده است. از طرف دیگر مشکل بزرگی که داریم شهر چابهار جدا از منطقه آزاد است و وقتی وارد شهر چابهار می‌شوید و این بشکه‌های زنگ زده را می‌بینید و با آن هتل‌های در منطقه آزاد مقایسه می‌کنید یک به صد است. کاخ و کوخ در کنار هم قرار گرفته است. یک منطقه آزادی آمده است کاخ‌هایی بنا کرده است و این آدم‌ها را به عقب هول می‌دهد. ما ندیده ایم که در هیچ جای دنیا منطقه آزاد را فنس کشی کنند. اما در چابهار این کار را انجام می‌دهند و فنس کشی دارد. در آنجا دیوار حفاظتی راه انداخته‌اند.

بحث حاشیه نشینی در چابهار و زاهدان به همین دلایل رو به گسترش است؟

مسولان نتوانسته‌اند ساماندهی درستی داشته باشند. سیاست‌ها کارساز نبوده است. جا دارد که تشکر کنم که برای کل استان اعتبار خوبی اختصاص داده‌اند اما وقتی داخل این منطقه می‌شوید فکر می‌کنید مخروبه است. من هنگام تبلیغات انتخاباتی برای ورود به مجلس می‌ترسیدم وارد مناطق حاشیه نشین بشوم. سیم‌های لخت را که دیدم روی زمین مانده است واقعا ترسیدم و اعلام می‌کنم مقصر عدم ساماندهی حاشیه نشینی منطقه آزاد است.

رفاهی خودکفا شوند.

مردم چابهار اعتقاد دارند که منطقه آزاد برای توسعه زمین‌های خود وارد زمین‌های مردم شده است در عین حال هیچ امکاناتی نیز به مردم نمی‌دهد، ضمن اینکه مناطق آزاد کارایی کافی برای مردم منطقه ندارند، سوال این است که هم‌زمان با توسعه بنادر مسئولیت اجتماعی نسبت به مردم منطقه چیست؟

در منطقه محروم چابهار سالانه عده‌ای کشته می‌شوند این نقطه کور توسعه چابهار است، بی توجهی به مردم زیرسایه بی‌مدیریتی‌ها. وقتی در مجلس چهارم در سال ۷۱ تاسیس منطقه آزاد تصویب بر اساس تبصره یک ماده واحده این مصوبه شاهد خواهید بود که فلسفه وجودی منطقه آزاد کمک به منطقه هم‌جوار بود یعنی در سرزمینی مناطقی را ایجاد می‌کردند که توسعه پایدار منطقه را در پی داشته باشد. قرار بود اول صنعتی شود بعد تجاری. باید دران مناطق صنعت شکل می‌گرفت. دوم این بود که مناطق آزاد وقتی شکل می‌گیرد به مناطق هم‌جوار کمک کند یعنی در دل خود منطقه آزاد باید بیمارستان زده می‌شد و مردم منطقه و روستاهای اطراف می‌آمدند آنجا و به صورت مجانی درمان می‌شدند. ورزشگاهی زده می‌شد تا حدی که بازی‌های المپیک و منطقه در آنجا برگزار شود و از وجود استعدادهای منطقه استفاده می‌شد. حالا چه شده است؟ امروز سیصد کیلومتر مرز آبی داریم اما مردم ما از بی‌آبی رنج می‌برند و با تانکر آب رسانی می‌کنند. خیلی

داستانند. در حال حاضر بستر بندر آماده شده است و اگر راه‌آهن نباشد وضعیت حمل‌ونقل استان کامل نمی‌شود. بحث توسعه ساحل مکران هم وجود دارد که در طول تاریخ هرگز به آن فکر نمی‌شد. اما حالا طرحی تحت عنوان توسعه مکران در حال اجراست که از خرمشهر تا پسابندرا شامل می‌شود و طرح درسه فاز اقتصادی، نفتی و شیلاتی است.

آیا طرح‌های توسعه‌ای که اجرا می‌شود، پیوست اجتماعی دارد و نهایتاً منجر به بهبود اوضاع مردم می‌شود؟

بله. سعی کرده‌ایم. این اعتقاد را داریم که در کنار توسعه کلان کشور توسعه خرد هم ضرورت دارد. باید در کنار توسعه کلان به توسعه خرد هم توجه کرد. با توجه به بحث قهر طبیعت، خشکسالی، بی‌آبی اشتغال اینها باید در کنار توسعه کلان دیده شود و قطعاً تأثیرگذار است. اگر اسکله جدید فعال شود قطعاً حمل و نقل و اشتغال ایجاد می‌شود. تمام تلاش ما هم همین است. تا آن اتفاق بزرگ مردمی نیفتد محرومیت از منطقه ما نمی‌رود. من اعتقاد دارم نگاه ویژه مسئولین باید به مردم وجود داشته باشد. مخصوصاً در بحث توسعه سواحل مکران باید مردم را دید. و در عین حال اعتقاد داریم که باید از فلسفه وجودی منطقه آزاد چابهار به درستی استفاده شود. ایرادی که وجود دارد در بحث مدیریت است. اگر مدیریت صحیحی در منطقه ما باشد، در کنار این اقتصاد کلان کشور توسعه بزرگ منطقه‌ای توسعه خرد و مردمی که شامل رفع بیکاری، فقر فرهنگی و اقتصادی هم هست، می‌شود. قطعاً روزی می‌رسد مردم آنجا در توسعه

عاقبت بی توجهی به مناطق حاشیه نشین
در زمان اجرای طرح‌های توسعه‌ای چیست؟

رجی: چابهار و کنارک پایلوت برنامه مبارزه با حاشیه نشینی شوند

می‌برند که بدون شک این شرایط به معنای یک توسعه غیرارگانیک و مشکل‌دار محسوب می‌شود.

رجی، اولویت داشتن بحث توسعه مکران را تفاوت اصلی طرح‌های سرمایه‌گذاری چابهار با سایر مناطق کشور عنوان کرد و گفت: دولت باید عزم لازم برای ساماندهی این مناطق را داشته و حس شهروندی را به ساکنان این مناطق بازگرداند.

عضو کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی با یادآوری این مطلب که «مناطق آزاد تحت نظارت وزارت اقتصاد فعال بوده و پروژه‌های خود را اجرایی می‌کنند»، گفت: از آنجایی که رسیدگی به مناطق حاشیه‌نشین از مسائل بسیار مهم و مورد تصویب مجلس به شمار می‌رود، در این خصوص نیز وزیر اقتصاد و در نهایت دولت را مورد سؤال قرار داده و خواستار رسیدگی به این نواحی در کنار پیشبرد برنامه‌های توسعه‌ای خواهیم بود. وی همچنین خاطرنشان کرد: باید اجازه دهیم تا وزارت راه و شهرسازی نیز به عنوان نماینده دولت در این مناطق حضور داشته و با کمک به مناطق آزاد برای برنامه‌ریزی در حوزه حاشیه‌نشینی، براساس قوانین و مقررات و مناطق آزاد گام بردارد.

رجی، بنگاه‌های اقتصادی فعال در این حوزه را با توجه به برنامه توسعه و اولویت‌دار سواحل مکران در کشور و همچنین مصوبات مرتبط با این حوزه در مجلس شورای اسلامی موظف به توجه به وضعیت حاشیه‌نشینی دانست و گفت: قطعا در صورت عدم رسیدگی به مناطق حاشیه‌نشین در زمان اجرای طرح‌های توسعه‌ای، این نواحی در زمان آینده به عاملی ضد توسعه‌ای تبدیل خواهند شد.

**با بی توجهی به مشکلات حاشیه‌نشینی
در پیرامون مناطقی که نزدیک به
میلیاردها دلار برای آن سرمایه‌گذاری
می‌شود، عده زیادی از مشکلات فرهنگی،
اقتصادی، عقب‌ماندگی منطقه‌ای و
بزهکاری رنج می‌برند که بدون شک این
شرایط به معنای یک توسعه غیرارگانیک و
مشکل‌دار محسوب می‌شود.**

به گفته نماینده مردم شیراز در مجلس شورای اسلامی، با بی‌توجهی به مشکلات حاشیه‌نشینی در پیرامون مناطقی که نزدیک به میلیارد دلار برای آن سرمایه‌گذاری می‌شود، عده زیادی از مشکلات فرهنگی، اقتصادی، عقب‌ماندگی منطقه‌ای و بزهکاری رنج

عضو کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی با تأکید بر اینکه توسعه مکران بدون توجه به حاشیه‌نشینیان منطقه امکان‌پذیر نخواهد بود، گفت: قطعا در صورت عدم رسیدگی به مناطق حاشیه‌نشین در زمان اجرای طرح‌های توسعه‌ای، این نواحی در زمان آینده به عاملی ضد توسعه‌ای تبدیل خواهند شد.

«فرج‌اله رجی» درباره مشکلات حاشیه‌نشینی در شهرستان چابهار و کنارک، گفت: در حال حاضر قانون و ضرورت‌های کافی برای ساماندهی حوزه‌های ناکارآمد در کشور وجود دارد. مسئله حاشیه‌نشینی در این دو شهرستان از آن جهت مهم است که نسبت جمعیت حاشیه‌نشین به جمعیت ساکن در این دو منطقه رقم قابل توجهی بوده و نظیر آن در سایر نقاط کشور مشاهده نمی‌شود.

رجی در ادامه با تأکید بر اینکه «ایجاد یک منطقه پیشرفته و رو به توسعه در کنار منطقه‌ای با وجود مشکلات بسیار زیاد در حوزه‌های خدمات عمومی، آموزشی، بهداشتی و ... امکان‌پذیر نیست»، گفت: به نظر می‌رسد چابهار و کنارک می‌توانند به عنوان طرح پایلوت در امر مبارزه با توسعه حاشیه‌نشینی و برنامه‌ریزی در این حوزه مطرح شده و عملیات اجرایی در این مسیر را آغاز کنند.

وی اضافه کرد: قطعا اگر در کنار بحث‌های توسعه‌ای سواحل مکران تدابیری برای حاشیه‌نشینی اندیشیده نشود، با مهاجرت افراد به این نواحی که به امید یافتن شغل صورت می‌گیرد، وضعیت حاشیه‌نشینی در این مناطق تشدید و پیچیده‌تر خواهد شد.

دکتر معیدفر: عدم تعهد به مسئولیت‌های اجتماعی دلیل اصلی رشد حاشیه‌نشینی است

این جامعه‌شناس، نقص اصلی در بحران‌های فعلی را عدم مدیریت صحیح پروژه‌ها دانست و افزود: این عدم مسئولیت، عدم عمل به مسئولیت‌های اجتماعی را با خود به همراه داشته و با بی‌اهمیتی به ابعاد اجتماعی طرح‌های عمرانی، کل کشور را با مشکل گسترش روز به روز معضل حاشیه‌نشینی درگیر می‌کند.

معیدفر همچنین خاطرنشان کرد: وقتی ما مردمی بی‌گناه را از مناطق بومی خود به بیرون رانده و زندگی در کمترین کیفیت ممکن را به آن‌ها تحمیل می‌کنیم، بدون شک در ایجاد جرم، آسیب‌های اجتماعی و مشکلاتی از این قبیل نیز مقصر هستیم. این مناطق شرایط مستعدی برای رشد جرایم گوناگون و انواع آسیب‌های اجتماعی دارند که ما با دستان خودمان با اجرای پروژه‌های بدون مطالعه به آن دامن می‌زنیم.

وی ارزیابی اجتماعی پروژه‌ها را یکی از اجزای لازم برای اقدامات مقدماتی اجرای پروژه‌ها دانست و افزود: امروزه در کشورهای توسعه‌یافته هیچ طرحی پیش از آنکه پیوست فرهنگی و اجتماعی آن آماده شده باشد به مرحله اجرا نمی‌رسد. ما نیز در اجرای پروژه‌های کلان کشور اعم از توسعه سواحل مکران باید به این امر توجه کرده و حتی در صورت زیان‌بار بودن طرح، آن را متوقف و یا برای آن برنامه‌ریزی کنیم. بنگاه‌های اقتصادی باید برای حل مشکلات محیط زیستی و زندگی مردم بومی هزینه پرداخت کرده و در کنار ارائه خدمات حتماً به فعالیت‌هایی که برای بهبود محیط زیست و حل مشکلات است نیز بپردازند.

دکتر معیدفر، جامعه‌شناس و استاد بازنشسته دانشگاه تهران، عدم تعهد به مسئولیت‌های اجتماعی را دلیل اصلی رشد حاشیه‌نشینی در کشور دانست و گفت: این عدم مسئولیت، عدم عمل به مسئولیت‌های اجتماعی را با خود به همراه داشته و با بی‌اهمیتی به ابعاد اجتماعی طرح‌های عمرانی، کل کشور را با مشکل گسترش روز به روز معضل حاشیه‌نشینی درگیر می‌کند.

مورد استفاده خواهیم بود. این استاد دانشگاه با بیان اینکه «به نظر می‌آید امروزه ارزیابی اجتماعی طرح‌ها و پروژه‌ها در مقیاس شهری و ملی در کشور مورد توجه قرار نمی‌گیرد»، گفت: امروزه بسیاری از طرح‌های بزرگ بدون اینکه به تأثیرش بر محیط زیست و یا بر زندگی مردم بومی ساکن در آن منطقه توجه کنند آغاز و با خود انبوهی از مشکلات را به همراه می‌آورند. در این زمان است که تعدادی از شهروندان یک ناحیه، شغل و مکان زندگی خود را از دست داده و به حاشیه شهرها روی می‌آورند. به گفته وی، هر چند ممکن است این طرح‌های توسعه‌ای ابعاد ملی داشته باشند ولی نه تنها به زندگی مردم بومی آن منطقه توجه نکرده بلکه ساختار شغلی، سکونت، اجتماعی و فرهنگی آن‌ها را نیز دستخوش تغییر می‌کنند؛ تغییراتی که در نهایت باعث مهاجرت جوانان و خانواده‌ها شده و سبب‌ساز پدیده حاشیه‌نشینی می‌شوند.

معیدفر، ضعف در عمل به مسئولیت‌های اجتماعی را دلیل اصلی ایجاد و رشد حاشیه‌نشینی دانست و گفت: بنگاه‌های اقتصادی نه تنها با عدم توجه عملی به این وظایف باعث رانده شدن مردم به حاشیه شهرها می‌شوند، حتی پس از بروز این مشکل نیز تلاشی در رفع آن‌ها نمی‌کنند. این در حالی است که این افراد به دلیل اجرای یک پروژه ملی دچار این مشکلات شده و راهی این مناطق شدند. بنابراین برنامه‌ریزان و مسئولین باید خود را نسبت به رسیدگی به این مشکلات موظف بدانند و از قبل برای آن‌ها برنامه‌ریزی کنند.

«سعید معیدفر» در خصوص رسیدگی به وضعیت حاشیه‌نشینی و سکونتگاه‌های غیر رسمی شهرهای چابهار و کنارک واقع در استان سیستان و بلوچستان با وجود طراحی و برنامه‌ریزی برای توسعه بندر چابهار و سواحل مکران، گفت: عوامل گسترش حاشیه‌نشینی در شهرها و کلانشهرها و همچنین چگونگی مقابله با این مشکل دو بحث مهم در این بخش به شمار می‌روند. متأسفانه می‌بینیم که بنگاه‌های اقتصادی، برنامه‌ریزان، سیاست‌گذاران و تمامی کسانی که به نحوی برای ایجاد یک فرایند اقتصادی تلاش می‌کنند بدون توجه به ابعاد اجتماعی در تصمیم‌گیری‌هایشان باعث جابه‌جایی جمعیت و بی‌خانمانی تعداد زیادی از افراد می‌شوند. معیدفر افزود: این بنگاه‌ها به دلیل واقف نبودن به مسئولیت‌های اجتماعی خود تنها به بخش توسعه‌ای طرح‌هایشان توجه کرده و آن را اجرایی می‌کنند. به همین دلیل است که پس از پایان طرح‌های بزرگ اقتصادی شاهد آثار و پیامدهای منفی در محیط زیست و زندگی مردم مناطق

براهویی نژاد:

نگرش رایج به حاشیه‌نشینان چابهار اصلاح شود

ضرورت اولویت‌دادن به توانمندسازی حاشیه‌نشینان در برنامه‌های بازآفرینی شهری

احمد براهویی نژاد فعال اجتماعی و پژوهشگر علوم انسانی است که در چندین سازمان مردم‌نهاد عضویت دارد و تمام وقت خود را صرف آموزش کودکان و نیز مهارت‌آموزی زنان و مردان سیستان و بلوچستانی کرده است.

احمد براهویی نژاد در گفت‌وگو با خبرنگار پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی درباره چالش‌های اصلی موجود در مناطق حاشیه‌نشین چابهار توضیح می‌دهد: ۶۰ درصد جمعیت شهری چابهار ساکن مناطق حاشیه‌ای هستند که در کشور وضعیت خاصی است. ایرانشهر، زاهدان و زابل نیز از شهرهای دارای مناطق حاشیه‌نشین در استان سیستان و بلوچستان هستند ولی چابهار در زمینه حاشیه‌نشینی در جایگاه اول استان و نیز اولین‌ها در کشور قرار دارد.

این فعال اجتماعی می‌افزاید: در چابهار منطقه آزادی داریم که می‌تواند بیشترین گردشگران را به خود اختصاص دهد ولی وجود سکونتگاه‌های غیررسمی این منطقه را نازیبا کرده و مانند خالی بر چهره زیبای منطقه جلوه‌گر شده است. وی با تأکید بر اینکه طرح‌های توسعه‌ای بدون پرداختن به مسائل حاشیه‌نشینان مشکلی را حل نمی‌کند، می‌گوید: دولت تدبیر و امید و دولت‌های قبل اقداماتی را برای بهبود وضعیت حاشیه‌نشینی چابهار انجام داده‌اند ولی هنوز به توانمندسازی ساکنان این مناطق توجه جدی نشده است.

براهویی نژاد ادامه می‌دهد: حاشیه‌نشینی محصول مهاجرت روستائینانی بوده که به دلیل نداشتن امکانات کافی بهداشتی، آموزشی و درمانی و برای یافتن کسب و کار بهتر راهی شهر شده‌اند و ارائه خدمات بهتر به روستاییان می‌تواند معضل حاشیه‌نشینی را برطرف کند. البته اخیراً با بروز پدیده مهاجرت معکوس از شهر به روستا مواجه شده‌ایم که شهرنشینی که توان پرداخت هزینه‌های بالای زندگی در شهر را ندارند به روستاها مهاجرت می‌کنند که اگر این پدیده مورد برنامه‌ریزی قرار گیرد و روستاها دارای امکانات قابل قبول زندگی و شند می‌توانیم به آینده امیدوار شویم.

یا منطقه حاشیه‌ای شهر مدرسه و فضای آموزشی داشته باشیم.

براهویی نژاد تأکید می‌کند: تاکنون بیشتر برنامه‌های گروه‌های بین‌المللی و داخلی متمرکز بر شیرآباد زاهدان بوده که البته مشکل این منطقه هنوز ادامه دارد. جای آن است که به چابهار نیز توجه شود و سازمان‌های مردم‌نهاد با مشارکت یکدیگر وارد صحنه توانمندسازی و آگاهی بخشی به مردم شوند. متأسفانه سطح آگاهی اهالی مناطق حاشیه‌نشین پایین

به عنوان نمونه اتصال روستاها به شبکه اینترنت و تأمین زیرساخت‌های آموزشی متنوع می‌تواند موثر باشد. وی توضیح می‌دهد: اخیراً اعلام شده که یارانه خانواده‌هایی که فرزندشان را در مدرسه نام‌نویسی نکنند قطع می‌شود، اما زیرساخت‌های تحصیل را فراهم نمی‌کنند. قطع یارانه وقتی می‌تواند ابزاری بازدارنده و مفید باشد که در روستا

یلدا:

مسائل حاشیه‌نشینان پیچیده و فوری است

برنامه‌ریزی برای ایجاد کارگاه معمار بومی
با رویکرد مدرن در چابهار

ویژه‌سکونتگاه‌های غیررسمی - چابهار

۲۲

شهر و شهروند

و طرح‌های مورد نظر خود در چابهار توضیح می‌دهد: حدود سه سال پیش بود که خانمی از چابهار با بنده تماس گرفت و عنوان کرد که فرماندار قصر قند در شمال چابهار شده و به کمک بنده برای بهسازی و فرهنگسازی در این منطقه نیاز دارد. چند ماه بعد من به همراه یکی از دوستان فیلمبردارم به آنجا رفتم و شب شعر کاجو در محل فرمانداری برگزار شد. پس

ترانه یلدا از معماران و شهرسازان پیشکسوت و برجسته کشورمان اخیراً به طراحی سه پروژه برای بهبود وضعیت

حاشیه‌نشینان چابهار پرداخته‌واز معمارانی است که درد بهبود کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های غیررسمی دور از پایتخت را دارد.

ترانه یلدا در گفت‌وگو با خبرنگار پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی درباره دغدغه‌ها

است و کودکانشان با بیماری‌های ناشی از ازدواج‌های فامیلی دست به گریباندند.

وی به مسئله برداشت عمومی از امنیت در چابهار می‌پردازد و تصریح می‌کند: متأسفانه اغلب آمارهای نادرستی درباره بزهکاری، کشف مواد مخدر و ترور در سیستان و بلوچستان به گوش اهالی استان‌های دیگر می‌رسد که متأسفانه فیلم‌های صداوسیما در آن بی‌تاثیر نیست. این درشت‌نمایی مواردی از قاچاق و بزه در این منطقه رغبت سازمان‌های مردم‌نهاد را به حضور و انجام پروژه‌های جدی در چابهار کم کرده و باید برای تغییر این نگرش حاکم بر جامعه تلاش شود.

این فعال اجتماعی می‌افزاید: نیاز است فیلمسازانی که دارای دیدی مثبت و عادلانه هستند و فرهنگ غنی این منطقه را می‌شناسند به تدوین و ساخت فیلم‌هایی برای اصلاح نگرش موجود بپردازند. خوشبختانه سیستان و بلوچستان مقصد گردشگری سال ۹۶ اعلام شده و این فرصتی است تا گردشگران به این استان سفیران فرهنگی ما باشند.

وی با تأکید بر شرایط دشوار زندگی در کپرهای حاشیه چابهار می‌گوید: می‌توان در بهسازی بافت فرسوده و سکونتگاه‌های غیررسمی خانه‌های بافت قدیمی را از ساکنانشان خرید و آنها را در ارزش افزوده فروش سهیم کرد.

از بازگشت از آن منطقه و فراغت از کنفرانس ریشه‌های معماری شرق تصمیم گرفتیم همایش ریشه‌ها و پیوندها در هنر مکران را در چابهار برگزار کنیم که اسفند ماه برگزار شد و رهاوردهای خوبی داشت.

این شهرسازی می‌افزاید: پس از برگزاری این کنفرانس تا مدتی تلاش ما برای انجام اقدامات مفید برای بهسازی و ارتقای کیفیت زندگی حاشیه نشینان چابهار بی‌ثمر ماند تا اینکه تابستان سال جاری از طرف شرکت عمران و بهسازی شهری ایران دعوت شدم که پروژه‌هایی را با کمک بخش های دولتی و سازمان‌های مردم نهاد طراحی کنیم. وی با تاکید بر اینکه مسائل حاشیه‌نشینان سیستان و بلوچستان هم پیچیده و هم فوری و ضروری است، می‌گوید: ۱۰ سال است که به

کمک بانک جهانی برای مدرسه‌سازی و احداث درمانگاه و حتی برنامه‌های اشتغال‌زایی زاهدان کارهایی انجام شده ولی هنوز به نتیجه دلخواه نرسیده است. در عین حال می‌توان گفت که مسئولان سیستان و بلوچستان اندکی به مسائل حاشیه نشینان آگاه شده‌اند و دردها را شناخته‌اند و امروز شهردار و فرماندار چابهار می‌داند دغدغه اصلی این اقشار چیست و قرار است زمین‌های سکونتگاه‌ها را درازای دریافت مبالغی به نام آنها کنند و نیز برنامه‌های توانمندسازی را عملیاتی کنند. یلدا ادامه می‌دهد: بنده در کنار ارائه ۱۸ پروژه به شرکت عمران و بهسازی شهری، خود با کمک شهرداری و فرمانداری چابهار سه پروژه توانمندسازی را در حاشیه چابهار عملیاتی خواهیم کرد که فعلا در حد طرح مورد توافق مقامات محلی

و معطل اختصاص بودجه هستند. وی توضیح می‌دهد: یکی از این پروژه‌ها، نتاسیس مدرسه موسیقی با همکاری اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی است. دیگری احداث سازه‌های بومی در بردارنده کلاس‌های متنوع آموزشی و فرهنگی و برپایی کارگاه معماری بومی به شکل مدرن است. سومی نیز توانمندسازی و فروش محصولات و تولیدات اقشار مختلف سکونتگاه‌های غیررسمی است که در قالب کلاس‌های تولید محور عملیاتی می‌شود.

یلدا تاکید می‌کند: با توجه به تاکیدات مقام معظم رهبری و رئیس جمهور بر توسعه مکران امیدواریم بودجه طرح‌های توانمندسازی و بازآفرینی حاشیه چابهار تامین شود و چشم‌انداز روشینی را پیش چشم داریم.

ساماندرے

شہری

چابہار

توسعه منطقه آزاد چابهار نیازمند تامین زیرساخت‌هاست

روستا:

وی با بیان اینکه قبل از هر اقدام توسعه‌ای باید فکری برای مدیریت اسکان جمعیت در چابهار کرد، می‌گوید: پیش‌بینی می‌شود که جمعیت این منطقه به یک میلیون و ۴۰۰ هزار نفر برسد که جمعیت بالایی است. ضمن اینکه بخش زیادی از این جمعیت از نظر اقتصادی فقیر هستند بنابراین باید قبل از واگذاری ظرفیت توسعه در چابهار و کنارک به مدیریت اسکان جمعیت بپردازیم.

روستا ادامه می‌دهد: از سوی دیگر باید ظرفیت توسعه را با توجه به مزیت‌های نسبی چابهار در نظر گرفت. چابهار بر اقیانوس هند پهلو زده و دارای ظرفیت‌ها زیادی در دریا و از بعد گردشگری است. خصوصا با توجه به اینکه امروز در ترانزیت و حمل و نقل به دریا و بعد ریل توجه می‌شود چابهار دارای موقعیت ترانزیتی و حمل و نقلی خاصی است و باید در چشم‌انداز سازی ملی و فراملی ظرفیت‌های توسعه چابهار را با مزیت‌های

ضعیف است. روستا با اشاره به اینکه یکی از عوامل بازدارنده توسعه در حاشیه چابهار خشکسالی ده ساله سیستان و بلوچستان است، می‌گوید: عدم سرمایه‌گذاری کلان در گذشته به مشکلات حاشیه‌نشینان دامن زده است. البته اخیرا توجهاتی به این منطقه شده و در گذشته نیز به دلیل اینکه تمرکز برنامه‌های توسعه‌ای بر منطقه آزاد که بیشتر در بعد واردات فعال است نه صادرات، بوده مسئله حاشیه‌نشینی شدت و بروز بیشتری پیدا کرده است و مهمترین ظرفیت‌های توسعه‌ای شیلات و بنادر هم نتوانسته‌اند به توسعه چابهار کمک کنند.

عضو هیئت مدیره شرکت عمران و بهسازی شهری ایران تاکید می‌کند: اکنون که بحث توسعه وساحل مکران ورد توجه و از اهداف کلان کشور شده است اگر به مسائل اجتماعی این منطقه توجه نشود تمام اقدامات نتیجه معکوس خواهد داشت.

مجید روستا، عضو هیئت مدیره شرکت عمران و بهسازی شهری تاکید دارد که قبل از واگذاری ظرفیت توسعه در چابهار باید اسکان جمعیت در این منطقه و پیش‌بینی افزایش بالای تعداد ساکنان این منطقه در افاق ۱۴۰۴ مورد توجه قرار گیرد و به مدیریت اسکان جمعیت بپردازیم.

مجید روستا در گفت‌وگو با خبرنگار پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی درباره ضرورت‌های مغفول مانده در توسعه چابهار توضیح می‌دهد: مسئله حاشیه‌نشینی در منطقه چابهار و کنارک حادثه از سایر مناطق است و این دو از نظر نوع و شدت شکل‌گیری و ساختار حاشیه‌نشینی و ترکیب جمعیتی و نوع محرومیت مشابه هم هستند. چابهار و کنارک هسته اصلی توسعه سواحل مکران محسوب می‌شوند و امروز ۶۵ درصد جمعیت چابهار حاشیه‌نشین هستند، هرچند غیر از منطقه آزاد وارد شهر چابهار نیز که می‌شویم وضعیت اسکان نامساعد و

عضو هیئت مدیره شرکت عمران و بهسازی شهری ایران تاکید می‌کند: برای اینکه درچابهار نیز مانند عسلویه با مشکلات و معضلاتی چون رانت مواجه نشویم باید به ظرفیت‌های کلان توسعه از بعد اجتماعی، اکولوژیکی و اقتصادی دراین منطقه توجه شود تا خود ساکنین این مناطق از مواهب توسعه برخوردار شوند.

وی می‌گوید: ظرفیت‌های بسیار ناهماهنگ توسعه و عدم ارتباط با پس کرانه بین‌المللی همچنین همگام نبودن توسعه روستایی و کشاورزی با توسعه شهری باعث بروز مشکلات حاشیه‌نشینی درچابهار شده است.

روستا تاکید می‌کند: با توجه به نگاه خاص برنامه ششم توسعه و سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی به توسعه مکران باید قبل از هر اقدام توسعه‌ای به تحلیل جابجایی جمعیت بپردازیم تا ترکیب توسعه مکران فرصتی برای بهره‌مندی کشور باشد.

ضمن اینکه با توجه به تحولات ارتباطات بین‌المللی درشرق آسیا نیازمند نگاه توسعه‌ای بسیار فراتر و ارتباطات بین‌المللی هستیم. ازجمله سرمایه‌گذاری و ارتباط ریلی با چین و ارتباط با هند که دارای بازار مطرح و مناسبات بین‌المللی و دارای شرکت‌های چند ملیتی است. کشورهای شرق آسیا نیز علاقه‌مند به سرمایه‌گذاری درایران هستند چراکه از طریق ایران می‌توانند با اروپا ارتباط آسان‌تری داشته باشند و چابهار می‌تواند پل ارتباطی شرق و غرب باشد.

آن عجین کنیم که این نگرش به مسائل توسعه نیازمند مدیریت هماهنگ عرصه سرزمینی و مدیریت امنیتی و اقتصادی و جمعیتی درکنار یکدیگر است.

وی با بیان اینکه با وجود مزیت‌های چابهار و کنارک این مناطق دارای فقر چند لایه هستند، می‌گوید: به دلیل منطقه آزاد بودن و همجواری با دریا و قرارداد داشتن نیروهای دریایی و هوایی، ظرفیت توسعه فیزیکی این مناطق کم است که باید مدیریت شود. از سوی دیگر قبل از ظرفیت‌گذاری توسعه باید زیرساخت‌هایی چون راه جاده‌ای، راه‌آهن و فرودگاه را فراهم کنیم چراکه نبود این زیرساخت‌ها مانع از توسعه منطقه آزاد چابهار و عقب ماندن آن از کیش و قشم شده است.

روستا می‌افزاید: درچابهار به دلیل فراهم نبودن زیرساخت‌های توسعه با تمایلات جمعیتی کمتر و توجه کمتر طرح‌ها و سرمایه‌گذاری‌های ملی مواجه شده‌ایم

واعظ مهدوی:

ساماندهی مناطق حاشیه‌نشین چابهار و کنارک نیازمند برنامه ۲۰ ساله

بخشی از درآمدهای بنگاه‌های اقتصادی در حوزه مسئولیت اجتماعی هزینه شود

تا بتوانند با دستیابی به شغل و سکونت در این مناطق از وضعیت بهتری برخوردار شوند؛ که قطعاً لازم است برای آن‌ها برنامه‌ریزی مناسب در اختیار داشته باشیم.

معاون توسعه امور آموزشی و فرهنگی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور با تأکید بر اهمیت استقرار جمعیت در نواحی شرقی کشور، بیان کرد: قطعاً تخلیه این مناطق مشکلاتی از قبیل مسائل امنیت ملی، اقتصادی، اجتماعی و ... را به همراه خواهد داشت.

واعظ مهدوی، بهبود وضعیت زندگی در چابهار را نیازمند تهیه الگویی ویژه دانست و افزود: روابط ایران با کشورهای همسایه باید بر اساس الگوهای معیشتی شکل گرفته و همزیستی مسالمت‌آمیزی بین دو منطقه ایجاد کند چراکه هیچ مشکلی در نواحی مرزی کشور حل نخواهد شد مگر اینکه همان مشکل در شهرهای مرزی کشورهای همسایه نیز برطرف شود.

دانست و افزود: چابهار شاید تنها شهری در ایران باشد که جمعیت حاشیه‌نشین آن از جمعیت متن شهر بیشتر است. شهری که جمعیت بسیاری از روستاها و محله‌هایش با امید زندگی بهتر عملاً به شهر ملحق شده‌اند ولی در حال حاضر نه تنها از امکانات روستایی نیز محروم شده‌اند بلکه هیچ‌یک از امکانات زندگی شهری نیز برای آن‌ها فراهم نشده است.

به گفته وی، بر اساس مطالعات انجام شده، اغلب حاشیه‌نشینان این مناطق کسانی هستند که بر اثر کمبود آب و نبود شرایط اشتغال و گذران زندگی، از روستاهای خود مهاجرت کردند ولی متأسفانه در حال حاضر نیز از شرایط خوبی برخوردار نیستند.

این مقام مسئول در ادامه سخنان خود اظهار کرد: اقدامات انجام گرفته به منظور اجرای برنامه‌های توسعه‌ای در چابهار نیز آمیدی را در این مهاجران ایجاد کرده است

معاون توسعه امور آموزشی و فرهنگی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور با تأکید بر تهیه الگوی معیشتی با افق ۲۰ ساله جهت ساماندهی مناطق حاشیه‌نشین چابهار و کنارک، گفت: لازم است در این برنامه در مقیاس کلان به تمامی بخش‌های ذی‌ربط توجه شود چراکه در غیر این صورت برنامه تهیه شده کارایی نداشته و حتی باعث افزایش حاشیه‌نشینی نیز می‌شود.

«محمدرضا واعظ مهدوی» در خصوص وضعیت حاشیه‌نشینان چابهار و کنارک، ضمن اشاره به بحران کم‌آبی و خشکسالی در این مناطق، اعلام کرد: در کل، مسئله آب و خشکسالی در بخش‌های شرقی کشور به میزان زیادی دیده شده و مسئله‌ای بسیار قابل توجه به شمار می‌رود.

واعظ مهدوی، شرایط امروز این مناطق و حاشیه‌نشینی ناشی از آن را یکی از مصادیق همین بحران

مدیریت و برنامه‌ریزی کشور همچنین آموزش نیروهای محلی را اقدامی ضروری در بهبود وضعیت حاشیه‌نشینان چابهار و کنارک دانست و گفت: سرمایه‌گذاری در مسائل نرم‌افزاری و نیروهای انسانی - خصوصاً از بین افراد بومی - همانند حوزه سخت‌افزاری دارای اهمیت است که باید مورد توجه قرار گیرد.

وی در پایان با اشاره به اهمیت چشمگیر بحث مسئولیت اجتماعی در این مناطق نیز اظهار داشت: بهتر است همواره بخشی از درآمدهای فعالیت‌های اقتصادی در منطقه صرف مواردی مانند توریسم محلی، صنایع دستی و برگزاری نمایشگاه با تولیدات محلی شود تا علاوه بر بازاریابی و رونق اقتصادی منجر به ارتقای کیفیت زندگی ساکنان شده و تا حد زیادی وظیفه بنگاه‌ها در امر مسئولیت اجتماعی محقق شود.

کمی ایجاد می‌کنند، در این منطقه کارایی نداشته و باعث ارتقای کیفیت زندگی مردم نخواهد شد. معاون توسعه امور آموزشی و فرهنگی سازمان

وی تهیه برنامه‌ای دراز مدت با افق ۲۰ ساله را برای ساماندهی چابهار و کنارک الزامی دانست و افزود: باید در این برنامه در مقیاس کلان، تمامی بخش‌های سیاست خارجی، صنایع دستی، معیشت روستایی، بنادر، معادن، شیلات، ترابری، کمبود آب و ... دیده شود چراکه در غیر این صورت برنامه تهیه‌شده کارایی نداشته و حتی باعث افزایش حاشیه‌نشینی نیز می‌شود.

به گفته این مقام مسئول، از سویی دیگر شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی واقع در منطقه نیز در مقیاس کوچکتر باید نگاهی مثبت به اشتغال در این نواحی داشته و به سازماندهی خطوط اقتصادی بپردازند.

واعظ مهدوی، حمایت تمامی دستگاه‌ها از بنگاه‌های اقتصادی اشتغال‌زا در این نواحی را امری ضروری دانست و گفت: بدون شک استفاده از صنایع پرهزینه که اشتغال

تهیه برنامه‌ای دراز مدت با افق ۲۰ ساله برای ساماندهی چابهار و کنارک الزامی است و لازم است این برنامه در مقیاس کلان، تمامی بخش‌های سیاست خارجی، صنایع دستی، معیشت روستایی، بنادر، معادن، شیلات، ترابری، کمبود آب و ... دیده شود.

در گفتگو با عضو کارگروه تدوین طرح توسعه مکران تشریح شد؛

آخرین جزئیات تدوین نهایی طرح توسعه مکران با رویکرد گردشگری و توسعه تمدن دریامحور

در غیر اینصورت گردشگری پایدار در منطقه ایجاد نخواهد شد. وی تصریح کرد: مطالعات زیست‌محیطی یکی از اصول و پایه‌های کار ما در طرح توسعه مکران است. به این منظور سازمان بنادر و دریانوردی به عنوان یکی از زیرمجموعه‌های وزارت راه و شهرسازی نیز همزمان با مطالعات طرح در مورد حل مساله آب - که در وزارت نیرو و محیط‌زیست که در سازمان حفاظت محیط‌زیست دنبال می‌شود - بر روی مباحث امواج، مطالعاتی را آغاز کرده است که در تکمیل طرح توسعه مکران مورد توجه ما قرار دارد و به عنوان خطوط قرمز و بایدها و نبایدهای وزارت راه و شهرسازی است. این مقام مسئول تصریح کرد: مطالعات

مورد توجه جدی مسئولان قرار دارد. داودپور ادامه داد: پایه توسعه اقتصادی منطقه مکران بحث گردشگری است که توسعه در بخش گردشگری وابسته به محیط‌زیست حساس و آب منطقه است که

تهیه می‌شود و توجه به میزان جمعیت‌پذیری و ساماندهی حاشیه‌نشینان و جلوگیری از گسترش آنها نیز از دیگر مباحث طرح توسعه‌ای مکران است.

عضو کارگروه تدوین طرح توسعه‌ای مکران با اشاره به اینکه افق کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت طرح توسعه‌ای مکران تهیه شده و در همه آنها مباحث مهمی از جمله مسائل محیط‌زیستی و جمعیت‌پذیری، ساخت اقامتگاه‌های گردشگری و توسعه صنایع مدنظر بوده است، گفت: طرح توسعه مکران می‌تواند از تهدیدهایی که بر اثر توسعه به وجود می‌آید جلوگیری کند و فرصت‌های توسعه را در همه زمینه‌ها که بخش عمده آن گردشگری است، گسترش دهد.

وی افق بلندمدت توسعه مکران را یکی از مهمترین بخش‌های طرح توسعه‌ای مکران عنوان کرد و گفت: افق بلندمدت به نقش منطقه‌ای سواحل اشاره دارد و جمعیت‌پذیری در آن به گونه‌ای دیده شده که به جای تمرکز در یک منطقه، جمعیت در مکان‌های مناسب توزیع شود. سعی کرده‌ایم تراکم جمعیت و فعالیت را در نوار ساحلی تعادل‌بخشی کنیم.

داودپور ادامه داد: احداث بنادر آزاد، صنایع و مراکز تجاری و صنعتی بزرگ، کارخانجات و مراکز گردشگری و تفریحی با بررسی‌های مکان‌یابی تا بخشی انجام شده و به گونه‌ای است که منطبق با سیاست‌های مصوب است و تمامی تلاش ما این است که از آنها فراتر نرود.

وی حل مساله آب و محیط‌زیست منطقه را یکی از مهمترین موضوعاتی دانست که در طرح‌های توسعه‌ای مکران

مدیرکل دفتر طرح‌های کالبدی وزارت راه و شهرسازی، آخرین جزئیات تدوین نهایی طرح توسعه مکران با رویکرد گردشگری را تشریح کرد و گفت: در مکان‌های مجاز، ساخت هتل و اقامتگاه‌های گردشگری محدودیت ندارد ولی در مکان‌هایی که مشروط تشخیص داده می‌شوند باید زیرساخت‌ها و رعایت حرایم مربوطه اتفاق بیفتد تا اجازه ساخت داده شود.

«زهره داودپور» در تشریح روند تهیه و آخرین وضعیت طرح توسعه مکران در وزارت راه و شهرسازی، گفت: چند سالی است که بحث تهیه طرح توسعه مکران بر اساس توصیه‌های مقام معظم رهبری در سال ۹۳، با تشکیل کارگروهی در همین رابطه در ریاست‌جمهوری و ارجاع این ماموریت به وزارت راه و معماری ایران آغاز شده است.

مدیرکل دفتر طرح‌های کالبدی وزارت راه و شهرسازی با اشاره به اینکه بخش‌های عمده طرح توسعه مکران شامل منطقه چابهار و بخشی از استان‌های جنوبی حاشیه سواحل خلیج فارس و دریای عمان در شورای عالی شهرسازی و معماری ایران تهیه شده است، در مورد مصوبه‌های این طرح ملی گفت: پهنه‌بندی، ضوابط و مقررات استقرار کاربری‌ها در طرح به تصویب است. همچنین در این طرح حل مساله آب در شهرهای جنوبی کشور و محیط زیست حساس منطقه در دستور برنامه‌های توسعه‌ای قرار دارد.

به گفته داودپور، طرح توسعه همه‌جانبه مکران با تاکید بر جلوگیری از تهدیدهای احتمالی که بر اثر توسعه به وجود می‌آید

شهر توریستی - تجاری با سرمایه گذاری ۶ هزار میلیارد ریالی در دل چابهار

ساخت شهر توریستی - تجاری «رویال صدف» با ۶ هزار میلیارد ریال سرمایه گذاری در زمینی به گستره ۱۹۴ هزار و ۳۵۰ مترمربع در آبان ماه ۱۳۹۵ آغاز شد.

«محمد خوانساری» مدیر پروژه شهر توریستی - تجاری «رویال صدف» منطقه آزاد چابهار در باره این شهر توریستی - تجاری می گوید: این طرح شامل قسمت های تجاری، مجموعه اقامتی و هتل، آپارتمان و واحدهای مسکونی، ساختمان و دفاتر اداری، فضای سبز و منطقه تفریحی و گردشگری در مدت پنج سال تکمیل و بهره برداری خواهد شد.

وی با بیان اینکه در مجموع ۵۳۰ هزار مترمربع زیربنا در این مجموعه بزرگ با سرمایه گذاری بیش از ۶ هزار میلیارد ریال ساخته می شود، گفت: بخش تجاری این مجموعه در مرحله نخست ۶۴۱ واحد در سه طبقه و مرحله دوم هزار و ۲۵۰ مترمربع ساخته می شود و احداث یک هتل چهار ستاره در زمینی به مساحت ۱۰ هزار مترمربع و هتل آپارتمان در زمینی به مساحت هفت هزار مترمربع شامل ۸۰ واحد آپارتمانی خواهد بود.

مدیر پروژه شهر توریستی - تجاری «رویال صدف» منطقه آزاد چابهار تصریح کرد: سه برج مسکونی در ۱۶ طبقه و هر برج شامل ۴۰۰ واحد مسکونی ساخته خواهد شد. در بخش اداری ۲۰۰ واحد اداری در برج ۱۰ طبقه ساخته می شود که در هر طبقه ۲۰ واحد پیش بینی شده است.

آن ساخت اقامتگاه، اشکالی از نظر شهری ایجاد نکند. داودپور گفت: در کلیه مراحل تهیه طرح و در تمامی جلسات کارگروه، از نمایندگان استانها دعوت به عمل آمده است و نظرات مسئولان استانی را نیز با توجه به شناختی که از منطقه دارند و مشکلات، چالشها، نقاط قوت و ضعف را می شناسند در برنامه مورد توجه قرار گرفته است. بر همین اساس نیز برنامه های استانی چابهار و در سطح کلان تر تمامی استانهای حاشیه ای خلیج فارس و دریای عمان را خواسته ایم و قرار است نظرات مسئولان استانی نیز برای همه جانبه بودن طرح در تصویب سند نهایی گنجانده شود.

مدیرکل دفتر طرح های کالبدی وزارت راه و شهرسازی تاکید کرد: در وزارت راه و شهرسازی در ارتباط با زیرساختها اعم از شبکه راهها، راه آهن، بنادر و فرودگاه و همچنین توسعه شهری سواحل مکران، وظایف و اقدامات خود را دنبال می کنیم.

داودپور با ابراز نگرانی از وضعیت شهر چابهار و مساله تامین آب در منطقه با توجه به خشکسالی های ۲۰ سال اخیر، گفت: توسعه منطقه آزاد چابهار متأسفانه در شرایطی رخ داده که توسعه همه جانبه در آن رخ نداده و این منطقه به تهدیدی برای شهر چابهار تبدیل شده است. در حال حاضر، چابهار ۶۰ هزار نفر حاشیه نشین دارد که واقعا در شرایط ناگواری زندگی می گذرانند و این مساله ای است که باید در مورد توسعه چابهار به آن توجه ویژه ای شود. زیرا در غیر اینصورت توسعه منطقه مکران در مناطقی خاص به ضد خود تبدیل خواهد شد و اینها مباحثی هستند که در وزارت راه و شهرسازی با جدیت دنبال می شود.

وی گفت: شهر چابهار به مرور دارد از سکنه و از فرصت های اشتغال و فرصت های کالبدی همچون هتل، اقامتگاه، مراکز تفریحی، تجاری و صنعتی خالی می شود. منطقه آزاد چابهار خارج از محدوده شهر چابهار است در حالی که باید منطقه آزاد و فرصت های شغلی آن در شهر چابهار به عنوان محرک توسعه دیده شود.

داودپور در پایان گفت: به لحاظ کارشناسی، ایجاد منطقه آزاد چابهار بدون توجه به شهر چابهار و روستاهای آن تهدیدی برای شهر محسوب می شود. توسعه باید همه جانبه باشد زیرا ممکن است ایجاد منطقه آزاد با تمامی فرصت های سرمایه گذاری که ایجاد می کند برای شهر همجوار خودش تهدید به حساب آید. لذا با برنامه ریزی های مناسب نباید گذشت که فرصت ایجاد مناطق آزاد به تهدید تبدیل شود.

امکان بروز سونامی در منطقه نیز انجام شده است. به همین دلیل نیز استقرار فعالیتها با فاصله از ساحل است و ضوابط خاص سونامی حتی در ساخت وسازها لحاظ شده و مورد توجه جدی قرار دارد.

داودپور ادامه داد: بحث توسعه پایدار فقط بحث توسعه طبیعی پایدار نیست بلکه پایداری اقتصادی - اجتماعی خیلی مهمتر است. اگر پایداری اقتصادی - اجتماعی نداشته باشیم، پایداری طبیعی نیز به تنهایی فایده ای نخواهد داشت.

وی در بیان برنامه های وزارت راه و شهرسازی برای حمایت از ساخت و توسعه امکانات اقامتی گردشگران در ارایه مجوزهای ساخت هتل در چارچوب قوانین شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، گفت: در مکران هر سازمانی اقدامات خود را انجام می دهد که انتظار می رود هماهنگ با سیاستگذاریها باشد. در همین راستا سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری طرح های جامع توسعه منطقه ای را در چارچوب های سازمان خود ارایه می دهد که اگر هماهنگ با ضوابط استقرار و پهنه بندی باشد، استقرار بدون محدودیت اتفاق می افتد.

داودپور با تاکید بر شأن سیاستگذاری شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، افزود: در مکان های مجاز، ساخت هتل و اقامتگاه های گردشگری محدودیت ندارد ولی در مکان هایی که مشروط تشخیص داده می شوند باید زیرساختها و رعایت حرایم مربوطه اتفاق بیفتد تا بر اساس

نوع رویکرد به برنامه‌های توسعه‌ای باید تغییر کند

مدل توسعه باید مبتنی بر واقعیت‌های محل و عدالت اجتماعی باشد

خود را نسبت به تأمین مسکن کارکنان مسئول دانسته، ما می‌بینیم که در شهر آبادان و یا مابقی شهرها که وزارت نفت آن‌ها را پایه‌ریزی کرده است تأمین مسکن دیده شده اما در مورد عسلویه که این موضوع به فراموشی سپرده می‌شود ما شاهد ایجاد بحران‌های فعلی هستیم.

وی اضافه کرد: در حال حاضر ۴۰ تا ۵۰ هزار نفر در حالی راهی عسلویه شده‌اند که راجع به وضعیت سکونت آن‌ها تدبیری اندیشیده نشده است. این مسئله موجب شده تا روستاهایی که باید خالی می‌شدند هم‌اکنون تبدیل به شهرهای بزرگ و حتی پر مسئله نیز شوند.

عضو هیئت‌مدیره شرکت عمران شهرهای جدید با تأکید بر این نکته که داشتن مسئولیت اجتماعی و قبول کردن بار مسائل اجتماعی و اقتصادی در کشورهای ما امری بسیار حائز اهمیت به شمار می‌رود گفت: این مسئله در مناطقی مانند چابهار که دارای تعداد زیادی ساکن بومی هستند بسیار مهم است، ساکنانی که ما از مشکلات مشیعی آن‌ها خبر داریم. پس بدون شک باید آن‌ها را ببینیم و شرح خدماتی برای آن‌ها داشته باشیم. قطعا در این وضعیت نمی‌توانیم تنها به فکر پروژه بوده و مردم آن محله را نادیده بگیریم.

جلوگیری می‌شود به گونه‌ای که مردم در برابر آن ایستاده و در برخی موارد باعث ایجاد مسئله و بحران نیز می‌شوند. به گفته وی با تهیه چارچوب در اجرای برنامه‌های توسعه‌ای نه تنها می‌شود در طراحی و تنظیم مشارکت کرد بلکه می‌توان از بروز بسیاری از مشکلات و به ویژه توسعه و بدتر شدن وضعیت حاشیه‌نشینی نیز جلوگیری کرد.

ایمانی در ادامه تأکید کرد: قطعا بخش‌هایی از دولت که مسئولیت توسعه را برعهده داشته و با سرمایه‌گذاران خارجی قرارداد توسعه‌ای می‌بندند باید مسئولیت اجتماعی خود را نیز در دستور کار قرار دهند. به طور مثال وزارت نفت همیشه

عضو هیئت‌مدیره شرکت عمران شهرهای جدید بازنگری در نوع رویکرد به برنامه‌های توسعه‌ای را گام اول در اجرای این برنامه‌ها دانست و با تأکید بر لحاظ شدن منافع همه اقشار در برنامه‌های توسعه کشور، گفت: قطعا در اجرای برنامه‌های توسعه‌ای علاوه بر در نظر گرفتن منافع مجریان باید به منافع اقشار کم‌درآمد، بومیان و ساکنان حاضر در محل نیز توجه شود.

«حسین ایمانی جاجرگی» درباره رسیدگی به وضعیت حاشیه‌نشینان و سکونتگاه‌های غیر رسمی شهرهای چابهار و کنارک واقع در استان سیستان و بلوچستان با وجود طراحی و برنامه‌ریزی برای توسعه بندر چابهار و سواحل مکران، گفت: نقدی که همواره به برنامه‌های توسعه‌ای در ایران و کشورهای مشابه وارد بوده، آن است که این برنامه‌ها توسط مدل‌های کشورهای ثروتمند طراحی شده و واقعیت‌های کشورهای در حال توسعه را که همین مسئله فقر و نابرابری اقتصادی و اجتماعی است، نمی‌بینند.

ایمانی در ادامه با بیان این مطلب که لازم است در قدم اول نوع رویکرد به مسئله توسعه مورد بازنگری قرار بگیرد گفت: بدون شک ما باید برنامه‌هایی را تنظیم کنیم که منافع همگان در آن لحاظ شود. قرار نیست که استفاده کننده از برنامه‌های توسعه تنها گروه‌های بهره‌مند و دارا باشند بلکه باید افرادی که در وضعیت نابرابر و فقر نیز هستند در این برنامه‌ها مورد توجه قرار بگیرند.

عضو هیئت مدیره شرکت عمران شهرهای جدید همچنین اضافه کرد: مدل توسعه ما باید یک مدل توسعه مبتنی بر واقعیت‌های محل و براساس عدالت اجتماعی باشد. در طراحی این برنامه‌ها باید نخبگان محلات، کسانی که اطلاعات بیشتری دارند و بخشی از مردم همان محل مشارکت داشته باشند.

وی با بیان اینکه در حال حاضر نیز افراد زیادی در دانشگاه‌ها در حال تحقیق و بررسی منطقه مکران به ویژه چابهار هستند افزود: دانشگاهیان قطعا می‌توانند در تدوین برنامه‌های توسعه با رویکرد محله‌ای کمک بزرگی داشته باشند.

این مقام مسئول خاطر نشان کرد: متأسفانه اغلب در اجرای برنامه‌های توسعه‌ای از ورود افراد محله در برنامه‌ها

مشاور و کارگزار سازمان ملی زمین و مسکن تشریح کرد؛

تشکیل مثلث ساماندهی حاشیه‌نشینی‌های گسترده چابهار

شناسایی ۱۲ سکونتگاه غیررسمی در محدوده شهر چابهار

زمین و مسکن، معاونت شهرسازی و معماری وزارت راه و شهرسازی، شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران، معاونت عمرانی استانداری سیستان و بلوچستان، اداره کل راه و شهرسازی ایرانشهر و فرمانداری و شهرداری چابهار خبر داد.

مشاور سازمان ملی زمین و مسکن وی همچنین از شناسایی ۱۲ سکونتگاه غیررسمی در شهر چابهار و برنامه‌ریزی برای ساماندهی سکونتگاه‌های مذکور و نیز سکونتگاه کمب در مجاورت شهر با وسعت ۴۰۰ هکتار و جمعیت ۳۵۰۰ خانوار خبر داد و به تشریح برنامه‌های سازمان ملی زمین و مسکن را برای نظام‌مند کردن مسایل کالبدی و جمعیتی چابهار پرداخت.

صالحی، برنامه‌های سازمان ملی زمین و مسکن و کمیته راهبری را در رابطه با طرح توسعه چابهار و ساماندهی به نقاط شهری، روستایی و حاشیه‌نشینی منطقه تشریح کرد. گفتگوی ما با مشاور سازمان ملی زمین و مسکن را در ادامه می‌خوانید:

همکاری مشترک سازمان ملی زمین و مسکن، معاونت معماری و شهرسازی وزارت راه و شهرسازی و شرکت عمران و بهسازی شهری ایران برای ساماندهی به وضعیت مناطق شهری، روستایی و بهبود وضعیت زندگی مردم در حالی در مجموعه وزارت راه و شهرسازی دنبال می‌شود که پیش‌تر در بیانات مقام معظم رهبری بر توسعه سواحل جنوبی کشور تاکید فراوان شده بود.

با این حال و به‌رغم انجام مطالعات گسترده در منطقه، هنوز هم شهر چابهار از فقر، بی‌آبی، خطر سونامی و حاشیه‌نشینی گسترده رنج می‌برد. گفته می‌شود همکاری شرکت‌های تابعه وزارت راه و شهرسازی به گونهای جدی در چابهار به ساماندهی بخش عمده‌ای از وضعیت کنونی ختم خواهد شد.

«حامد صالحی» مشاور و کارگزار سازمان ملی زمین و مسکن در طرح توسعه چابهار، در گفت‌وگویی که در منطقه چابهار انجام شد، از تشکیل کمیته راهبری طرح توسعه چابهار متشکل از سازمان ملی

چابهار با آنچه که پیش‌تر در مورد آن تصور می‌شد فاصله عمیقی دارد، به رغم توسعه منطقه آزاد چابهار، شاهد گسترش بی‌رویه فقر در منطقه هستیم و به نظر می‌رسد چابهار نسبت به توسعه منطقه آزاد، عقب‌افتادگی شدیدی دارد. علل گسترش این همه حاشیه‌نشینی را چطور ارزیابی می‌کنید؟

شکل‌گیری سکونتگاه غیررسمی در چابهار - به عنوان یک منطقه در معرض توسعه فراگیر - می‌تواند به عنوان تجربه ملی مورد استفاده قرار گیرد تا با ساماندهی و اجرای درست طرح‌های توسعه‌ای متوازن و اسکان نظام‌مند حاشیه‌نشینان و لحاظ کردن جمعیت آنها در طرح‌های جامع شهری، به ساماندهی آنها در سراسر کشور ختم شود.

در گذشته اگر در تدوین طرح جامع شهری، طرح‌های ناحیه‌ای و اجرای آنها و طرح‌های هادی روستایی درست اقدام می‌شد و در صورتی که برنامه‌ریزی مناسبی برای استقرار جمعیت در قالب طرح‌های ساماندهی و آماده‌سازی اراضی تحت تصرف و سکونت مردم صورت می‌گرفت، حاشیه‌نشینان و بی‌بضاعت‌ها صاحب زمین شده و مورد حمایت قرار می‌گرفتند و صرفاً با طراحی

نظامات کالبدی، بدون توجه به بعد جمعیت، به رفع تصرفات و پراکندن مردم و متصرفان از اراضی شهری اکتفا نمیشد، شاهد وضعیت کنونی نبودیم.

در طول سال‌های گذشته، مهاجرت بی‌رویه ناشی از وضعیت بد اقتصادی و معیشتی و خشکسالی‌های گسترده و از بین رفتن کشاورزی در نواحی مرکزی استان و جذابیت

منطقه آزاد چابهار و امید به اشتغال در آن باعث شده است که نرخ رشد جمعیت چابهار حداقل دو برابر متوسط کشور باشد. حتی در مقطعی این نرخ به بیش از چهار برابر متوسط کشور رسیده است. بنابراین باید برای اسکان این جمعیت چاره‌اندیشی میشد که متأسفانه عدم برنامه‌ریزی برای این پدیده منجر به شکل‌گیری گسترده سکونتگاه‌های غیررسمی در محدوده و حریم شهر شده است. اغلب در مواجهه با استقرار جمعیت مهاجر و حاشیه‌نشین، دولت به اقدامات قهری و سلبی متوسل شده و با پراکندن این جمعیت و رفع تصرف اراضی، صرفاً به جایابی و گسترش آنها دامن زده است. در حالی که باید برای اسکان مناسب این جمعیت و توانمندسازی آنها اقدامات لازم صورت می‌گرفت. مدیریت درست زمین، و اجرای اصولی و به موقع طرح‌های توسعه‌ای، از جمله طرح جامع می‌توانست و می‌تواند از شکل‌گیری سکونتگاه‌های غیررسمی در کشور جلوگیری کند.

«مجموعه اقداماتی که دولت و سازمان ملی زمین و مسکن برای مدیریت زمین در چابهار انجام داده است دارای چه سابقه‌ای است؟
در سال ۱۳۵۳ مجلس شورای ملی، قانونی تصویب

هکتار است و حدود ۳ هزار و ۵۰۰ خانوار نیز در آن ساکن هستند. ساماندهی روستای کمب به عنوان بزرگترین پهنه سکونتگاه غیررسمی که متصل به شهر است و آثار و تبعات نابسامان کالبدی و اجتماعی آن به طور مستقیم به شهر برمی‌گردد، می‌تواند بخش عمده‌ای از مشکلات چابهار را سامان دهد. علاوه بر این می‌تواند الگویی برای ساماندهی سایر سکونتگاه‌های واقع در حریم چابهار و نیز برای کل سکونتگاه‌های غیررسمی کشور باشد. طی سال‌های گذشته تصمیمات مختلفی در مورد ساماندهی آن گرفته شده و این نکته نیز بررسی شد که آیا این امکان وجود دارد که این روستا را به عنوان یک منطقه جمعیتی متصل شناسایی کنیم یا در نهایت باید به شهر الحاق شود و در طرح جامع جدید تعیین تکلیف شود. اما در نهایت تصمیم گرفته شد که با اجرای طرح هادی مصوب که منطبق و در امتداد طرح تفصیلی شهر تهیه شده است، ساماندهی شود.

اجرای طرح‌های ساماندهی، از ادامه تصرفات در چابهار جلوگیری کند. در مرحله بعدی نیز طرح‌هایی برای ساماندهی تهیه و بخشی از آن به تصویب کمیته راهبری رسید. در حال حاضر نیز عملیات اجرایی ساماندهی اراضی روستای کمب که بیشترین جمعیت حاشیه‌نشین را دارد آغاز شده و در حال اجرا است.

دلایل اهمیت روستای کمب و ساماندهی آن چیست؟ ابعاد جمعیتی و کالبدی آن و یا اتصال آن به شهر؟

روستای کمب خارج از محدوده شهر چابهار قرار دارد؛ متنها در مجاورت و در اتصال یا شهر است. یک منطقه جمعیتی است که غالب آن سکونتگاه غیررسمی است. یعنی خارج از ضوابط شهر و طرح‌های شهرسازی و یا حتی طرح هادی روستایی شکل گرفته و حاصل امر مهاجرت در طی سالیان گذشته به سمت چابهار است. وسعت این سکونتگاه غیررسمی در حدود ۴۰۰

می‌کند و بر اساس آن به دولت اجازه می‌دهد ۲ هزار هکتار از اراضی ملی شده اطراف چابهار را در اختیار شهرداری قرار دهد تا شهرداری چابهار این اراضی را به مردم اجاره داده و از محل اجاره بهایی که از مردم دریافت می‌شود طرح‌های عمومی و عمرانی شهر اجرا شود. در آن مقطع محدوده شهر چابهار حدود ۳۰۰ هکتار بوده و به مرور، در اجرای قانون مذکور ۲ هزار هکتار اراضی اطراف شهر به مردم و همچنین دستگاه‌های دولتی و نهادهای عمومی واگذار می‌شود. به نحوی که در حال حاضر محدوده شهر چابهار (بر اساس آخرین طرح جامع مصوب سال ۸۶) ۲ هزار و ۴۵۰ هکتار وسعت دارد. همچنین حدود ۸۰۰ هکتار از اراضی مجاور محدوده، سکونتگاه جمعیتی در حدود ۱۵ هزار نفر است که عمدتاً سکونتگاه غیررسمی محسوب می‌شوند. در حقیقت این سکونتگاه‌ها، روستاهای واقع در حریم بوده‌اند که به تدریج و با توسعه شهر، به آن وصل شده و در حال حاضر نه شهر هستند و نه روستا.

در سال‌های اخیر به دلیل اینکه اجاره بهای سالانه اراضی ۲ هزار هکتار کفاف هزینه‌های عمرانی شهر را نمی‌داد و از طرف دیگر مردم نیز علی‌رغم ساخت‌وساز کاربری‌های مختلف، از مزایای سند مالکیت برخوردار نبودند، مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۰، تبصره‌ای را به ماده واحده سال ۵۳ الحاق می‌کند و به سازمان ملی زمین و مسکن اجازه می‌دهد تا اراضی ۲ هزار هکتار که به صورت اجاره‌ای در اختیار مردم در چابهار قرار داشته است را به آنها واگذار کرده و به مردم متقاضی سند بدهد.

در اجرای قانون مذکور، سازمان ملی زمین و مسکن در سال ۱۳۹۳ در ابتدا طرح مطالعاتی جهت شناخت وضعیت موجود و بررسی نحوه مواجهه با اراضی و مستأجران و متصرفان املاک دولتی را آغاز کرد. اینکه در داخل ۲ هزار و ۴۵۰ هکتار شهر چه وضعیتی حاکم است، وضعیت مالکیت به چه نحوی است، چه اراضی واگذار شده است، چه مقداری در اختیار دستگاه‌های دولتی است، چه مقداری در اختیار مردم قرار دارد، شهرداری در این اراضی چگونه عمل می‌کند و برای ساماندهی این وضعیت چه اقداماتی باید صورت بگیرد، در این مطالعه مورد بررسی قرار گرفته است. در این مطالعات، وضعیت موجود محدوده و اراضی حریم شهر - که شامل ۱۲ هزار هکتار و متعلق به سازمان ملی زمین و مسکن است - شناسایی شد. همچنین به دلیل مداخلت سایر بخش‌ها مانند معاونت معماری و شهرسازی وزارتخانه و شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران در تعیین تکلیف اراضی شهر، ساختارهای اجرایی لازم شامل کمیته راهبری و هیات اجرایی طراحی و تشکیل شد. همچنین برنامه جامع حفاظت از اراضی و جلوگیری از گسترش سکونتگاه‌های غیررسمی تدوین و مسئولیت آن به هیات اجرایی و یگان حفاظت سازمان ملی زمین و مسکن سپرده شد تا در ابتدا و پیش از تهیه و

در مورد جنگلک و ساکنان این منطقه که در دل شهر چابهار قرار دارد و همچنین بقیه سکونتگاه‌های غیررسمی درون و پیرامون چابهار، سازمان ملی زمین و مسکن چه اقداماتی انجام داده است؟

پیشنهاد مربوط به تعیین تکلیف زمین‌های جنگلک در داخل شهر چابهار به کمیته راهبری ارایه شده است. جنگلک یکی از ۱۲ سکونتگاه غیررسمی است که در داخل شهر شناسایی شده‌اند. بقیه سکونتگاه‌ها نیز در سطح شهر و در کاربری‌های مختلف پراکنده هستند. بعضی‌ها مانند جنگلک در کاربری‌های اداری شکل گرفته‌اند. برخی در کاربری فضای سبز، در مسیل کانال‌ها، در معابر و برخی در کاربری‌های مسکونی هستند. سکونتگاهی که در کاربری‌های مسکونی هستند، قابلیت درج‌سازی دارند و باید در این چارچوب ساماندهی و توانمندسازی شوند. درج‌سازی این سکونتگاه‌ها، دستور کار برنامه مشترک

پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی
NEWS.MRUD.IR

سازمان ملی زمین و مسکن و شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران است که منجر به واگذاری اراضی و ساماندهی و بازآفرینی این محلات میشود. باید طرح‌های تفصیلی در این محلات اجرا و کاربری‌های عمومی و معابر را آزاد کنند و در نهایت بقیه زمین‌ها را به مردم واگذار کنند.

یک سری از سکونتگاه‌های دیگر که در فضاهایی هستند که امکان واگذاری آنها وجود ندارد، همچون جنگلک، نیز در قالب طرح‌های جابه‌جایی به سکونتگاه جدید منتقل می‌شوند. در داخل محدوده و در محله مرادآباد یک سایت ۵۵ هکتاری از اراضی متعلق به دولت پیش‌بینی شده است که طرح تفصیلی آن توسط مشاور تهیه شده و به شورای عالی شهرسازی و معماری ارسال شده که اگر تصویب شود باید اقدامات مربوط به آماده‌سازی آن انجام شود و افراد ساکن در سکونتگاه‌های غیررسمی مشمول طرح‌های جابه‌جایی، به این سکونتگاه جدید منتقل شوند. با اجرای این طرح، اراضی مشمول طرح جابه‌جایی به مساحت ۶۸ هکتار رفع تصرف می‌شوند و در کاربری خود مورد استفاده قرار می‌گیرند.

این سکونتگاه‌ها در طول سالیان گذشته چگونه شکل گرفته‌اند و چرا در این سال‌ها برای آن راه‌حلی یکار گرفته نشده است؟

در طول سالیان گذشته و در زمانی که شهر با افزایش جمعیت و مهاجرت مواجه بوده است، به جای چاره‌اندیشی اساسی برای رفع مشکلات این افراد که اغلب بی‌بضاعت و مواجه با پدیده فقر بوده‌اند، به جای توانمندسازی آنها و ارایه راه‌کاری برای بهبود وضعیت، همواره به حاشیه‌راندن شده‌اند و با اقدامات قهری نسبت به حذف صورت مساله اقدام شده است. به عنوان نمونه محله زیباشهر که اکنون در منتهای شرق محدوده شهر قرار دارد، در گذشته محل سکونت جمعیتی بوده است که اکنون در سکونتگاه‌های غیررسمی مانند کمب ساکن هستند. زیباشهر که به محدوده شهر اضافه شد و در قالب طرح‌های آماده‌سازی به شرکت تعاونی‌ها و انبوه‌سازان واگذار شد، جمعیت ساکنانش به حاشیه‌راندن شدند و هسته اولیه تصرفات غیر قانونی کمب را شکل دادند. همان سال‌ها اگر برای سکونت این افراد چاره‌اندیشی می‌شد و برای آنها سکونتگاه‌های مناسبی پیش‌بینی میشد، اکنون شاهد تشکیل کمب با این وسعت نبودیم.

کمب در حال حاضر یک معضل شهری است و هم‌اکنون نیز اگر این افراد را ساماندهی نکنیم، حاشیه‌نشینی گسترش یافته و هر روز بزرگ‌تر می‌شود و این وضعیت در مورد حوت‌آباد، عثمان‌آباد، رمین و احمدآباد هم صادق است.

معاونت معماری و شهرسازی در این باره چه

نظری دارد و چه اقداماتی را انجام داده یا در حال انجام آن است؟

نظر معاونت معماری و شهرسازی این بود که برای تعیین تکلیف هر پهنه از محدوده و حریم، در ابتدا باید طرح‌های توسعه شهری تهیه و تصویب و در قلب طرح‌های مصوب، ساماندهی صورت پذیرد. اگر بر اساس بازنگری طرح جامع، محله‌ای مانند کمب به شهر متصل شد، در قالب طرح جامع؛ و اگر متصل نشد، در قالب یک منطقه جمعیتی منفصل از شهر تعیین تکلیف شود.

به جهت آن که تصرفات این اراضی رو به گسترش و توسعه بود، در عمل سازمان ملی زمین و مسکن به این نتیجه رسید که نمی‌توان منتظر طرح‌های جامع ماند چون ممکن است تصویب آنها تا چند سال هم به طول بینجامد. بر این اساس اجرای طرح هادی در دستور کار قرار گرفت.

نحوه اجرای طرح ساماندهی روستای کمب چگونه است؟

در حال حاضر بر اساس همان مصوبه هیات مدیره سازمان ملی زمین و مسکن، هیات اجرایی چابهار به ریاست مدیرکل راه و شهرسازی استان مسئولیت و تولید واگذاری را برعهده گرفته است. ما نیز به عنوان کارگزار سازمان ملی زمین و مسکن، چارچوب و شرح خدمات مربوطه را اجرا می‌کنیم. در اجرای این طرح، کمب به ۸ محله تقسیم شده و برداشت دقیقی از املاک آن انجام داده‌ایم. در این چارچوب، محله به محله اقدام به شناسایی خانوارهای مشمول واگذاری شده و اطلاعات لازم از دستگاه‌های ذی‌صلاح اخذ میشود. همچنین وضعیت موجود با طرح هادی مصوب تطبیق داده شده و مطابق مصوبات سازمان ملی زمین و مسکن برای هر خانوار قطعاتی به مساحت ۲۵۰ متر اختصاص پیدا می‌کند. پس از آن با کامل شدن پروسه برداشت و تشکیل پرونده، افراد مشمول طرح پس از آزادسازی کاربری‌های غیرمسکونی و میزان مازاد و نیز معابر و رعایت عقب‌نشینی، جهت پرداخت قیمت منطبق‌های و انعقاد قرارداد واگذاری به اداره راه و شهرسازی چابهار معرفی شده و در نهایت جهت اخذ سند مالکیت به اداره ثبت اسناد و املاک و دفترخانه اسناد رسمی معرفی میشوند. این واگذاری که صورت بگیرد و طرح هادی و شبکه معابر که اجرا شود، دستگاه‌های خدماتی می‌توانند وارد شوند و نسبت به تامین نیازهای عمومی و خدماتی مانند شبکه آب، برق، شبکه بهداشت، مدرسه و ... اقدام شود.

برنامه ما این است که سکونتگاه‌های غیررسمی در قالب ساماندهی، از این وضعیت در بیابند و خدمات شهری دریافت کنند تا بتوانند به عنوان یک منطقه مسکونی و یک سکونتگاه رسمی، مأمون زندگی و معیشت شایسته برای جمعیت ساکن باشند.

سرمایه‌گذاری وزارت نیرو برای ایجاد زیرساخت‌های برق در سواحل مکران

وزارت نیرو برای اجرایی شدن برنامه‌های دولت در توسعه سواحل جنوب کشور و حاشیه دریای مکران در بخش برق بیش از ۶۶ هزار و ۳۰۰ میلیارد ریال (بودجه ریالی) و نزدیک به دو میلیارد دلار (بودجه ارزی) سرمایه‌گذاری می‌کند.

بر اساس پیش‌نویس برنامه ششم توسعه مبنی بر توسعه شهرها و سواحل مکران از خرمشهر تا چابهار و همچنین جبران عقب‌ماندگی‌های کشور در سواحل جنوبی، بیش از ۳۳ طرح در حوزه برق و انرژی به مورد اجرا گذاشته می‌شود.

طرح‌های یاد شده در بخش‌های مختلف از ساخت پست‌های ۶۳، ۲۳۰ و ۲۰ کیلووات تا ساخت نیروگاه‌های ۵۰۰ مگاواتی و اتصال شبکه برق هرمزگان به امارات متحده عربی را دربرمی‌گیرد.

بر اساس این طرح‌ها، ساخت چهار نیروگاه ۵۰۰ مگاواتی در شهرستان‌های جاسک، غرب و شرق چابهار به ارزش ریالی نزدیک به ۶۰ هزار میلیارد ریال برای حداکثر پنج تا ۱۰ سال آینده پیش‌بینی شده است.

همچنین در طرح‌های توسعه برق سواحل مکران می‌توان به طرح «اتصال شبکه برق هرمزگان به شبکه امارات» نیز اشاره کرد که ساخت بیش از ۳۰۰ کیلومتر کابل زیردریایی HVDC از بندرلنگه به امارات و از جاسک به عمان و امارات را دربرمی‌گیرد.

بر اساس برآوردهای انجام شده، این طرح به تنهایی بین ۱,۵ تا دو میلیارد دلار هزینه در بر خواهد داشت. این منطقه به طول بیش از ۷۰۰ کیلومتر و با وسعت بیش از ۳۲ هزار کیلومتر مربع شامل چهار شهرستان سیریک و جاسک در استان هرمزگان و کنارک و چابهار در استان سیستان و بلوچستان را دربرمی‌گیرد که دولت بنا دارد در طول برنامه ششم توسعه، سرمایه‌گذاری‌های عظیمی در حوزه‌های انرژی، نفت، گاز، پتروشیمی، بندر، زیرساخت‌های حمل‌ونقل، ایجاد سکونتگاه‌های جدید، شیلات، کشاورزی، گردشگری و نظایر آن در این منطقه به اجرا گذارد.

رئیس کمیسیون اصل ۹۰ مجلس:

چابهار پشتوانه‌های قوی برای رشد و آبادانی دارد

رئیس کمیسیون اصل ۹۰ مجلس شورای اسلامی گفت: چابهار با توجه به موقعیت راهبردی و جغرافیایی، پشتوانه‌های قوی چون بندر، منطقه آزاد و ظرفیت‌های تجاری، کشاورزی و گردشگری برای رشد و آبادانی دارد.

«داوود محمدی» با بیان این مطلب افزود: چابهار از نگاه مسئولان کشوری جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد ملی دارد و قطعاً برای حل مشکلات بی‌آبی، حاشیه‌نشینی، ایجاد امکانات رفاهی و توسعه زیرساخت‌های آن اقدامات لازم را انجام خواهند داد.

رئیس کمیسیون اصل ۹۰ مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه متأسفانه مردم چابهار بعد از گذشت سال‌ها همچنان با مشکل بی‌آبی شدید روبه‌رو هستند و هنوز فکر اساسی برای حل این موضوع نشده است، خاطرنشان کرد: موضوع بی‌آبی چابهار از طریق وزارت نیرو پیگیری جدی خواهد شد تا در کمترین زمان به نتیجه مثبت برسد.

محمدی افزود: مسئولان هر منطقه باید مسائل و مشکلات خود را بصورت کارشناسی و دقیق بر اساس اولویت به مدیران بالادستی ارایه دهند تا پیگیری و مرتفع شوند.

وی گفت: چابهار با ظرفیت‌های فراوان خدادادی نباید مشکلات بی‌آبی و بیکاری داشته باشد و مردم شهر و روستاهای آن در شرایط سخت زندگی کنند.

اسکان پایدار در چابهار و کنارک با شهر جدید «تیس»

گردشگری است که بخشی از آن برای اسکان فعالیت‌های جدید در منطقه و بخشی برای پاسخ به نیازهای اشتغال سکونت مردم بومی در نظر گرفته شده است.

طاهرخانی با اذعان به اینکه شهر جدید «تیس» نمی‌تواند تمامی مشکلات حاشیه‌نشینی منطقه را برطرف کند، گفت: باید سعی شود با برنامه‌ریزی مناسب، مشکلات موجود در سکونتگاه‌های غیررسمی حاضر، برطرف و حل‌وفصل شود چراکه بدون شک انتقال جمعیت از منطقه‌ای به منطقه دیگر (از سکونتگاه‌های غیررسمی چابهار و کنارک به شهر جدید تیس) صحیح نبوده و نمی‌تواند کیفیت زندگی را آن‌طور که باید بالا ببرد. بنابراین فعالان اقتصادی در منطقه چابهار باید طرحی ویژه برای رفع مشکلات موجود در نظر بگیرند.

به گفته این مقام مسئول، در حال حاضر طرح احداث شهر جدید تیس در شورایی شهری مصوب و هم‌اکنون در حال تهیه طرح تفصیلی و آماده‌سازی بوده و قرار است عملیات اجرایی آن از اوایل سال آینده آغاز شود.

طاهرخانی در پایان با اشاره به تمایل بالای سرمایه‌گذاران برای مشارکت در طرح احداث این شهر جدید، گفت: تیس باید در قالب رویکردی تفریحی و گردشگری، اشتغالی پایدار در منطقه ایجاد کرده و باعث رونق اقتصادی شود.

وی افزود: همچنین در رویکرد بعدی باید برنامه‌ریزی کنیم که با احداث شهر جدید «تیس» در فاصله مکانی بین دو شهر چابهار و کنارک بتوانیم گزینه خوبی برای پاسخگویی به بخشی از نیازهای اسکان این دو شهر ایجاد کرده و در حقیقت شاهد اسکانی پایدار در این نواحی باشیم. این مقام مسئول در ادامه سخنان خود با تأکید بر اینکه «شهر جدید تیس، فرصتی مناسب برای اسکان طبقات مختلف اجتماعی این منطقه بوده و می‌تواند پاسخگویی بخشی از نیازهای حاشیه‌نشینان دو شهر چابهار و کنارک باشد»، گفت: شهر جدید تیس، طرحی مسکونی با رویکردی

عضو هیئت مدیره شرکت عمران شهرهای جدید با تأکید بر اینکه شهر جدید «تیس» می‌تواند فرصتی برای پاسخگویی به بخشی از نیازهای حاشیه‌نشینان دو شهر چابهار و کنارک باشد، گفت: با وجود این امر، تیس نمی‌تواند به تنهایی همه مشکلات حاشیه‌نشینی موجود در منطقه را رفع کند و فعالان اقتصادی باید در کنار بحث‌های توسعه‌ای، برنامه‌های ویژه‌ای جهت رسیدگی به این بحران تهیه کنند چراکه برای ایجاد اسکان پایدار، لازم است از تمامی طبقات اجتماعی در یک شهر جدید حضور داشته باشند و سکونت صرفاً اقشار کم‌درآمد در یک شهر جدید، سیاستی نادرست به شمار می‌رود.

«حبیب‌الله طاهرخانی» در خصوص حضور شرکت عمران شهرهای جدید در طرح توسعه سواحل مکران و تأثیر آن بر وضعیت حاشیه‌نشینی موجود در این منطقه بخصوص در دو منطقه چابهار و کنارک، گفت: در واقع پس‌کرانه در این منطقه به دلیل خشکسالی و فقدان فعالیت‌های اقتصادی مولد، خالی از سکنه شده است و به تبع آن، مردم بومی برای گذران زندگی به سمت مناطقی مانند چابهار و کنارک که تا حدودی امکان معیشت برایشان فراهم باشد روی آورده‌اند که این خود یکی از دلایل رشد حاشیه‌نشینی در این نواحی به شمار می‌رود.

طاهرخانی افزود: از طرف دیگر هم اکنون بارگذاری‌های فعالیتی متعددی اعم از توسعه بخش‌های اقتصادی، صنایع انرژی‌بخش، دریانوردی و سایر موارد توسعه‌ای مناطق آزاد در این منطقه در حال انجام است که بخش محسوسی از آن تاکنون انجام شده و در آینده این منطقه را دستخوش تحولات اقتصادی عظیمی خواهد کرد.

وی خاطر نشان کرد: با گسترش اقتصادی این منطقه، جمعیتی در آن وارد می‌شود. در صورتی که برنامه‌ریزان برای امکان‌سنجی اسکان این جمعیت دارای رویکرد فعالانه و برنامه‌ریزی دقیق نباشند، بدون شک شاهد گسترش بیش از پیش حاشیه‌نشینی در این نواحی خواهیم بود.

عضو هیئت‌مدیره شرکت عمران شهرهای جدید در تشریح دو رویکرد جدی در رفع مشکلات حاشیه‌نشینان دو شهر چابهار و کنارک، گفت: از سویی باید به صورت منطقی و چارچوب‌بند با مسئله حاشیه‌نشینی موجود در این مناطق مواجه شده و سعی کنیم ضمن ارتقای شرایط زندگی در این نواحی، به تدریج سکونت قابل قبولی را برای ساکنین سکونتگاه‌های غیررسمی واقع در این منطقه ایجاد کنیم.

طاعتی:

هدف‌گذاری پیشگیری از گسترش حاشیه‌نشینی در طرح ویژه توسعه سواحل مکران

ضرورت توزیع متوازن منابع دولتی و توانمندسازی روستاییان منطقه

تهیه کرده است. در طرح توسعه عمرانی سواحل مکران که جمع‌بندی طرح‌های دستگاه‌های مختلف است علاوه بر جمعیت‌سنجی به پهنه‌بندی استقرار طرح‌ها پرداخته شده که کدام نقطه برای کشاورزی یا صنعت مناسب‌تر است و قرار است تا یک ماه دیگر توسط شورای عالی معماری و شهرسازی به دستگاه‌های مختلف ابلاغ شود.

وی توضیح می‌دهد: طرح ویژه توسعه عمرانی سواحل مکران اولین تجربه در کشور است که نقشه عملیاتی آن تعیین شده و تکلیف وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های مختلف را مشخص می‌کند. به عنوان نمونه مشخص می‌کند که وزارت بهداشت

طاعتی ادامه می‌دهد: طرح ویژه توسعه عمرانی وساحل مکران به نوعی جمع‌بندی مطالعات و برنامه‌های تمام دستگاه‌هایی است که پروژه‌هایی را در این منطقه در دست اجرا دارند. از جمله سازمان محیط زیست پتانسیل ایجاد سکونتگاه‌های غیررسمی جدید و صنعتی را بررسی می‌کند و جهاد کشاورزی طرح جامعی را تهیه کرده است که با توجه به استوار بودن اقتصاد منطقه بر کشاورزی و دریا با مطالعه و هم‌افزایی ظرفیت‌های کشاورزی سنتی و دامداری و کشت گلخانه‌ای و نیز حوزه‌های شناورها و مزارع کشت میگو و پرورش ماهی در قفس طرح جامع کالبدی جنوب شرق را

مصطفی طاعتی، مدیر هماهنگی دبیرخانه توسعه سواحل مکران یکی از اهداف اصلی اجرای طرح ویژه توسعه عمرانی سواحل مکران و پیش‌بینی محدوده راهبردی را جلوگیری از گسترش مهاجرت روستاییان و توسعه حاشیه‌نشینی در چابهار می‌داند.

مصطفی طاعتی، در گفت‌وگو با خبرنگار پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی درباره طرح ویژه توسعه عمرانی سواحل مکران و در نظر گرفتن محدوده راهبردی برای جلوگیری از گسترش حاشیه‌نشینی در چابهار توضیح می‌دهد: پیرو تأکیدات مقام معظم رهبری مبنی بر توسعه سواحل مکران و اهتمام جدی دولت در توسعه این سواحل و تشکیل ستاد توسعه سواحل مکران به ریاست معاون اول رئیس‌جمهور، وزارتخانه‌ها و دستگاه‌ها اجرائی نسبت به تعریف پروژه‌های توسعه این سواحل اقدام کرده‌اند. در ستاد توسعه سواحل مکران ۱۰ تن از وزراء، چهار نفر از معاونان رئیس‌جمهور، دو استاندار و فرمانده نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی حضور دارند و دبیرخانه ستاد وظیفه هماهنگی تمام دستگاه‌های زیربنایی و فرهنگی و اجتماعی را بر عهده گرفته و طرح ویژه توسعه عمرانی سواحل مکران را تدوین کرده که تا ۲۰ روز دیگر به تمام دستگاه‌ها برای ورود به عرصه توسعه متوازن ابلاغ خواهد شد.

مدیر هماهنگی دبیرخانه توسعه سواحل مکران می‌افزاید: دلیل اصلی گسترش حاشیه‌نشینی در چابهار محرومیت استان سیستان و بلوچستان و از سوی دیگر جذابیت‌های منطقه آزاد بوده که معضلات اجتماعی و فرهنگی زیادی را به دنبال داشته و یکی از دغدغه‌های مهم معاونت شهرسازی وزارت راه و شهرسازی شده است.

وی با تأکید بر اینکه باید مانع از تکرار تجربه تلخ افزایش حاشیه‌نشینی در عسلویه و چابهار شویم، می‌گوید: سواحل مکران از سیریک و جاسک تا کنارک و چابهار حدود ۳۲ هزار کیلومتر مساحت دارد و دارای جاذبه‌های است که روستائینشان حومه را ترغیب به مهاجرت به منطقه آزاد می‌کند بنابراین برای پیشگیری از بروز این معضل محدوده راهبردی را پیش‌بینی کرده‌ایم.

احداث مسکن در مکران با توجه به اقلیم منطقه انجام می‌شود

تامین و احداث مسکن در مکران با توجه به ضوابط
پیشنهادی وزارت راه و شهرسازی

معاون عمران روستایی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی با اعلام آمادگی این بنیاد برای ساخت مسکن در منطقه مکران، از احداث مسکن در مناطق جنوبی کشور بر اساس ضوابط تعیین شده از سوی وزارت راه و شهرسازی با توجه به اقلیم آن مناطق خبر داد.

مهندس «محمد رضا شاملو» معاون عمران روستایی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی در تشریح چگونگی ساخت مسکن

در مناطق جنوبی کشور در صورت تصویب طرح توسعه مکران، گفت: بنیاد مسکن در صورت تصویب طرح توسعه مکران و تفویض یکسری از مسئولیت‌ها از سوی مجموعه وزارت راه و شهرسازی، ساخت مسکن را در مناطق جنوبی و به ویژه در روستاها و حاشیه شهرها با توجه به طرح‌های عمران و همچنین اقلیم منطقه انجام می‌دهد.

شاملو با بیان اینکه مشاورانی در این رابطه انتخاب شده و مطالعاتی نیز انجام شده است، افزود: گروه کثیری از مردم نیز در مناطق جنوبی کشور از تسهیلات مسکن روستایی بنیاد استفاده کرده‌اند. با توجه به محرومیت منطقه، طبیعی است که باید کمک‌های ویژه‌ای در این رابطه انجام شود که بخشی از این کمک‌ها به صورت کمک‌های بلاعوض، و بخشی نیز به صورت تسهیلات بانکی ارزان قیمت است که همه اینها در دستور کار بنیاد مسکن انقلاب اسلامی قرار دارد.

در چارچوب ضوابط، نیاز مسکن مناطق جنوبی را تامین می‌کنیم

وی افزود: ساخت مسکن در مناطق جنوبی کشور و مکران بستگی به میزان استقبال مردم مناطق جنوبی کشور دارد. آنچه که در منطقه چابهار و تا حدودی در زاهدان مشهود است، ساخت‌وسازهای نابسامان و بی‌برنامه است. تلاش ما بر این است تا با کمک مسئولان محلی، جلوی اینکار را بگیریم، ساخت‌وسازها را هدایت کرده و در قالب، چارچوب‌ها و ضابطه مشخص به نیازهای ساکنان پاسخ دهیم.

باید در کدام نقطه مشخص بیمارستان یا درمانگاه بسازد با آموزش و پرورش باید در کدام بخش سرمایه‌گذاری کند. طاعتی تأکید می‌کند: چابهار به شدت درگیر مساله آب است. نصف جمعیت چابهار ساکن مناطق حاشیه‌نشین هستند و وزارت نیرو برای انتقال آب از سیاست‌هایی چون احداث تاسیسات نمک‌زدایی و تامین آب‌شیرین‌های مورد نیاز استفاده می‌کند تا نیازهای آبی را رفع کند و جذابیت منطقه آزاد موجب گسترش حاشیه‌نشینی نشود.

وی با اشاره به محرومیت‌های شدید مناطق حاشیه‌ای چابهار می‌گوید: یکی از دلایل بروز این معضلات نگاه نقطه‌ای به توسعه این مناطق بوده و لازم است با برنامه‌ریزی صحیح به راه‌اندازی شبکه توانمندسازی روستاییان اقدام شود و در این راستا تاکنون اقداماتی برای برخوردار کردن روستاییان از صندوق‌های حمایتی و ظرفیت شرکت‌های سرمایه‌گذاری وابسته به نهادهای گوناگون انجام شده است.

طاعتی تأکید می‌کند: نمی‌توان از روستانشینی که آب و راه مناسب ندارد بخواهیم که به شهر مهاجرت نکند و باید زمینه برخورداری کامل همه اقشار را از منابع دولتی به طور متوازن فراهم کنیم.

مدیر هیات اجرایی ساماندهی سازمان ملی زمین و مسکن تشریح کرد؛

ساماندهی شهری و روستای چابهار در دستور کار

تصویب پهنه ۵۵ هکتاری در شورای عالی شهرسازی و معماری ایران

که به مدت ۲ دهه به طول انجامیده است، منطقه دارای وضعیت مناسب‌تری بود و گذران زندگی مردم از طریق کشاورزی انجام می‌شد. مردم روستاهای چابهار و سیستان اصلاً حاضر نبودند به شهرها ورود پیدا کنند. اما با توجه به خشکسالی‌های متعددی که رخ داد، مردم به اجبار به حوزه شهر ورود پیدا کردند و اسکان یافتند تا زندگی خود را بچرخاند؛ به این ترتیب شهر چابهار دچار حاشیه‌های امروزی‌اش شد.

به گفته وی، مردمانی که در مناطق حاشیه‌ای چابهار سکونت دارند بیشتر متعلق به روستاها هستند.

مدیر هیات اجرایی سازمان ملی زمین و مسکن در طرح توسعه چابهار، اخذ تصمیمات نادرست و نداشتن برنامه‌ریزی برای چاره‌اندیشی را مشکل اصلی چابهار دانست و افزود: کشاورزی چابهار، می‌توانست رونق مناسبی داشته باشد اگر برای چابهار، فکری اساسی اندیشیده می‌شد.

ایازی علاوه بر نقد وضعیت موجود، تلاش‌های سازمان ملی زمین و مسکن، معاونت شهرسازی و معماری وزارت

و عدم اتخاذ تصمیمات درست برای چاره‌اندیشی مسائل مختلف چابهار از جمله خشکسالی، بی‌آبی، عدم امکانات لازم، بیکاری و راندن‌های پی‌درپی مردم - که مشکل عمده‌شان فقر است - موجب شد تا حاشیه‌نشینی در ابعاد بسیار گسترده در شهر، روستاها و خارج از محدوده شهر و روستا گسترش پیدا کند.

ایازی تأکید کرد: پیش‌تر و قبل از آغاز خشکسالی‌ها

مدیر هیات اجرایی ساماندهی سازمان ملی زمین و مسکن در طرح توسعه چابهار می‌گوید: تصویب پهنه ۵۵ هکتاری در چابهار، منطقه شهری و روستایی چابهار را متحول می‌کند.

«ناصر ایازی» مدیر هیات اجرایی سازمان ملی زمین و مسکن در طرح توسعه چابهار در تشریح وظایف هیات اجرایی برای ساماندهی به مناطق شهری، روستایی و حاشیه‌نشینان چابهار، گفت: شناسایی محلات و مناطق حاشیه‌نشین، روستایی و شهری برنامه‌ای بود که با همت سازمان ملی زمین و مسکن و با همکاری معاونت شهرسازی و معماری وزارت راه و شهرسازی و شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران شکل گرفت.

مدیر هیات اجرایی سازمان ملی زمین و مسکن در طرح توسعه چابهار با اشاره به شناسایی ۱۲ منطقه حاشیه‌نشین که بی‌ضابطه و به دلیل راندن‌های پی‌درپی طرح‌های توسعه‌ای ایجاد شده‌اند، افزود: نزدیک به دو دهه است که خشکسالی بر چابهار سایه افکنده و این عامل به همراه بی‌برنامگی

راه و شهرسازی برای سرو سامان دادن به وضعیت شهر و حاشیه‌های آن و همکاری متمرکز شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران را عامل نجات‌بخشی برای منطقه می‌داند.

ایازی در تشریح اقدامات انجام شده برای سامان‌بخشیدن به مناطق شهری و روستایی که در بیشتر موارد مرزی بین آنها وجود ندارد، به ساماندهی روستای کمب اشاره کرد و گفت: روستای کمب یکی از روستاهای بزرگ چابهار است که ۴۶۰ هکتار مساحت و بالغ بر ۱۵ هزار نفر جمعیت دارد. این روستا محلاتی مانند لئو، مراد آباد و محلاتی دارد که عموماً با نام مساجد خود شناخته می‌شوند.

وی تاریخچه شکل‌گیری روستای کمب را به دو دهه پیش که خشکسالی‌ها بر چابهار سایه انداخت مرتبط می‌داند و می‌گوید: پیش‌تر منطقه زیباشهر و گل‌شهر که در حال

حاضر مناطق شهری چابهار هستند با مهاجرت ناخواسته روستاییان به دلیل شرایط ناگوار طبیعی و نداشتن برنامه برای اقتصاد روستا تصرف شد. روستاییان برای گذران حداقل زندگی و یافتن غذا به این منطقه آمدند که در همان زمان نیز مدیریت شهری آنها را از شهر بیرون راند.

ایازی ادامه داد: همان زمان اگر منطقه‌ای برای این افراد ایجاد و آنها می‌توانستند در زمین‌هایی که با شرایط به آنها واگذار می‌شد زندگی بگذرانند، الان شاهد حاشیه‌نشینی بیش از ۶۰ درصدی چابهار به شکل امروز نبودیم.

مدیر هیات‌اجرایی سازمان ملی زمین و مسکن در طرح ساماندهی چابهار، گفت: با توجه به سابقه‌ای که سازمان ملی زمین و مسکن داشته، مناطق حاشیه‌نشین و در گام نخست روستای کمب را که بالغ بر ۱۵ هزار نفر جمعیت دارد در دستور کار قرار گرفته است.

ایازی همچنین در بحث سکونتگاه‌های غیررسمی چابهار به شناسایی ۱۲ محله شهری که نیازمند حمایت جدی هستند اشاره کرد و افزود: در حال حاضر، پهنه ۵۵ هکتاری برای ساماندهی به وضعیت حاشیه‌نشینی چابهار و همچنین سامان دادن به مناطق روستایی و شهری بر اساس ضوابط شهرسازی شناسایی شده است که امیدواریم هرچه زودتر در شورای عالی شهرسازی و معماری مصوب شود.

وی تأکید کرد: با تصویب پهنه ۵۵ هکتاری در طرح جامع شهر چابهار، تمامی سکونتگاه‌های غیررسمی که در حوزه شهری هستند و برای کاربری‌های نظیر فضای سبز قرار دارند کاربری‌هایی که مانع اجرای طرح‌های شهری می‌شوند آنها را اسکان می‌دهند. امیدواریم که با این سیاست که رونق دارد بتوانیم وضعیت سکونتگاه‌های غیررسمی را سر و سامان دهیم.

گُرَد:

ضرورت توجه به سازمان‌های مردم‌نهاد و پیوسته‌های اجتماعی در رفع حاشیه‌نشینی چابهار

تلاش برای ساماندهی بزرگترین سکونتگاه غیررسمی چابهار به استعداد ۵۰ هزار نفر ساکنان کمپ

به این شهرستان‌هاست. کرد با اشاره به اینکه اکنون با پویایی بیش از اندازه جمعیت درحاشیه چابهار مواجه هستیم که باید با تدابیری به وضعیت ایستایی برسد می‌گوید: در شرایطی که ساکنان روستاها و شهرهای اطراف چابهار با مشکلات معیشتی و کمبود آب مواجهند باید با تدابیری مسیر مهاجرت را تغییر دهیم که به ترتیب شامل معاجرت از روستا به روستا سپس روستا به شهرهای اطراف و دراولویت آخر از روستا به چابهار باشد.

باقر کرد، معاون عمرانی استاندار سیستان و بلوچستان در گفت‌وگو با خبرنگار پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی درباره اقدامات ضروری برای رفع مشکلات گسترش حاشیه‌نشینی در چابهار توضیح می‌دهد: در سال‌های اخیر با رشد محسوس حاشیه‌نشینی در چابهار و کنارک مواجه شده‌ایم که یکی از دلایل اصلی آن سرریز شدن جمعیت شهرهای سرباز، کهنوج، پیشین و سایر شهرهای کم‌برخوردار مواجه با خشکسالی

باقر کرد، معاون عمرانی استاندار سیستان و بلوچستان تاکید دارد برای رفع آسیب‌ها و معضلات گسترش حاشیه‌نشینی در چابهار باید هر چه بیشتر از ظرفیت سازمان‌های مردم‌نهاد استفاده شود و مراکز مددکاری و دانشگاهی برای مطالعات اجتماعی در این مناطق همکاری داشته باشند.

حاشیه نشین به شهر اقدام شود و از دیگر اقدامات موثر انجام شده می‌توان به تخصیص ۳۰ درصد اعتبار عمرانی استان به بهبود شرایط زندگی حاشیه‌نشینان و توجه بیشتر به سازمان‌های مردم‌نهاد و پیوست‌های اجتماعی مسائل حاشیه نشینی اشاره کرد. وی با بیان اینکه تغییر کاربری اراضی ۵۵ هکتاری چابهار برپا ساماندهی بخشی از حاشیه نشینی این شهر در حال انجام است، می‌گوید: تلاش ما در گام نخست تثبیت وضعیت موجود و جلوگیری از رشد لحظه‌ای و شتابان حاشیه‌نشینی است.

کرد می‌افزاید: از جمله اقدامات صورت گرفته برای رفع آسیب‌های حاشیه نشینی چابهار می‌توان به ساماندهی بزرگترین سکونتگاه‌های غیررسمی به استعداد ۵۰ هزار نفر ساکنان کمپ، بازنگری طرح جامع شهر که موجب الحاق بخشی از حاشیه شهر به چابهار شود و تحویل ۱۲ روستا در مسیر جاده چابهار به سرباز که اکنون داخل حریم است به بنیاد مسکن انقلاب اسلامی اشاره کرد.

معاون عمرانی استاندار سیستان و بلوچستان به هزینه‌های بالای تامین زیرساخت‌هایی چون تامین آب روستاییان این استان اشاره می‌کند و می‌افزاید: اهالی روستاهای اطراف چابهار به آب آشامیدنی مطلوب دسترسی ندارند و در شرایط کنونی اگر بخش‌های جدیدی را به چابهار اضافه نکنیم حلبی‌آبادهای این شهر اضافه خواهند شد. از سوی دیگر باید برای بهبود کیفیت آب در شهرهای دست دوم اطراف چابهار چون نوبندان، ریمدان، راسک، پیشین و سرباز چاره‌اندیشی شود.

وی با بیان اینکه اخیراً شاهد ورود فعال و موثر دولت تدبیر و امید در بهبود شرایط حاشیه‌نشینی چابهار شده‌ایم، می‌گوید: به زودی سند توسعه حاشیه نشینی چابهار تکمیل می‌شود و به دنبال این هستیم که در این منطقه هم به بهبود وضعیت فعلی حاشیه نشینان و هم راهکارهایی برای گسترش و ادامه حاشیه نشینی برسیم. کرد ادامه می‌دهد: در این راستا تلاش شده که در گام نخست در زمینه ساماندهی حاشیه نشینی و تامین مالکیت ساکنان این مناطق و نیز انتقال بخش‌هایی از مناطق

حوزه حاشیه‌نشینی چاپهار خبر داد و مأموریت خانه‌های صنایع دستی را آموزش خانواده‌ها و جوانان به ویژه بانوان عنوان کرد و گفت: از این طریق سعی در توانمندسازی ساکنین در جهت تولید صنایع دستی و عرضه آن‌ها در بازارهای محلی و منطقه‌ای داریم.

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری سیستان و بلوچستان همچنین اضافه کرد: سازمان میراث فرهنگی استان قصد دارد برای نخستین بار بازارچه‌هایی با هدف‌گیری بافت حاشیه‌نشین در مناطق مختلف شهر چاپهار و همچنین منطقه آزاد جهت عرضه محصولات تولیدی در سال جاری راه‌اندازی می‌شود تا نقش مثبتی در ایجاد اشتغال و رونق بخش اقتصادی خانوارهای ساکن در سکونتگاه‌های غیر رسمی چاپهار ایفا کند. همچنین ایجاد کسب‌وکار کوچک و بنگاه‌های زودبازده و صنایع دستی راه‌حل خوبی برای ایجاد رونق اقتصادی در منطقه است.

وی با بیان اینکه چاپهار به عنوان یکی از قطب‌های آموزشی در حوزه توانمندسازی در بخش حاشیه‌نشینی به شمار می‌رود، بر متناسب بودن آموزش‌های ارائه شده در خانه‌های آموزشی صنایع دستی با نیازهای بازار محلی و بومی تاکید کرد و گفت: انتظار می‌رود راه‌اندازی خانه‌های آموزشی صنایع دستی در مناطق حاشیه‌نشین شهر چاپهار نقش چشمگیری در بهبود شرایط فعلی داشته باشد چراکه قطعا در نقش‌آفرینی و تحقق حقوق اجتماعی بانوان تأثیرگذار خواهد بود.

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان سیستان و بلوچستان، راه‌اندازی بازارچه‌های صنایع دستی منطقه در کشورهای خارجی به ویژه کشورهای حاشیه خلیج فارس را اقدامی مؤثر در اشتغالزایی و رونق اقتصادی این بخش دانست و گفت: از آنجایی که کشورهای حاشیه خلیج فارس، پیوست فرهنگی زیادی با مردم بومی این منطقه دارند قطعا استقبال بالایی از این بازارچه‌ها خواهند داشت.

در راستای توانمندسازی حاشیه‌نشینان صورت می‌گیرد:

راه‌اندازی خانه‌های آموزشی صنایع دستی و بازارچه‌های بومی در مناطق حاشیه‌نشین چاپهار

شاهد تسریع در گسترش وضعیت حاشیه‌نشینی در این منطقه خواهیم بود چراکه اگر قرار باشد به کمک این طرح‌ها جمعیت زیر ۵۰۰ هزار نفری چاپهار به یک میلیون نفر برسد، قطعا وضعیت حاشیه‌نشینان نیز به همین شکل گسترش پیدا خواهد کرد.

گوهری با اشاره به شدت خشکسالی، تعطیل شدن کشاورزی و نبود اشتغال کافی در سطح استان سیستان و بلوچستان، خاطرنشان کرد: معرفی چاپهار به عنوان قطب رونق استان در آینده، جمعیت بالایی را به سمت خود جذب می‌کند که باید برای آن برنامه‌ریزی شود.

این مقام مسئول در ادامه سخنان خود از ایجاد مراکز مداخله‌گر میراث فرهنگی استان سیستان و بلوچستان در

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان سیستان و بلوچستان از راه‌اندازی خانه‌های آموزشی صنایع دستی در مناطق حاشیه‌نشین شهر چاپهار خبر داد و گفت: همراه با آغاز به کار این خانه‌ها، در آینده‌ای نزدیک بازارچه‌هایی جهت عرضه محصولات صنایع دستی در استان دایر می‌شود تا گامی در راستای اشتغالزایی و رونق اقتصادی حاشیه‌نشینان باشد.

«کامبیز مشتاق گوهری» درباره وضعیت حاشیه‌نشینی و اقدامات انجام شده از سوی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در مناطق ناکارآمد و سکونتگاه‌های غیر رسمی استان سیستان و بلوچستان به ویژه در دو شهر چاپهار و کنارک، اعلام کرد: با اجرای طرح‌های توسعه‌ای در منطقه و سرعت بخشیدن به آن‌ها،

سیمیای طرح تحول سلامت در حاشیه شهر چابهار

فعالیت ۳ مرکز جامع سلامت
در حاشیه شهر چابهار و
واکسیناسیون ۹۹ درصد
حاشیه‌نشینان

رئیس دانشگاه علوم پزشکی زاهدان از فعالیت ۳ مرکز جامع سلامت و ۳۵ نیروی استانی در حاشیه شهر چابهار خبر داد و گفت: طرح تحول سلامت در زمان این مناطق به اجرا درآمد که افراد برای برخورداری از کوچکترین خدمات درمانی صدها کیلومتر مسیر را طی کرده و خود را به مرکز سلامت منطقه می‌رساندند. «محمودرضا میری» در خصوص وضعیت بهداشت و درمانی حاشیه‌نشینان حوزه چابهار و کنارک، گفت: استان سیستان و بلوچستان بزرگترین استان کشور به لحاظ وسعت است ولی از نظر جمعیتی تنها ۳ درصد از جمعیت کشور را به خود اختصاص می‌دهد.

میری در ادامه با بیان اینکه ارائه خدمات در استان سیستان و بلوچستان به دلیل برخورداری از بیشترین مرز بین‌المللی (با دو کشور پاکستان و افغانستان)، بیشترین تعداد روستا، کم‌آبی و همچنین داشتن آب‌وهوایی گرم و خشک بسیار مشکل است، گفت: با وجود همه مشکلات، این استان بخصوص در شهرستان‌هایی همچون چابهار و کنارک دارای ظرفیت‌های بسیار خوبی است که می‌تواند در حوزه سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی، تجارت و گردشگری کارآمد باشد.

رئیس دانشگاه علوم پزشکی زاهدان اضافه کرد: چابهار دارای ۴۸۱ روستا است که هرکدام از آن‌ها فاصله بسیار زیادی از یکدیگر و همچنین از مرکز

شهرها دارند. این شهرستان نزدیک به ۲۶۳ هزار و ۳۳۸ نفر جمعیت ساکن دارد که بخش دیگری از آن‌ها نیز سیار بوده و تنها در مدت مشخصی در این شهر زندگی می‌کنند. همین موضوع ارائه خدمات به این منطقه را دشوارتر می‌کند.

میری در ادامه سخنان خود وسعت سکونتگاه‌های غیر رسمی چابهار را ۶۳ درصد اعلام کرد و ادامه داد: متأسفانه برخی حاشیه‌نشینان این منطقه در خانه‌هایی زندگی می‌کنند که از ابتدایی‌ترین امکانات زندگی نیز برخوردار نیستند.

این مقام مسئول در خصوص خدمات بهداشتی و درمانی ارائه شده در مناطق حاشیه‌ای دو شهر چابهار و کنارک نیز گفت: در حال حاضر به کمک اجرای طرح تحول سلامت، خدماتی از جمله مراقبت‌های اولیه بهداشتی، غربالگری به منظور کشف بیماری‌ها،

واکسیناسیون، ارائه مکمل‌ها به مادران باردار و سالمندان و خدمات دندان‌پزشکی به کودکان در این مناطق انجام شده است.

میری با بیان اینکه واکسیناسیون در ۹۹ درصد از مناطق حاشیه‌ای چابهار انجام گرفته است، گفت: این اقدام مهم‌ترین اقدام مقابله‌ای جهت جلوگیری از گسترش بیماری بود که به میزان چشمگیری مشکلات بیماری‌های واگیردار و مرگ‌ومیر ناشی از آن را در منطقه کاهش داده است.

وی با اشاره به این نکته که خدمات بهداشتی و درمانی ارائه شده در این نواحی در میان مشکلات موجود نور امیدوی را در ساکنان این نواحی ایجاد کرده است، گفت: طرح تحول سلامت در زمانی در این مناطق به اجرا درآمد که افراد برای برخورداری از کوچکترین خدمات درمانی صدها کیلومتر مسیر را طی کرده و خود را به مرکز سلامت منطقه می‌رساندند. رئیس دانشگاه علوم پزشکی زاهدان همچنین خاطرنشان کرد: هم‌اکنون در قالب طرح تحول سلامت در چابهار ۳ مرکز خدمات جامع سلامت، ۲ پایگاه و ۳۵ نفر نیروی مراقب سلامت در حوزه‌های خدمات بهداشتی و پیشگیری در حال فعالیت هستند.

میری در پایان ضمن ابراز امیدواری نسبت به فراهم شدن شرایط ارائه خدمات بیشتر در این مناطق گفت: انتظار می‌رود با وجود سرمایه‌گذاری‌های کلان اقتصادی در این مناطق از سوی ارگان‌های گوناگون و بخش خصوصی به شرایط زندگی این افراد در حاشیه شهر نیز توجه بیشتری شده و طی سال‌های آتی تغییرات ویژه‌ای در نواحی مذکور مشاهده شود.

بالا بودن شاخص‌های بهداشت و آموزش می‌تواند هر جامعه‌ای را به توسعه برساند و موجب حل بسیاری از مشکلات دیگر بخش‌ها شود. عزم دولت تدبیر و امید در سه سال اخیر نیز برای ارتقای سطح سلامت مردم چابهار، با اجرا و تکمیل پروژه‌های بهداشتی درمانی قابل توجه است.

شهرستان چابهار به عنوان یکی از شهرهای جنوبی سیستان و بلوچستان و به دلیل اتصال به آب‌های آزاد و همجواری با دریای عمان تنها بندر اقیانوسی ایران است و شهروندان آن انتظار دارند در تمامی شاخص‌های توسعه انسانی از دیگر شهرها و مناطق بالاتر باشند ولی این امر بعد از گذشت سال‌ها هنوز محقق نشده است.

شهرستان چابهار بر اساس آمار و ارقام و شاخص‌های موجود، با داشتن نام و آوازه بلند در کشور و جهان، هنوز

عزم دولت برای ارتقای سطح سلامت مردم چابهار

یکی از محروم‌ترین شهرهای ایران و حتی محروم‌تر از شهرهای دورافتاده سیستان و بلوچستان است.

چابهار که مردم و مسئولان بر این عقیده هستند که موجب توسعه سیستان و بلوچستان و کشور می‌شود، خود در تامین زیرساخت‌ها و امکانات رفاهی عاجز و از نظر شاخص‌های بهداشتی، آب، راه، آموزش، برق، حاشیه‌نشینی و غیره از دیگر شهرهای محروم این استان عقب‌تر است و شهروندان آن به سختی روزگار می‌گذرانند.

چابهار بیشترین مرگ مادران باردار را دارد و تنها بیمارستان امام علی (ع) این شهرستان در گذشته درمانگاه و متعلق به سازمان تامین اجتماعی بود که اکنون بعد از تغییرات متعدد به حدود ۱۵۰ تخت‌خوابی فعلی رسیده است.

این بیمارستان علاوه بر جمعیت حدود ۳۰۰ هزار نفری شهرستان چابهار به شهرهای همجوار، نیکشهر، سرباز، فوج، قصرقند، کنارک و حتی جاسک هرمزگان با مجموع حدود ۶۰۰ تا ۷۰۰ هزار نفر جمعیت خدمات بهداشتی درمانی ارایه می‌دهد.

بعد از استقرار دولت تدبیر و امید و سفر دکتر سید حسن هاشمی وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به چابهار در سال ۱۳۹۴، بسیاری از کمبودها و نارسایی‌های

بهداشتی درمانی از سوی فرماندار شهرستان ویژه چابهار، اعضای شوراهای اسلامی و قشرهای مختلف مردم مطرح و مورد توجه مردان پرتلاش دولت قرار گرفت و در کمترین زمان اجرایی شد.

پیگیری‌های فرماندار و مسئولان ارشد استان و شهرستان چابهار و دلسوزی شوراهای اسلامی شهر، شهرستان و روستاها سبب شد تا اجرای طرح‌های بهداشتی درمانی سرعت و شتاب بیشتری بگیرد.

«احمدعلی موهبتی» معاون استاندار سیستان و بلوچستان و فرماندار شهرستان ویژه چابهار اظهار داشت: بعد از سفر سال گذشته وزیر بهداشت به این شهرستان، هم اینک تعداد ۲۴ پروژه بهداشتی درمانی با زیربنای ۲۲ هزار و ۷۱۰ مترمربع در حال اجراست.

وی با بیان اینکه در مجموع برای تکمیل و بهره‌برداری طرح‌های بهداشتی اعتباری بالغ بر ۴۸۵ میلیارد ریال هزینه خواهد شد، افزود: فقط ۶ هزار مترمربع پروژه بهداشتی درمانی در چند سال اخیر در بیمارستان امام علی (ع) چابهار احداث شده است و هم اینک تنها در محدوده این بیمارستان هشت هزار و ۹۹۵ مترمربع طرح بهداشتی با اعتبار ۱۹۰ میلیارد ریال در حال اجراست.

موهبتی ادامه داد: سهم بهداشت و فوریت‌های

پزشکی چابهار از پروژه‌های یاد شده ۱۳ هزار و ۷۱۵ مترمربع با اعتبار ۲۹۵ میلیارد ریال است.

وی تصریح کرد: جمعیت شهرستان چابهار با توجه به موقعیت راهبردی آن، رو به افزایش است و باید بر اساس خانوار ساکن و جایگاه امکانات زیربنایی آن متناسب با میانگین کشوری و حتی بالاتر پیش‌بینی شود. وی با بیان اینکه کلنگ ساخت بیمارستان ۵۴۰

تخت‌خوابی چابهار با حضور وزیر بهداشت و مقامات ارشد استانی و کشوری به زمین زده خواهد شد، افزود: با تکمیل این بیمارستان شاخص‌های بهداشتی درمانی جنوب سیستان و بلوچستان ارتقا پیدا می‌کند.

وی خواستار اختصاص امکانات و حل مشکلات بهداشتی درمانی و تکمیل چارت کامل قسمت‌های مختلف بهداشت و درمان چابهار شد و افزود: تلاش‌های دولت تدبیر و امید در حوزه بهداشتی درمانی این شهرستان قابل ستایش است.

وی بر ساخت بیمارستان ۶۴ تخت‌خوابی بخش پلان تاکید کرد و افزود: سال ۱۳۶۸ کلنگ ساخت این بیمارستان بر زمین زده شده و هنوز اقدامی برای ساخت آن انجام نشده است.

مدیر کل دفتر بهبود تغذیه وزارت بهداشت:

نخستین طرح بهبود وضعیت استان‌های ناامن غذایی در چابهار اجرایی می‌شود

مدیر کل دفتر بهبود تغذیه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با بیان اینکه هفت استان کشور از جمله سیستان و بلوچستان، در ردیف استان‌های ناامن غذایی قرار دارند، گفت: اجرای نخستین طرح مداخله‌ای بهبود وضعیت امنیت غذایی استان‌های ناامن غذایی کشور در چابهار آغاز شده و قالب این طرح که به مدت یک سال به طول می‌انجامد، توانمندسازی خانواده‌ها و جوامع محلی از نظر اقتصادی و غیره با همکاری دستگاه‌های متولی و سازمان‌های مردم‌نهاد است.

«زهره عبداللهی» با بیان این مطلب افزود: دفتر بهبود تغذیه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بعد از اجرای این طرح، مدنظر دارد تجارب آن را به دیگر استان‌های ناامن غذایی کشور تعمیم دهد.

مدیر کل دفتر بهبود تغذیه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با اشاره به سند ملی تغذیه و امنیت غذایی، گفت: کلیات این سند بعد از تصویب به همه استان‌های کشور ابلاغ شد و در قالب آن با مسئولیت استانداری وظایف، انتظارات و تکالیف هر بخش مشخص شده است. این نهاد برای تحقق این سند در صورت فعالیت هماهنگ بخش‌های مختلف در استان‌ها، آماده هر گونه همکاری است. وی کار با صنایع غذایی برای تولید مواد غذایی سلامت‌محور را یکی از برنامه‌های اصلی وزارت بهداشت ذکر کرد و گفت: این نهاد علاوه بر تاکید بر تولید محصولات غذایی که قند، نمک و چربی کمتری دارند، برنامه غنی‌سازی آرد با اسید فولیک را اجرایی کرده است. همچنین غنی‌سازی نان و آرد با ویتامین D و توزیع شیر دارای ویتامین D در مدارس نیز از جمله برنامه‌های در دستور کار است.

بیست و دومین پایگاه اورژانس هوایی کشور در چابهار

بیست و دومین پایگاه اورژانس هوایی کشور که دومین پایگاه اورژانس هوایی در استان سیستان و بلوچستان محسوب می‌شود، در دولت یازدهم در چابهار راه‌اندازی شده است.

دکتر «ایرج حریرچی» معاون وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی درباره این پایگاه اورژانس هوایی در چابهار، گفت: پراکندگی و وجود مناطق سخت‌گذر و حوادث و سوانح گوناگون در سیستان و بلوچستان ایجاب می‌کند که این استان در اولویت خاصی قرار گیرد و این اقدام در کمترین مدت اجرایی شد.

وی ادامه داد: چرخبال اورژانس هوایی در هر سورتی پرواز توانایی جابجایی پنج بیمار را دارد و گستره‌ای به شعاع ۲۰۰ کیلومتر را می‌تواند زیر پوشش قرار دهد.

معاون وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بیان کرد: تا قبل از اجرای طرح تحول نظام سلامت، تنها پنج پایگاه هوایی در کشور وجود داشت.

حریرچی اظهار امیدواری کرد با راه‌اندازی اورژانس هوایی بسیاری از مشکلات گذشته و حمل بیماران و مدت زمان رسیدن به مراکز بهداشتی و درمانی کاهش پیدا کند.

آخرین وضعیت فرودگاه چابهار را تشریح بفرمایید؟

منطقه آزاد مدت‌های زیادی است که در تلاش برای ساخت فرودگاه در چابهار است منتهی به دلیل نظامی بودن منطقه تعیین شده این اجازه صادر نشد. سالهای طولانی است که هر منطقه‌ای برای ساخت فرودگاه چابهار انتخاب می‌شود با مشکل برمی‌خورد و گفته می‌شود این منطقه نظامی است و جلوی ساخت فرودگاه گرفته می‌شود. اکنون با تلاش آقای استاندار و آقای ترکان و تأکیدات وزیر راه و شهرسازی، استعلامات تملک اراضی مورد نیاز برای احداث فرودگاه چابهار اخذ و مالکان آن‌ها مشخص شده است. اما تأکید داریم که هنوز زمین واگذار نشده است و فقط مشخص شده است. بعد از واگذاری آن به شرکت فرودگاه‌ها تازه می‌توان برای ساخت فرودگاه برنامه‌ریزی کرد.

مراحل واگذاری زمین به چه شکل است؟

اداره کل فرودگاه‌های استان سیستان و بلوچستان از طریق سیستم حقوقی پیگیر تملک اراضی در اختیار شرکت‌های دولتی است. ضمن آنکه فرماندار چابهار با جدیت به دنبال آزاد کردن این اراضی است. در تلاشیم این اراضی را تا قبل از آغاز سال ۱۳۹۶ به تملک شرکت فرودگاه‌ها و نوابری هوایی ایران در آوریم. در حقیقت آغاز فرآیند احداث این فرودگاه منوط به تملک اراضی مورد نیاز آن است.

زمین انتخاب شده چندهکتار است و در چه فاصله‌ای از فرودگاه کنارک احداث خواهد شد؟

مساحت این اراضی ۲۵۰۰ هکتار است و فرودگاه جدید در ۱۳ کیلومتری مرکز چابهار جانمایی شده است و با فرودگاه دهم شکاری کنارک نیز بیش از ۶۰ کیلومتر فاصله دارد. اگر کارهای زمین انجام شود و در تملک شرکت فرودگاه‌ها قرار گیرد بعد از آن مذاکره با گروه‌های خارجی و داخلی برای انتخاب پیمانکار آغاز خواهد شد.

آیا فکر نمی‌کنید برای ساخت فرودگاه چابهار باید خیلی پیش‌تر تصمیم‌گیری می‌شد و اینکه ساخت این فرودگاه چه تأثیراتی در افزایش کیفی مردم منطقه دارد؟

ضرورت دارد بخاطر ساکنان آن منطقه فرودگاه حتما ساخته شود. ضمن آنکه اصلاً منطقه آزاد بدون فرودگاه نمی‌شود. به دلیل فاصله فرودگاه کنارک از منطقه آزاد

سه‌م مردم منطقه در ساخت فرودگاه جدید چابهار

ساخت فرودگاه چابهار منجر به توسعه دیگر شقوق حمل و نقل می‌شود

احداث فرودگاه چابهار به عنوان یکی از ارکان توسعه در چابهار، با اما و اگرهای زیادی مواجه است. طرح توسعه سواحل مکران از جمله طرح‌های توسعه‌ای در جنوب شرق کشور است که توسعه این سواحل را از بندر جاسک تا بندر گواتر شامل می‌شود و احداث فرودگاه چابهار نیز در این طرح قرار دارد. از همان ابتدا کارشناسان و مسئولان مربوطه یکی از راه‌های توسعه این بندر را احداث فرودگاه در منطقه آزاد چابهار دانستند اما کماکان مشکل زمین و تملک اراضی کار را برای احداث فرودگاه سخت کرده است.

اکنون در پایگاه دهم شکاری در منطقه نظامی کنارک در ۴۰ کیلومتری چابهار، فرودگاهی نظامی وجود دارد که رسالت اصلی آن ارائه خدمات به نظامیان است اما با توجه به وجود فرودگاه در چابهار، به مسافران نیز خدمات می‌دهد.

حسن اعرابی مقدم، مدیرکل فرودگاه‌های سیستان و بلوچستان در این باره خبر می‌دهد که اکنون با تلاش آقای استاندار و آقای ترکان و تأکیدات وزیر راه و شهرسازی، استعلامات تملک اراضی مورد نیاز برای احداث فرودگاه چابهار اخذ و مالکان آن‌ها مشخص شده است با این حال هنوز زمینی به تملک شرکت فرودگاه‌ها در نیامده است و بنابراین انتخاب پیمانکار و مذاکره با گروه‌های خارجی و داخلی برای ساخت فرودگاه به بعد از حل مشکل زمین و جانمایی فرودگاه مربوط می‌شود. او در عین حال اعتقاد دارد که باید زمینه‌های آموزش و کارآمدی مردم این منطقه را فراهم کرد و می‌گوید: نمی‌شود فرودگاه ساخت و متخصص را از استان و شهرهای دیگر و حتی خارج از کشور آورد. باید نوع‌نمایی طرح‌های توسعه‌ای به مردم منطقه برسد.

موسوی چلک:

نگاه صرف کالبدی و تخریبی راه حل مشکلات چابهار نیست

ضرورت استفاده از مشارکت همه جانبه مردم
در برنامه‌های توسعه اجتماعی

نیز خیلی نمی‌توان روی این فرودگاه به‌عنوان یکی از شقوق حمل‌ونقلی اهمیت داد. هواپیما در واقع باید بتواند وارد منطقه آزاد شود تا بتواند بارش را پیاده کند، الان این‌گونه نیست. این درحالی است که ساخت فرودگاه بین‌المللی چابهار پس از انجام تشریفات قانونی در نزدیکی ورودی گیت منطقه آزاد از سمت کنارک در زمینی به مساحت دو هزار و ۵۰۰ هکتار احداث خواهد شد. بر همین اساس که تأکید می‌کنیم یکی از ارکان توسعه در این منطقه احداث فرودگاه جدید است. حمل‌ونقل ترکیبی مدنظر دولت و سیاست‌هایی که دنبال می‌شود به ساخت این فرودگاه بستگی دارد. همین حالا سرمایه‌گذاران، تجار و فعالان اقتصادی داخلی و خارجی برای سفر به چابهار از فرودگاه نظامی کنارک واقع در ۳۵ کیلومتری این شهر استفاده می‌کنند.

از ساخت این فرودگاه چه نفعی به مردم منطقه می‌رسد و از همان ابتدا چه تدبیری را اتخاذ کرده‌اید که ساخت فرودگاه جدید نهایتاً منجر به اقتصادی شدن مردم منطقه و افزایش سطح رفاه اقتصادی آن‌ها شود؟

ساخت این فرودگاه به‌طورخودجوش زمینه حضور سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی را تسهیل می‌کند. ضمن اینکه برقراری پروازهای کوتاه بین مناطق و شهرهای هم‌جوار رفاه حال ساکنین را در پی خواهد داشت. مهم‌تر آنکه بعد از تأسیس فرودگاه به دلیل افزایش ورود سرمایه‌گذاران زمینه برای توسعه و افزایش سرعت دیگر طرح‌های توسعه‌ای در بخش جاده و دریا نیز گسترش پیدا می‌کند. خط راه‌آهن چابهار-ایران‌شهر که اکنون با پیشرفت حدود ۲۴ درصدی درحال تکمیل است درکناربرنامه ریزی برای راه‌اندازی خطوط کشتیرانی مسافری چابهاربا کشورهای همسایه، نقش مهمی در توسعه منطقه ایفا می‌کند که نهایتاً منجر به شکل‌گیری منطقه‌ای اقتصادی و دارای همه‌ی شقوق حمل و نقلی خواهد شد.

سهام مردم بومی چه می‌شود؟

نافع‌نهایی تمام این طرح‌های توسعه‌ای باید مردم باشند. شخصاً اعتقاد دارم اشتغال مردم بومی در فرودگاه چابهار ضروری است.

مگر تخصص لازم را دارند؟

باید زمینه‌های آموزش و کارآمدی مردم این منطقه را فراهم کرد. نمی‌شود فرودگاه ساخت و متخصص را از استان و شهرهای دیگر و حتی خارج از کشور استخدام کرد.

سید حسن موسوی چلک پژوهشگر و رییس انجمن مددکاران اجتماعی ایران است که دغدغه توسعه اجتماعی و فرهنگی جوامع را دارد و می‌گوید شاه کلید رفع چالش‌های مناطق حاشیه‌نشین چابهار توسعه اجتماعی و فرهنگی آن است و نگاه صرف تخریبی و بولدوزری و دیدگاه صرف کالبدی و عمرانی کاری از پیش نمی‌برد.

سید حسن موسوی چلک در گفت‌وگو با خبرنگار پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی درباره وضعیت اجتماعی مناطق حاشیه‌نشین چابهار و اقدامات لازم الاجرا در این مناطق توضیح می‌دهد: یکی از موضوعاتی که حوزه مدیریتی و اجتماعی ما را نگران کرده گسترش محله‌های ناکارآمد شهری از جمله سکونتگاه‌های غیررسمی است و یکی از دلایل اصلی گسترش این محله‌ها بی‌توجهی یا کم‌توجهی به ابعاد اجتماعی-فرهنگی طرح‌های عمرانی و اقتصادی و توسعه‌ای مناطق آزاد اقتصادی از جمله چابهار است.

این مددکار اجتماعی می‌افزاید: مددکاران اجتماعی مخالف توسعه زیرساخت‌ها و بخش‌های اقتصادی-عمرانی نیستیم ولی اگر دنبال توسعه اقتصادی و عمرانی هستیم نباید عوارض این توسعه را مردم پرداخت کنند و

نباید همراه توسعه اقتصادی از توسعه برنامه‌های اجتماعی و فرهنگی در این منطقه غفلت کنیم که اگر این اتفاق بیافتد مردم باید متحمل عوارض گسترش سکونتگاه‌های غیررسمی شوند.

وی با اشاره به اینکه در منشور مسئولیت اجتماعی الزام پیوست پروژه‌های فرهنگی و اجتماعی در پروژه‌های بنگاه‌های اقتصادی گنجانده شده است، می‌گوید: با این حال هنوز ضعف اصلی کشور ما بی‌توجهی به ابعاد فرهنگی و اجتماعی در پروژه‌های توسعه اقتصادی است که در نتیجه باعث می‌شود بخش عمده مردم از گسترش برنامه‌های توسعه‌ای دچار آسیب شوند. بنابراین باید در کنار توجه به توسعه اقتصادی رفع نیازها و پرداختن به اولویت‌های مردم نیز مورد توجه جدی باشد.

موسوی چلک ادامه می‌دهد: انتظار است که هر جا تلاشی برای توسعه اقتصادی می‌شود به ابعاد اجتماعی نیز پرداخته شود و باید سند ملی احیا و بهسازی محله‌های ناکارآمد شهری را مبنای کار قرار دهیم. قرار نیست با توسعه گروهی سود ببرند و گروهی دیگر دچار آسیب شوند و اگر دنبال ترویج و اعتلای حقوق شهروندی هستیم باید این مسئله را مورد توجه قرار دهیم.

اجتماعی مردم شود و از مشارکت آنها از فرایند مطالعه تا ارزیابی پس از برنامه‌ها استفاده کنیم.

رئیس انجمن مددکاران ایران با بیان اینکه هنوز از این انجمن دعوت رسمی برای شرکت در توسعه فرهنگی و اجتماعی مناطق حاشیه‌نشین چابهار به عمل نیامده است، با اعلام آمادگی این انجمن برای مشارکت در برنامه‌های توسعه‌ای چابهار تصریح می‌کند: ما با امضای تفاهنامه‌ای با شرکت مادر تخصصی برنامه اقدام جدیدی را با محوریت ابعاد اجتماعی و استفاده از ظرفیت تسهیل‌گران اجتماعی برای سبزوار تدوین و اولین همایش ملی بازآفرینی شهری را برگزار کردیم که می‌تواند الگویی برای فعالیت ما در چابهار قرار گیرد.

مردم برای افزایش سرمایه اجتماعی این شهر توجه خاص شود.

رئیس انجمن مددکاران ایران می‌گوید: باید در کنار عمران و آبادانی اقتصادی و افزایش شاخص‌های بهداشتی و درمانی، توسعه خدمات اجتماعی در چابهار نیز مورد توجه قرار گیرد چراکه نگاه صرف کالبدی نمی‌تواند تاثیرگذار باشد و نمی‌توان با اقدامات تخریبی و بولدوزری به نتیجه رسید و گرنه در منطقه‌های خاک سفید و قلعه جمشید موفق می‌شدیم.

وی بر ضرورت استفاده از مشارکت مردمی در توسعه اجتماعی چابهار تاکید می‌کند و می‌افزاید: باید در برنامه‌ریزی‌ها توجه خاصی به نیازها و شرایط فرهنگی و

وی توضیح می‌دهد: مناسبانه در توسعه مناطق اقتصادی از جمله چابهار به نیازها و شرایط فرهنگی و اجتماعی ساکنان این مناطق توجه زیادی نمی‌شود درحالی‌که باید دقت کرد حاشیه‌نشینان چابهار شهروندان درجه دو نیستند و باید خدمات اجتماعی عرضه شده به آنها را گسترش داد.

موسوی چلک تاکید می‌کند: می‌توان از برنامه اقدام سبزوار به عنوان الگوی بازآفرینی شهری چابهار استفاده کرد. سبزوار توسط وزارت راه و شهرسازی و شرکت مادر تخصصی به عنوان الگوی اجتماعی انتخاب شده که انجمن مددکاران ایران مسئول بازنگری در برنامه اقدام این شهر است و تلاش شده به ابعاد اجتماعی و نیازهای

اعلام آمادگی خیرین برای مشارکت در ساخت محورهای روستای چابهار و کنارک

به گفته مدیرعامل انجمن خیرین راه و ترابری، نوع نگرش بومیان این منطقه در مواجهه با فعالان غیرمحملی را یکی از عوامل مهم در جلوگیری از توسعه این مناطق دانست و افزود: بعضاً ساکنین این مناطق در برابر ورود افراد غیربومی به این ناحیه به صورت نامشهود مقاومت کرده و اجازه سرمایه‌گذاری به آن‌ها نمی‌دهند. بنابراین شناسایی، آموزش و سرمایه‌گذاری بر روی ساکنان بومی، گزینه بسیار خوبی در ارتقای سطح کیفیت زندگی شهروندان این مناطق به‌ویژه حاشیه‌نشینان خواهد بود.

فهیمی با تأکید بر اینکه احداث فرودگاه بین‌المللی نیز می‌تواند به برطرف شدن یکی از چالش‌های مهم فعلی در دو شهر چابهار و کنارک کمک کند، گفت: این مناطق در بن‌بست حمل‌ونقلی قرار داشته و نمی‌توانند پیشرفت لازم را داشته باشند. خوشبختانه در این زمینه انجمن خیرین راه و ترابری می‌تواند اطلاع‌رسانی کرده و در پیگیری مسائل یاری برساند.

وی با تأکید بر این مطلب که انجمن خیرین راه و ترابری متکی به توان مردمی است، گفت: وقتی تشکیلی مردم‌نهاد تشکیل می‌شود، زمان می‌خواهد تا بتواند در اجرای پروژه‌های بزرگ حضور پیدا کند. امید داریم بتوانیم به این مرحله رسیده و در جهت رفع نیازها و رفع مشکلات دو شهر چابهار و کنارک نیز قدمی مؤثر برداریم.

کرد با مدیریتی صحیح و در سایه همکاری تمامی دستگاه‌های ذی‌ربط، از برخی ساکنین این مناطق که از نظر شرایط مالی در وضعیت خوبی به سر می‌برند بهره برده و سیستم‌وبلوچستان را به استانی نمونه تبدیل کنیم. فهیمی خاطرنشان کرد: انجمن خیرین راه و ترابری به طور عمده بر ساخت راه‌های روستایی و مناطق محروم متمرکز بوده و ستادی است که با همکاری خیرین و کمک‌های مردم فعالیت می‌کند.

وی اطلاع‌رسانی مناسب را یکی از مهمترین وظایف این انجمن دانست و افزود: امر اطلاع‌رسانی در فعالیت ما نقش بسیار مهمی دارد چراکه با آگاه کردن خیرین و مردم از مشکلات و نیازهای نقاط محروم، سعی در جذب منابع مالی و کمک‌های ضروری داریم.

وی اضافه کرد: از آنجایی که تا کنون ۳ سال از آغاز فعالیت انجمن خیرین راه و ترابری می‌گذرد و همچنین به دلیل مشکلاتی از جمله تنگناهای مالی دولت و بخش خصوصی موفق به اجرای پروژه‌های جاده‌ای در منطقه چابهار و کنارک نشده‌ایم، ولی آمادگی داریم که با جذب سرمایه‌گذار و اطلاع‌رسانی گسترده در این طرح‌ها ورود پیدا کنیم.

فهیمی افزود: انجمن خیرین راه و ترابری در زمینه ارائه امور کارشناسی و تجارب متخصصین عضو انجمن و همچنین در اختیار گذاشتن قبر رایگان برای روسازی پروژه‌ها و آسفالت آن‌ها در طرح‌های احداث و بهسازی محورهای کشور بخصوص چابهار و کنارک، آماده ارائه خدمات است.

مدیرعامل انجمن خیرین راه و ترابری، با اعلام آمادگی این انجمن برای مشارکت عملیات ساخت محورهای روستایی چابهار و کنارک، گفت: امر اطلاع‌رسانی در فعالیت ما نقش بسیار مهمی دارد چراکه با آگاه کردن خیرین و مردم از مشکلات و نیازهای نقاط محروم، سعی در جذب منابع مالی و کمک‌های ضروری داریم.

«ولی فهیمی» با اشاره به مناطق محروم و حاشیه‌نشین استان سیستان و بلوچستان به ویژه دو شهرستان چابهار و کنارک، اعلام کرد: بدون شک استان سیستان و بلوچستان به ویژه شهرستان‌های چابهار و کنارک، به ناحق از امکانات توسعه متوازن محروم مانده‌اند چراکه استان سیستان و بلوچستان دارای ظرفیت و پتانسیل‌های بسیار بالایی است.

فهیمی در ادامه با بیان این مطلب که سواحل مکران از شهر چابهار تا بندرعباس آن‌طور که باید در بخش حمل‌ونقل مورد توجه قرار نگرفته است، گفت: سیستم‌وبلوچستان از نظر زیرساخت‌های حمل‌ونقل در هر سه حوزه جاده‌ای، هوایی و ریلی به شدت نیازمند بوده و باید مورد توجه جدی قرار گیرد. وی همچنین با تأکید بر اینکه حمل‌ونقل به عنوان یکی از شاخص‌های توسعه می‌تواند دسترسی به امکانات و توسعه را در یک جامعه متحول سازد، گفت: در حقیقت این کمبودها باعث شده تا استان سیستان و بلوچستان که دارای ظرفیت‌های بسیار خوبی از جمله طبیعت، شرایط مناسب جهت ایجاد اشتغال، دسترسی به اقیانوس هند و مردمانی سختکوش است، در حال حاضر از چنین بحرانی رنج ببرد. مدیرعامل انجمن خیرین راه و ترابری ابراز امیدواری

ضرورت توجه به تعارض‌های فرهنگی و نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در مناطق حاشیه‌نشین

اجرای برنامه‌های توسعه‌ای در مناطق حاشیه‌نشین زمان‌بر است

توسعه چابهار است که مدیریت آن بر عهده فرمانداری بوده و با همکاری منطقه آزاد و شهرداری اجرا خواهد شد و دستاوردهای فاز اول طرح در شورای سیاست‌گذاری مورد بررسی قرار گرفته و با هم‌اندیشی و همفکری صاحب‌نظران این عرصه به شکل‌گیری و توسعه کسب و کارهای کارآفرینانه با تأکید بر توان‌افزایی و ظرفیت‌سازی جامعه محلی منجر خواهد شد.

مدیر پروژه‌های توانمندسازی زاهدان در بنیاد توسعه کارآفرینی زنان و جوانان می‌افزاید: تفاهمنامه ما با شهرداری برای اجرای فاز اول این طرح اخیراً امضا شده ولی کارهای مطالعاتی را از تیرماه امسال شروع کرده‌ایم.

وی با اشاره به اینکه بنیاد، پیش از این طرح بهبود کسب و کار و کارآفرینی را در مناطق حاشیه‌نشینان زاهدان عملیاتی کرده است، می‌گوید: خانه پژوهش نواندیش سال ۸۸ به عنوان یکی از مشاوران شرکت عمران و بهسازی شهری ایران برای اجرای طرح‌های بانک جهانی انتخاب شد و دو طرح یکی «توسعه مهارت‌های فنی برای ۹۰۰ زن و جوان» و دومی طرح «تشکیل گروه‌های کارآفرین و خودیار» در دستور کار قرار گرفت که دومی از افراد گروه اول بود که در قالب گروه‌های ۱۵ نفره کسب و کارهای خود را راه‌اندازی کنند. متأسفانه در سال ۱۳۸۹ به دلیل تحریم‌های بانک جهانی، طرح‌های توانمندسازی نیز متوقف شد و کارفرما (وزارت راه و شهرسازی) نیز تصمیم به اتمام آن طرح‌ها گرفت و پس از آن بنیاد توسعه کارآفرینی زنان و جوانان به عنوان یک سازمان مردم‌نهاد در راستای پایدارسازی اثرات طرح اجرا شده و پابندی به تعهداتی که به جامعه محلی داده بود تداوم طرح‌ها را در مقیاس کوچک‌تر برعهده گرفت.

شمس با اشاره به اینکه طبق اطلاعات و آمار مدیران استانی ۴۰ درصد جمعیت چابهار و ۳۰ درصد جمعیت زاهدان حاشیه‌نشین‌اند، می‌افزاید: با بررسی مسائل حاشیه‌نشینان زاهدان به این نتیجه رسیدیم که یکی از مشکلات و چالش‌های اصلی عدم اعتماد دو سویه میان مدیریت شهری و حاشیه‌نشینان است و بهتر است برای اجرای طرح‌های

بنیاد توسعه کارآفرینی زنان و جوانان به عنوان یک سازمان غیردولتی و غیرانتفاعی در سال ۱۳۸۴ با همت تعدادی از کارآفرینان و مدیران تشکیل شده و مأموریت اصلی آن توسعه فرهنگ کارآفرینی و ترویج تفکر خلاق و فعالیت مولد در میان زنان و جوانان و زمینه‌سازی برای کشف، پرورش و باوروری استعدادهای خلاق کارآفرینانه در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است.

ندا شمس، مدیر پروژه‌های توانمندسازی زاهدان در بنیاد توسعه کارآفرینی زنان و جوانان در گفت‌وگو با پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی درباره برنامه‌های پیش روی بنیاد در چابهار توضیح می‌دهد: در حوزه کارآفرینی و شناسایی فرصت‌های اقتصادی پایدار چابهار طرحی را در دو فاز تعریف کرده‌ایم که فاز اول با همکاری شهرداری و منطقه آزاد چابهار در دست اجراست، این طرح به مزیت‌شناسی فرصت‌های کسب و کار کوچک و کارآفرینی در چابهار اختصاص دارد و یک طرح پایلوت در این مرحله به اجرا درخواهد آمد. و فاز دوم تشکیل شورای سیاست‌گذاری

توسعه‌ای به نقش تأثیر گذار جامعه محلی و نیز سازمان‌های مردم‌نهاد توجه ویژه شود. بنیاد نیز با علم به نقش موثر سازمان‌های مردم‌نهاد به عنوان کمک کار دولت سال گذشته با همکاری شهرداری طرح توانمندسازی سازمان‌های مردم‌نهاد سیستان و بلوچستان را عملیاتی کرد که نتایج مفیدی داشت و در حال حاضر تعدادی از سمن‌های حاضر در آن طرح در محلات حاشیه‌نشین زاهدان (شیرآباد) فعالیت می‌کنند و ارتباطات عمیقی با ساکنین محلات برقرار کرده‌اند. وی توضیح می‌دهد: این در حالی است که تا پیش از این بسیاری از سمن‌ها به دلایل مختلف که از عدم شناخت ناشی می‌شد هیچ حضوری در محلات حاشیه‌نشین نداشتند

توجه ویژه داشته باشد. به عنوان نمونه در زاهدان برای غلبه بر برخی محدودیت ها باید از کمک کار اصلی برای ورود به محلات کمک گرفته شود، مثلاً نقش رهبران مذهبی در این منطقه بسیار قابل اتکا است و یا رابطین بهداشت، مدیران مکتب خانه و فعالان زن محلی به عنوان رابط با جامعه زنان و نیز مولوی ها و شهردار محله ها به عنوان رابط با جامعه مردان باید مورد توجه قرار گیرند.

شمس با تاکید ویژه بر نقش دولت به عنوان بستر ساز توسعه در کشور می گوید: باید به سازمان های مردم نهاد که بر آمده از سطح جامعه هستند به عنوان بازوهای اجرایی دولت توجه ویژه شود.

طرح ها صبور باشند و انتظار نداشته باشند در ظرف مدتی محدود یک ساله پروژه بسته شود. بنیاد توسعه کارآفرینی زنان و جوانان از سال ۸۸ تاکنون در زاهدان فعال است و سال ۹۳ موفق شدیم پس از پنج سال نهاد هدی را تاسیس کنیم. مسلماً اعتماد سازی و حضور مستمر و آشنایی با فرهنگ منطقه زمان بر است و باید برای آن صرف وقت و صبوری شود.

وی می افزاید: برای حضور در محلات حاشیه نشین اشراف به مسائل فرهنگی اجتناب ناپذیر است و اگر تیمی به دنبال اجرای موفق و تاثیرگذار طرح خود در منطق است لاجرم باید به چالش ها، موانع و فرصت های موجود در منطقه

و از حضور در این مناطق اجتناب می کردند. تابستان سال جاری (۱۳۹۵) سازمان های مردم نهادی که به تازگی در محلات فعال شدند با همکاری خانه هدی (یک سمن تازه تاسیس در شیرآباد زاهدان) و مردم محلی به بهسازی معابر بخشی از منطقه شیرآباد پرداختند و این طرح مورد توجه استانداری و مدیران شهری نیز قرار گرفت.

شمس تاکید می کند: تا وقتی مردم وارد فعالیت های توسعه ای نشوند کاری از پیش نمی رود و باید آنها را در طرح های مختلف مشارکت داد.

مدیر پروژه های توانمندسازی زاهدان در بنیاد توسعه کارآفرینی زنان و جوانان می گوید: از سوی دیگر باید مجریان

کاذمی:

دستگاه‌های مربوط به درک مشترک از فرصت‌ها و تهدیدات برسند

بسیار خاص و متفاوت است. کاذمی نزدیک کردن برنامه‌های مدیریتی دستگاه‌های مرتبط به یکدیگر را بهترین راه حل برای رفع مشکل حاشیه نشینی عنوان می‌کند و می‌افزاید: باید مدیریت منطقه آزاد و مدیران شهری چابک‌تر و یکدیگر را قبول کنند و به درکی مشترک از فرصت‌ها و تهدیدها برسند تا تصمیم‌گیری کارساز را در سطح کلان شکل بگیرد.

وی تاکید می‌کند: پتروشیمی و هر پروژه توسعه‌ای دیگری محاسن و عیوبی دارد و فرصت کافی برای آموزش و ارتقای دانش مطالعات اجتماعی برای کاهش معضلات وجود دارد. از سوی دیگر در حوزه توسعه بندر نیز تصمیم‌گیری شده که توسعه در خارج شهرستان‌ها شود و هماهنگی‌هایی در حال شکل‌گیری است.

معاون سابق عمرانی شهرسازی شهرداری چابهار با یادآوری اینکه سابقه توسعه حاشیه نشینی در چابهار به هشت سال قبل برمی‌گردد، می‌افزاید: خشکسالی، جاذبه‌های منطقه آزاد و این تصور که امکانات رفاهی بهتری در چابهار فراهم است و تلاش برای کسب شغل در شهر از عوامل اصلی بروز معضل حاشیه نشینی بوده است.

وی همچنین به مسئله کم‌آبی در چابهار اشاره می‌کند و می‌گوید: مشکل اصلی چابهار عدم چاره‌اندیشی مدیران برای انتقال آب سد از زمان بهره‌برداری از آن بوده است. احداث سد پیشین با هدف کمک به کشاورزی صورت گرفته ولی چون انتقال آب دشوار است راندمان کافی رانداشته است. این ضعف مدیران شهری است که مطالعات آینده‌نگری را نداشته‌اند و موجب بروز کم‌آبی فعلی شده‌اند.

کاذمی همچنین با اشاره به احتمال وقوع سونامی در سواحل مکران می‌گوید: قطعا طراحان سازه‌ای پروژه‌های بزرگ صنعتی در چابهار به این مسئله توجه کرده‌اند.

است که به آب و مدرسه دسترسی ندارند. وقتی روستائیشینی برای استفاده از امکانات معیشتی بهتر وارد شهر می‌شود برایش تنها زندگی کردن اهمیت دارد و نمی‌توان با او از طرح جامع سخن گفت. بنابراین باید برنامه‌های کامل و جامع برای جلوگیری از مهاجرت روستائیان و فراهم کردن امکانات معیشتی لازم در روستاها تدوین شود.

مدیر عمرانی منطقه آزاد چابهار ادامه می‌دهد: روستائیشینی که از شرایط سخت زندگی در روستاها به تنگ آمده برای یافتن شغلی مناسب به شهر می‌آید ولی کسب و کاری مناسب پیدا نمی‌کند و برایش بازگشت نیز سخت است. پس می‌ماند و معضل حاشیه‌نشینی ادامه پیدا می‌کند.

وی با بیان اینکه چابهار یکی از شاخص‌ترین شهرها از نظر حاشیه‌نشینی است، می‌گوید: در بازدیدی که مدیران شهری مشهد از این چابهار داشته‌اند اذعان کرده‌اند که حاشیه نشینی چابهار از نظر سبک زندگی و اشتغال

صورت گرفته به بحث‌های اجتماعی و محیط زیستی توجه شده که جای امیدواری دارد.

وی توضیح می‌دهد: همچنین باید توجه داشت که خود شهر چابهار هم دچار تغییرات کالبدی زیادی شده و در طرح جامع این شهر توسعه سند و شکل‌گیری پتروشیمی و صنعت فولاد و جایگاه چابهار در سواحل مکران مورد توجه قرار نگرفته است. بنابراین لازم است که در طرح جامع این شهر بازنگری صورت گیرد که البته روال تهیه و بازنگری این طرح بزرگ زمانبر خواهد بود و ممکن است تا رسیدن به نتیجه با اتفاقات جدیدی مواجه شویم.

کاذمی تاکید می‌کند: متأسفانه در چابهار با نمود بیشتر نگاه‌های تک بعدی مدیران مواجه شده‌ایم و پویایی جامعه و در حرکت و تغییر بودن آن مورد توجه نبوده است.

وی همچنین با تاکید بر مشکلات روستائیشینان چابهار می‌افزاید: بدترین شرایط شهر بهتر از بهترین وضعیت روستائیشینانی

عبدالواسط میرکاذمی، معاون سابق عمرانی شهرسازی شهرداری چابهار و مدیر عمرانی منطقه آزاد است که دغدغه کاهش مشکلات حاشیه‌نشینی در این منطقه را دارد و از دستگاه‌ها می‌خواهد با همکاری و همکاری به درکی مشترک از فرصت‌ها و موانع و تهدیدات این حوزه برسند.

عبدالواسط میرکاذمی، در گفت‌وگو با خبرنگار پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی درباره برنامه‌های توسعه‌ای چابهار و دغدغه‌های موجود در حوزه بازآفرینی شهری و رفع آسیب‌های حاشیه‌نشینی این منطقه توضیح می‌دهد: طرح جامع منطقه آزاد که پیش از این تهیه شده مقیاس وسیعی نداشته است. ریشه مشکلات چابهار مربوط به عدم ارتباط بین مدیران و نبود درک مشترک از مشکلات و نگاه و عملکردی جزیره‌ای است. سازمان بنادر به دنبال توسعه بندر است و شهرداری طرح‌های جامع خود را پیاده‌سازی می‌کند. بهره‌بردار راه‌آهن اداره بنادر و دریانوردی بوده و در طراحی خط ریلی مسائل شهری را نادیده گرفته است و با مدیریت شهری هماهنگی لازم رانداشته است.

مدیر عمرانی منطقه آزاد چابهار می‌افزاید: گاه برنامه‌های توسعه‌ای چابهار نتیجه منفی داشته که دلیل امر نبود نگاه کلان است. وی با تاکید بر اینکه احداث راه‌آهن و توسعه بنادر ظرفیت‌های خاص چابهار است، می‌گوید: از سوی دیگر پتروشیمی منطقه آزاد در حال شکل‌گیری است که به طور مستقیم با شهر در ارتباط است و ممکن است نیروهای انسانی زیادی با نگاه‌های اجتماعی متنوع برای کار وارد پتروشیمی شوند که اگر به موضوعات خاص اجتماعی محصول زندگی و کار افراد غیربومی توجه نشود با مشکلات روبرو خواهیم شد و انجام مطالعات اجتماعی مشکلات این حوزه را به شدت کاهش خواهد داد.

کاذمی ادامه می‌دهد: البته با پیگیری‌های

چشم انداز

توسعه

چابهار

استاندار سیستان و بلوچستان و بلوچستان مطرح کرد:

افتتاح طرح توسعه بندر چابهار

در بهار ۹۶

عیدانه دولت به مردم

استاندار سیستان و بلوچستان گفت: راهاندازی مرحله نخست طرح توسعه بندر شهیدبهبشتی چابهار در بهار ۹۶، عیدانه دولت تدبیر و امید به مردم ایران به ویژه سیستان و بلوچستان و کشورهای همسایه و هم‌مرز آبی و خاکی است.

«علی اوسط هاشمی» با بیان این مطلب گفت: سرعت در فعالیت‌های طرح توسعه بندر شهیدبهبشتی چابهار امیدواری زیادی برای تغییر وضع اقتصادی منطقه ایجاد کرده است. وی ادامه داد: طرح توسعه بندر هم‌زمان با اجرای شبکه ریلی و انتقال گاز در استان در حال انجام است که با توجه به اهمیت بندر و دریا، طرح توسعه بندر شهیدبهبشتی پروژه نخست کشور است.

وی تصریح کرد: چابهار با توجه به موقعیت راهبردی نقش ملی برای توسعه این منطقه ایفا می‌کند. وی گفت: با تکمیل طرح توسعه بندر چابهار، ترانزیت، تجارت و مبادلات کالا و بار از کشورهای حاشیه اقیانوس هند به کشورهای آسیای میانه رونق می‌گیرد.

استاندار سیستان و بلوچستان افزود: در این مرحله یک میلیون و ۵۰۰ هزار تن به ظرفیت ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار تنی قبلی افزوده می‌شود و این افزایش تا هشت میلیون و ۵۰۰ هزار تن ادامه خواهد داشت.

هاشمی گفت: ۶۵۰ میلیون دلار برای خرید تجهیزات بندر در نظر گرفته شده است که به زودی به بندر می‌رسد و کار نصب آنها آغاز خواهد شد.

وی ادامه داد: از ۶۵۰ میلیون دلار، ۴۰۵ میلیون دلار آن از محل صندوق توسعه ملی، ۱۵۰ میلیون دلار مشارکت و همکاری کشور هند و ۱۷۰ میلیارد ریال در هفته جاری شاهد امضای قرارداد توسط شرکت‌های داخلی بودیم.

وی از همکاری و همراهی فرماندار، مدیرکل بندر و دریانوردی، شوراها اسلامی و مردم در اجرای طرح‌های عمرانی چابهار قدردانی کرد و افزود: دولت با اقدامات لازم

در اوج کمبود منابع مالی، امید را در جامعه زنده کرده است.

چابهار دارای ۲ بندر بزرگ و مهم شهیدبهبشتی و شهید کلاتتری است که این ۲ اسکله تاکنون چه در زمان جنگ و چه پس از آن نقش بسیار مهمی در صادرات و واردات کالا داشته‌اند.

اسکله شهیدبهبشتی با مساحت ۲۴۰ هکتار و محوطه‌های بارانداز ۱۶ هکتار، انبارهای مسقف ۳۰ هزار متر مربع و اسکله شهید کلاتتری دارای ۳۰ هزار متر مربع مساحت، ۳۵ هزار متر مربع بارانداز، ۳۰ هزار مترمربع انبار مسقف و ۱۴ هزار و ۵۰۰ مترمربع محوطه کانتینری است.

اسکله شهید بهشتی پنج پست و اسکله شهید کلاتری هم پنج پست برای پهلوگیری شناورهای تجاری دارند که سه پست از اسکله شهید بهشتی چندمنظوره و یک پست اسکله نفتی و اسکله شهید کلاتری نیز دارای یک پست چند منظوره و سه پست کالاهای عمومی است.

بندر شهید بهشتی از سال ۱۳۶۲ همزمان با سفر مقام معظم رهبری و بندر شهید کلاتری نیز در همان سال افتتاح شد. بندر شهید کلاتری برای بخش اسکله‌های اضطراری و ارایه خدمات حمل‌ونقل دریایی زیر هزار تن طراحی شده است و در سال‌های ۶۱ و ۶۲ سازمان بنادر و دریانوردی به سبب اهمیت بندر چابهار در مواقع بحرانی ظرفیت حمل‌ونقل دریایی آن را ۸۰۰ هزار تن در نظر گرفت و پس از گذشت چند سال با ایجاد لایروبی، پست اسکله و نصب موج‌شکن، ظرفیت بندر را به ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار تن افزایش داد.

طرح توسعه بندر شهید بهشتی چابهار در پنج فاز با اعتبار ۳۴۱ میلیون دلار از سال ۱۳۸۷ آغاز شده است و پیمانکار اجرایی این طرح که برنده مناقصه شد، قرارگاه خاتم‌الانبیاء است.

مقرر شده است در فاز نخست این طرح ظرفیت حمل‌ونقل دریایی بندر چابهار از ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار تن به هشت میلیون و ۵۰۰ هزار تن افزایش پیدا کند. در مرحله نخست این طرح ساخت موج‌شکن به طول هزار و ۶۵۰ متر، احداث ترمینال کانتینری شامل ۲ پست اسکله به طول ۶۴۰ متر، احداث سه پست اسکله چند منظوره به طول ۵۸۰ متر، لایروبی به میزان ۱۷ میلیون مترمکعب تا عمق ۱۶- متر و احیای اراضی به میزان ۱۹۵ هکتار است.

سرمايه‌گذاري ۶۵۰ ميليون دلاري در بندر شهيد بهشتي چابهار

استاندار سیستان و بلوچستان همچنین از سرمايه‌گذاري ۶۵۰ ميليون دلاري در بندر شهيد بهشتي چابهار خبر داد و گفت: ۶۵۰ ميليون دلار برای توسعه تجهيزات و فضاهای متناسب با بندر شهيد بهشتي چابهار سرمايه‌گذاري می‌شود که از این مقدار ۲۰۰ ميليون دلار آن تعهد سرمايه‌گذاري هند است.

اوسط هاشمی از ورود کشتی حامل تجهيزات بندر شهيد بهشتي از آلمان خبر داد و افزود: حداقل ۹ جرقبیل بزرگ با ظرفیت بالا وارد این بندر استراتژیک شده و پایان عملیات ساختمانی و رسیدن این تجهيزات فردایی بهتر را رقم می‌زند. وی افزود: ۵۰۰ ميليون دلار با موافقت مقام معظم رهبری از صندوق توسعه ملی برای اجرای سیستم آبیاری نوین در شمال سیستان و بلوچستان در نظر گرفته شده است.

طرح توسعه سواحل مکران باید به صورت ملی دیده شود

استاندار سیستان و بلوچستان در بخش دیگر این گفت‌وگو با بیان اینکه سند توسعه سواحل مکران بزرگترین سند اقتصاد مقاومتی کشور است، گفت: این طرح برای رسیدن به اهداف خود باید به صورت ملی دیده شود.

اوسط هاشمی با بیان اینکه طرح توسعه سواحل مکران نیازمند مشاور راهبردی است، اظهار داشت: با توجه به اینکه تا کنون هیچ طرح ساحل و دریا محور نداشته‌ایم، سند توسعه سواحل مکران می‌تواند به عنوان الگو به استان‌های دیگر ارائه شود.

وی با بیان اینکه سواحل مکران به دلیل موقعیت و ویژگی‌های راهبردی از منظر ژئوپلیتیکی، ژئواستراتژیکی و ژئواکونومیکی دارای اهمیت فراوانی است، گفت: سهم سیستان و بلوچستان به دلیل موقعیت خاص از نظر دستیابی به اقیانوس هند و آب‌های آزاد باید در این سند مهم به صورت ملی و وسیع دیده شود.

وی تاکید کرد: با توجه به اینکه جمهوری اسلامی ایران به واسطه سواحل مکران و آب‌های آزاد حلقه اتصال کشورهای منطقه به آسیای میانه است باید در این حلقه نقش استان به زیبایی دیده شود در صورتی که در ۲ مرحله نخست طرح ایراداتی وجود دارد که باید برای رفع آنها تلاش کرد.

استاندار سیستان و بلوچستان با بیان اینکه توسعه اقتصادی

باید بر پایه انسان‌محور و اقتصاد نرم باشد، افزود: در مرحله نخست این سند پیوست اجتماعی دیده نشده در صورتی که در پیوست اجتماعی این استان فقرزدایی مطرح است.

وی با اشاره به پهنه‌بندی طرح توسعه سواحل مکران، گفت: در این زمینه بازنگری نیاز است به گونه‌ای که فضاهای نظامی در پهنه اقتصادی و گردشگری باید جابجا شوند همان‌گونه که در دهه ۷۰ تاکید شد پادگان‌های نظامی از محدوده شهرها خارج شود.

وی با بیان اینکه استعداد سواحل مکران از جاسک تا چابهار می‌تواند زمینه‌ساز توسعه کشور شود، گفت: یکی از مهمترین ویژگی‌های سند توسعه سواحل مکران باید دیده شدن برجستگی نیاز ملی و منطقه‌ای به سواحل باشد.

هاشمی گفت: از آنجایی که وجه قالب و سرمایه‌آورترین صنعت در سواحل، توریسم و گردشگری است، این صنعت به عنوان یکی از نیازهای نرم باید مورد توجه جدی قرار گیرد زیرا قوی‌تر از صنعت پتروشیمی محسوب می‌شود.

وی با بیان اینکه باید شهرهای اقماری پشتیبان توسعه سواحل مکران باشند، افزود: در تصویب این سند باید توجه شود که چه تحولی را برای کشور و منطقه به همراه دارد. وی گفت: همچنین از آنجایی که ایران چهارراه اینترنت منطقه است در بخش نرم‌افزاری طرح باید سهم این بخش مورد توجه قرار گیرد.

مرور فرصت‌های سرمایه‌گذاری در چابهار

طرح توسعه شهرک پتروشیمی مکران در چهارراه اصلی کریدور جنوب تجارت جهانی

ویژه‌سکونتگاه‌های غیررسمی چابهار

۶۴

شهر و شهروند

چابهار به عنوان هاب سوم پتروشیمی کشور به منظور تحقق بخشی از هدف‌های کلان توسعه کشور در زمینه صنایع نفت و گاز با مشارکت بخش خصوصی شکل گرفت. وی ادامه داد: با توجه به اینکه استقرار صنایع پتروشیمی در محدوده منطقه آزاد چابهار در جنوب سیستان و بلوچستان تاثیر بسزایی در اشتغالزایی و اقتصاد منطقه و پیرامون آن در پی خواهد داشت، مقرر شد با برنامه‌ریزی صحیح، توسعه در این منطقه همگام با اهداف توسعه پایدار و ملاحظات زیست محیطی استوار شود.

وی تصریح کرد: اوره آمونیاک، متانول، متانول آمونیاک، انواع پلی اتیلن، آروماتیک، MTP، MEG و کریستال ملامین از جمله تولیدات مجتمع پتروشیمی مکران چابهار است.

مدیرکل جذب و حمایت از سرمایه‌گذاری سیستان و بلوچستان افزود: شرکت توسعه نگین مکران

برای استحصال انرژی‌های نو است.

جذابیت‌های سرمایه‌گذاری برای بخش‌های خصوصی و دولتی کشورهای خارجی در بندر چابهار، با توجه به زیرساخت‌های ایجاد شده، افزایش یافته است. این اظهارنظر مدیرکل جذب و حمایت از سرمایه‌گذاری سیستان و بلوچستان است که در ادامه به تشریح اقدام‌های صورت گرفته برای سرمایه‌گذاری در این بندر پرداخته است.

اختصاص ۱۶ میلیون دلار برای ساخت مجتمع پتروشیمی مکران چابهار

«ماندانا زنگنه» با بیان اینکه مجتمع پتروشیمی مکران چابهار با ۱۲ تا ۱۶ میلیون دلار سرمایه‌گذاری در مدت ۸ سال ساخته خواهد شد، اظهار داشت: طرح توسعه شهرک پتروشیمی مکران از جمله طرح‌هایی است که در نشست هیات دولت در مرکز سیستان و بلوچستان و انتخاب منطقه

بندر چابهار یکی از چهارراه‌های اصلی کریدور جنوبی تجارت جهانی محسوب می‌شود؛ به طوری که این بندر به دلیل موقعیت راهبردی خود و دستیابی به آب‌های آزاد بین‌المللی، جایگاه ویژه‌ای در مبادلات بین ایران و سایر نقاط منطقه دارد.

چابهار نسبت به سایر نقاط ساحلی ایران مزیت‌های خاص خود را دارد به طوری که آب‌های عمیق در خلیج آن شرایط پهلوگیری کشتی‌های بزرگ و ایجاد تاسیسات بندری را فراهم می‌کند. همچنین این بندر مهمترین بندر تجاری خارج از حوضچه خلیج فارس است.

قرار گرفتن چابهار در یک خلیج، موقعیت بندری ایده‌آلی برای توسعه فیزیکی در آینده به آن بخشیده است که بسیاری از بنادر دنیا از آن محرومند و سواحل و آب‌های کرانه دریای عمان به گفته بسیاری از کارشناسان با توجه به محدودیت‌ها و اتمام سوخت‌های فسیلی فرصت مناسبی

فرد از جمله انبه، موز، پاپایا، گواوا، هندوانه آناناسی، نارگیل، زیتون محلی، مرکبات و غیره دارد.

تولید محصولات کشاورزی در سیستان و بلوچستان در طول سال رواج دارد و زمین‌های چاهبار در هر سال توان تولید ۲ بار محصول را دارند.

مدیرکل دفتر جذب و حمایت از سرمایه‌گذاری سیستان و بلوچستان در تشریح فرصت‌های سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی چاهبار، از ساخت سه هزار هکتار گلخانه در چاهبار با مشارکت سرمایه‌گذاران خارجی خبر داد و گفت: ساخت سه هزار هکتار گلخانه در شهرستان چاهبار با مشارکت شرکت‌های داخلی و سرمایه‌گذارانی از هندوستان در دستور کار قرار گرفت.

زنگنه اظهار داشت: با توجه به موقعیت کم‌نظیر اقلیمی چاهبار و امکان صادرات محصولات گلخانه‌ای، موافقت اصولی ساخت سه هزار هکتار گلخانه در این شهرستان توسط سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی سیستان و بلوچستان صادر شده است.

وی با بیان اینکه این گلخانه‌ها در سواحل دریای عمان در سیستان و بلوچستان ساخته خواهند شد، گفت: ساخت این سطح گلخانه در استان زمینه اشتغال ۳۰ هزار نفر را در آینده نزدیک فراهم می‌کند.

مدیرکل دفتر جذب و حمایت از سرمایه‌گذاری سیستان و بلوچستان خاطرنشان کرد: هم اینک سطح زیر کشت گلخانه‌های استان حدود ۲۶۰ هکتار است.

وی با اشاره به قابلیت‌های فراوان سیستان و بلوچستان به ویژه بندر اقیانوسی چاهبار در بخش‌های مختلف اقتصادی، گفت: این استان به دلیل موقعیت جغرافیایی و سیاسی خاص در منطقه جنوب شرق کشور از ظرفیت‌های ویژه در زمینه‌های مختلف سرمایه‌گذاری از جمله تولید انرژی‌های پاک و تجدیدپذیر، طرح توسعه بندر، طرح‌های معدنی و صنایع فرآوری و طرح‌های توسعه‌ای دیگر از جمله تولید فولاد، پتروشیمی، نفت و گاز، حمل‌ونقل هوایی، دریایی و گردشگری برخوردار است.

مدیرکل دفتر جذب و حمایت از سرمایه‌گذاری سیستان و بلوچستان ادامه داد: اعضای شرکت اوسیدیا وابسته به وزارت حمل‌ونقل ژاپن در چند روز اخیر با هدف بررسی زمینه‌های مشارکت برای توسعه حمل‌ونقل بنادر ایران، از طرح توسعه بندر شهیدبهبشتی چاهبار دیدن کردند و فرصت‌های سرمایه‌گذاری در این بندر مهم را مورد بررسی قرار دادند.

وی خاطرنشان کرد: با توجه به زیرساخت‌های ایجاد شده، جذابیت‌های سرمایه‌گذاری برای بخش‌های خصوصی و دولتی کشورهای خارجی افزایش یافته است.

ساخت سه هزار هکتار گلخانه در چاهبار با مشارکت سرمایه‌گذاران خارجی

سیستان و بلوچستان به سبب نزدیکی به خط استوا و بهره‌گیری از رطوبت دریا توانمندی زیادی در تولید محصولات گرمسیری و نیمه‌گرمسیری و بعضاً منحصر به

هم‌اینک در حال اجرای زیرساخت‌ها و انجام عملیات آماده‌سازی شهرک پتروشیمی است و مقرر شده در یک برنامه زمانی حدود هشت سال ۱۲ تا ۱۶ میلیون دلار در این طرح سرمایه‌گذاری کند.

زنگنه گفت: در آخرین بررسی‌های صورت گرفته در این طرح بعد از اخذ مجوزهای لازم، مسیر انتقال آب آن در کارگروه مدیریت یکپارچه سواحل استان مورد تصویب قرار گرفت.

طرح کارخانه فولادسازی چاهبار با مشارکت کره جنوبی در مرحله اخذ مجوز

مدیرکل دفتر جذب و حمایت از سرمایه‌گذاری سیستان و بلوچستان همچنین درباره طرح کارخانه فولادسازی چاهبار با مشارکت کره جنوبی در مرحله اخذ مجوز گفت: طرح کارخانه فولادسازی فولاد کابویان پاسارگاد با سرمایه‌گذاری مشترک مجتمع فولاد کابویان پاسارگاد منطقه آزاد چاهبار و شرکت POSCO کره جنوبی در مرحله اخذ مجوز است.

زنگنه با بیان اینکه این طرح با سرمایه‌گذاری مشترک ۱۶ میلیارد دلاری در دستور کار قرار دارد، اظهار داشت: این کارخانه فولادسازی بعد از اخذ مجوزهای لازم با جدیدترین فناوری روز دنیا ساخته خواهد شد.

وی افزود: ورق خط لوله API، ورق نورد سرد و ورق معمول استاندارد محصولات این کارخانه را بعد از بهره‌برداری تشکیل می‌دهد.

بندر راهبردی چابهار در جنوب سیستان و بلوچستان به عنوان تنها بندر اقیانوسی ایران با همت و تلاش مسئولان دولت تدبیر و امید و از همه مهمتر نگاه توسعه محور و بلند رهبر معظم انقلاب، بزودی قطب سوم پتروشیمی کشور می‌شود و تحول عظیمی در بخش اقتصادی و اشتغال منطقه ایجاد می‌کند.

صنعت پتروشیمی در ایران و جهان از نظر اقتصادی آینده روشنی دارد و مزیت اصلی پتروشیمی در ایران نسبت به سایر صنایع کشور، وجود منابع خدادادی گازی، خوراک فراوان و نیز قیمت مناسب انرژی است که با مطالعه آینده اقتصاد جهانی، صنعت پتروشیمی دارای حاشیه سود بالایی است.

صنعت پتروشیمی کشور تجربه‌ای ۵۰ ساله دارد که متخصصان داخلی و وجود دانش و سخت‌افزار در حوزه پتروشیمی از مزیت رقابتی ایران نسبت به بسیاری از کشورها به ویژه همسایگان مرزی آبی و خاکی است.

امروزه ایران اسلامی در صدد سرمایه‌گذاری تقریباً ۴۰ میلیارد دلاری برای توسعه صنایع پتروشیمی در پارسین، جاسک، ماهشهر، سیراف، سرخس و چابهار است. هر چند این رقم سرمایه‌گذاری بالاست ولی با توجه به آنچه در برنامه ششم توسعه پیش‌بینی شده است، سرمایه‌گذاری مذکور باید رشد بیشتری داشته باشد.

جاذبیت‌های سرمایه‌گذاری در صنایع پتروشیمی کشور به‌ویژه در شهرستان بندری چابهار به سبب اتصال به آب‌های آزاد اقیانوس هند و سهولت دسترسی به بازارهای هدف از مهمترین مزیت‌های آن است به‌گونه‌ای که دسترسی به بازارهایی مانند چین، هند و پاکستان که بیشترین محصولات پتروشیمی ایران را مصرف می‌کنند، از طریق ایران و به‌ویژه

چابهار تنها بندر اقیانوس ایران قطب سوم پتروشیمی کشور

بندر چابهار در مقایسه با کشورهای همسایه و سایر بنادر داخلی ساده‌تر، اقتصادی‌تر و سریع‌تر است.

مدیرعامل شرکت پتروشیمی «توسعه نگین مکران» در تشریح آخرین وضعیت ساخت شهرک پتروشیمی مکران در چابهار، گفت: توسعه صنایع پتروشیمی در چابهار بر اساس تأکیدات مقام معظم رهبری بر تسریع توسعه و آبادانی سواحل مکران در سال ۱۳۹۱ در هیات دولت تصویب و اجرایی شده است.

«محمدرضا موثقی‌نیا» افزود: شرکت سستان در سال ۱۳۹۱ طی تفاهمی با وزارت نفت، مسئولیت توسعه صنایع پتروشیمی در سواحل مکران (چابهار) را به عهده گرفته است. وی ادامه داد: شهرک پتروشیمی مکران در محدوده منطقه آزاد چابهار در زمینی به گستره حدود هزار و ۲۰۰ هکتار برای ایجاد زیرساخت‌ها، تامین یوتیلیتی و آماده‌سازی

قطعات زمین برای واگذاری به سرمایه‌گذاران در اختیار این شرکت قرار گرفت.

وی اخذ مجوز زیست‌محیطی ساخت هفت واحد پتروشیمی با ظرفیت تولید ۸٫۵ میلیون تن در سال و موافقت وزیر نفت با اختصاص ۳۰ میلیون مترمکعب گاز طبیعی متان برای خوراک این واحدها را از آخرین اقدامات مثبت انجام شده در شهرک پتروشیمی مکران عنوان کرد.

وی تصریح کرد: تاکنون زیرساخت‌های این شهرک شامل تاسیسات شهری آب، برق، مخابرات و سیستم جمع‌آوری آب‌های سطحی به میزان ۶۵ درصد پیشرفت داشته است.

مدیرعامل پتروشیمی توسعه نگین مکران در خصوص آخرین وضعیت سرمایه‌گذاران در شهرک پتروشیمی مکران خاطرنشان کرد: تاکنون مذاکرات مربوط به سرمایه‌گذاری با بیش از ۱۲ سرمایه‌گذار داخلی و خارجی به اتمام رسیده و با هشت مشارکت‌کننده خارجی در حال مذاکره هستیم.

موثقی‌نیا ادامه داد: همچنین در بخش یوتیلیتی اقدامات موفق در جذب سرمایه‌گذار انجام شده به‌طوری‌که حضور سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی در ۲ بخش از واحد یوتیلیتی قطعی شده است.

وی گفت: نیروگاه فاز نخست با ظرفیت ۲۳۰ مگاوات از طریق مناقصه به شرکت مینا واگذار شده است و تاسیس واحد اکسیژن با یک شرکت آلمانی نهایی شده و زمین مربوطه در واحد یوتیلیتی در اختیار آنها قرار گرفته است که به زودی شروع به کار خواهند کرد.

وی افزود: پکیج‌های دیگر پتروشیمی را نیز در آستانه مناقصه داریم و به‌زودی نهایی خواهند شد.

وی در مورد آخرین وضعیت طرح‌های مستقر در شهرک پتروشیمی مکران نیز گفت: ۲ طرح فعالیت خود را آغاز کرده‌اند و یک واحد متانول قابل توسعه به MTO (تبدیل متانول به اولفین) است.

وی ادامه داد: فناوری مورد نیاز این واحد را خریداری و تجهیز کارگاه آن صورت گرفته است و طراحی پایه (Basic Design) نیز به اتمام رسیده است.

مدیرعامل پتروشیمی توسعه نگین مکران بیان کرد: مرحله طراحی جزئیات (Detail Design) آغاز شده و طبق برنامه تا اواخر سال ۹۷ به بهره‌برداری و تولید خواهد رسید. موثقی‌نیا تصریح کرد: اوره آمونیاک یکی دیگر از طرح‌های مستقر در شهرک است که آغاز به کار کرده و تجهیز کارگاه آن انجام شده است.

وی ادامه داد: با صاحب تکنولوژی (Licenser) در حال نهایی کردن مذاکرات و توافقات هستیم که احتمال تغییر این

استفاده در عسلویه، ماهشهر و سایر مناطق کشور مطابق فناوری‌های روز دنیا نبوده و اکثراً مربوط به ۱۵ تا ۲۰ سال پیش است، خاطر نشان کرد: فرصتی که تا تکمیل واحدهای مرحله نخست این شهرک و زمان آغاز پروژه‌های مراحل دوم و سوم وجود دارد برای تکمیل مطالعات و انجام مذاکرات با صاحبان فناوری استفاده خواهد شد تا بتوانیم شهرک پتروشیمی مطابق دانش روز دنیا با کمترین مشکلات ایجاد کنیم.

وی ادامه داد: احتمال دارد ترکیب فعلی ۱۸ واحد در فازهای ۲ و ۳ دستخوش برخی تغییرات شود.

موتقی‌نیا افزود: طبق طرح کنونی پیش بینی ۱۸ واحد صنایع بالادستی پتروشیمی با ظرفیت تولید سالانه ۲۵ میلیون تن محصول شده است به طوری که حدود ۱۷ میلیون تن آن مایع و هشت میلیون تن محصولات جامد است.

وی ادامه داد: برای انتقال محصولات تولیدی به بندر شهید بهشتی کریدور انتقال محصولات مایع پیش‌بینی شده و همچنین از خط ریلی راه‌آهن در حال ساخت چابهار-زاهدان که از مجاورت شهرک پتروشیمی مکران عبور می‌کند جهت انتقال محصولات جامد و مایع به سایر نقاط کشور استفاده خواهد شد.

وی تصریح کرد: از سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی برای حضور در فرصت‌های سرمایه‌گذاری شهرک پتروشیمی مکران آماده جذب سرمایه به صورت EPCF (طراحی، مهندسی، تامین، ساخت و تامین مالی)، B.O.O (ساخت، بهره برداری، مالکیت)، B.O.T (ساخت، بهره‌برداری، واگذاری) و غیره استقبال می‌کنیم.

وی تصریح کرد: علاوه بر ۱۸ واحد صنایع بالادستی یادشده در واحد یوتیلیتی در پکیج‌های مختلف به صورت یک‌جا یا مجزا فرصت سرمایه‌گذاری وجود دارد.

وی گفت: در احداث کریدور انتقال محصولات به محل پایانه‌های صادراتی بندر در حوزه‌های مربوط به زیرساخت‌های شهرک، تانک فارم، تخلیه، بارگیری و همین‌طور در بخش‌های مختلف مربوط به ساخت شهرک مسکونی علاقه‌مند به جذب سرمایه‌گذار هستیم.

مدیرعامل پتروشیمی توسعه نگین مکران بیان کرد: سرمایه‌گذاری ۱۲ تا ۱۶ میلیارد دلاری پس از تکمیل تمامی فازهای پتروشیمی سبب ایجاد ۱۷ هزار شغل مستقیم می‌شود و این امر فرصت‌های مختلفی را در حوزه‌های خدمات، اسکان، ترابری و غیره برای سرمایه‌گذاران ایجاد می‌کند.

وی گفت: سالانه ۲۳ میلیون تن محصول به ارزش تقریبی ۱۴ میلیارد دلار از ۱۸ واحد پتروشیمی صادرات انجام خواهد شد.

برای ارائه سرویس‌های آب، بخار، اکسیژن، نیتروژن، برق و سایر خدمات جانبی به این ۱۸ واحد در مرکز شهرک واحد یوتیلیتی متمرکز پیش‌بینی شده است.

موتقی‌نیا گفت: ۲۰۰ هکتار زمین برای ایجاد صنایع پایین‌دستی پتروشیمی در نظر گرفته شده است و برای طراحی، نحوه چیدمان و طرح‌های صنایع پایین‌دستی به دنبال جدیدترین تکنولوژی‌های روز دنیا در این حوزه هستیم. وی افزود: دانش پلیمرهای مهندسی که محصول صنایع پایین‌دستی است همواره در حال پیشرفت است و طبعاً به دنبال تولید پیشرفته‌ترین این پلیمرها هستیم و ضمن اینکه ایجاد صنایع پایین‌دستی در فازهای آتی شهرک مد نظر قرار دارد.

وی گفت: نکته بسیار حائز اهمیت آن است که برای هفت واحد مجوزدار فعالیت‌ها آغاز شده است و برای ۱۲ واحد دیگر که در فازهای ۲ و ۳ پیش‌بینی شده‌اند، مطالعات تکمیلی در حال انجام است.

مدیرعامل پتروشیمی توسعه نگین مکران با بیان اینکه متخصصان حوزه پتروشیمی دریافت‌اند که فناوری‌های مورد

واحد به GTO (تبدیل گاز طبیعی متان به اولفین) نیز وجود دارد که متعاقباً وضعیت نهایی آن اعلام خواهد شد.

وی در خصوص سایر واحدهای یوتیلیتی گفت: هفت واحد دیگر یوتیلیتی به صورت EPCF (طراحی و مهندسی، تامین، ساخت و تامین مالی) به مناقصه گذاشته شده و پیش‌بینی می‌شود کل یوتیلیتی فاز نخست برای هفت واحد مجوز گرفته شده تا آخر سال ۱۳۹۷ به بهره‌برداری برسد.

وی گفت: در بندر شهیدبهشتی چابهار در فاصله حدوداً ۲۰ کیلومتری شهرک پتروشیمی مکران ۲۰ هکتار زمین برای احداث مخازن و پایانه اختصاصی محصولات تولیدی به صورت اجاره ۲۰ ساله استحصال شده است که در حال پیگیری برای افزایش به ۴۰ هکتار است.

وی تصریح کرد: اکنون ۱۸ واحد بالادستی پتروشیمی در این شهرک پیش‌بینی شده است که شامل چهار واحد اوره- آمونیاک، پنج واحد متانول، چهار واحد متانول- آمونیاک، یک واحد آروماتیک، یک واحد MTP (تبدیل متانول به پروپیلن) و ۲ واحد الفین است.

مدیرعامل پتروشیمی توسعه نگین مکران ادامه داد:

اعلام آمادگی فرانسوی‌ها برای سرمایه‌گذاری در چابهار

آمادگی سرمایه‌گذاران اسپانیایی برای اجرای خط انتقال گاز ایران‌شهر - چابهار

هیات سرمایه‌گذار کشور اسپانیا در جریان سفر به چابهار در فضای پسابرجام، و از نزدیک ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری در زمینه ساخت فرودگاه، بندر، هتل‌سازی، شهرک‌های مسکونی و اداری، اجرای خطوط انتقال گاز، نفت و آب را مورد بررسی قرار داده و برای اجرای خط انتقال گاز ایران‌شهر به چابهار اعلام آمادگی کرد.

«لوئیس اندرو کابرا» مدیرعامل شرکت بین‌المللی Ecisa اسپانیا در این باره می‌گوید: این شرکت بدون استفاده از تسهیلات، اعتبار و هزینه‌های دولتی کشور ایران، خط انتقال گاز از ایران‌شهر را در کمترین زمان اجرا و گاز را برای استفاده به چابهار خواهد رساند.

شرکت ECISA اسپانیا با ۴۸ سال سابقه و هلدینگ شرکت AL ALFIA (شریک راهبردی در تمام بخش‌های فنی مهندسی در خاورمیانه) در زمینه اجرای طرح‌های عمرانی، ساخت‌وساز در بیش از ۱۵ کشور از آمریکای جنوبی تا اروپا و خاورمیانه، پروژه‌های راه‌آهن، احداث بندر، فرودگاه و طرح‌های زیرساختی را اجرا کرده است.

«پیکر اوسک» مدیر پروژه بخش حمل‌ونقل و لجستیک شرکت بلوره فرانسه در حاشیه بازدید از بندر شهیدبهرشتی و منطقه آزاد چابهار، از آمادگی پاریس برای سرمایه‌گذاری در زمینه حمل‌ونقل، لجستیک و انرژی در این منطقه خبر داد. شرکت بلوره از سال ۱۸۲۲ در فرانسه فعالیت خود را آغاز کرده است و هم‌اکنون در چهار حوزه بندر، راه‌آهن، انرژی، لجستیک و حمل‌ونقل فعالیت می‌کند. این شرکت دارای ترمینال‌های بندری متعددی در نقاط مختلف جهان از جمله آفریقا، فرانسه و هند است.

مدیر پروژه بخش حمل‌ونقل و لجستیک شرکت بلوره فرانسه می‌گوید: پس از بررسی‌های لازم، تصمیم جدی برای حضور بیشتر در ایران بویژه در چابهار داریم تا در زمینه حمل‌ونقل، لجستیک و انرژی سرمایه‌گذاری کنیم.

معاون استاندار سیستان و بلوچستان:

طرح دولت یازدهم برای توسعه سواحل مکران یک فرصت برای افغانستان و آسیای میانه است

معاون استاندار سیستان و بلوچستان گفت: سال گذشته مقام‌های عالی‌رتبه افغانستان از جمله «عبدالله عبدالله» رئیس اجرایی دولت وحدت ملی افغانستان، همراه با شماری از بازرگانان افغان از ظرفیت‌ها و امکانات بندر چابهار دیدن کرده و برخی از آنان برای سرمایه‌گذاری در این بندر ابراز علاقه‌مندی کردند.

جمشیدنژاد با تأکید بر گسترش روابط سالم و متوازن اقتصادی میان جمهوری اسلامی ایران و شرکت‌های تولیدکننده کالاها و خدمات افغان بر اساس اصول بنگاه‌های اقتصادی؛ در ارتباط با بسته‌بندی محصولات افغان که پیش از این، به توافق‌هایی دست یافته بودیم، گفت‌وگوها ادامه یافت تا دو کشور بتوانند آن را به عنوان فعالیت اقتصادی مشترک پی‌گیرند.

معاون استاندار سیستان و بلوچستان گفت: طرح دولت یازدهم برای توسعه سواحل مکران از جمله بندر ترانزیتی چابهار ایران یک فرصت قابل‌اعتنا برای کشورهای افغانستان و آسیای میانه است.

«علی اصغر جمشیدنژاد» با بیان اینکه چابهار یکی از فرصت‌های استثنایی برای توسعه اقتصاد افغانستان و رشد تجارت در منطقه است، به بازرگانان افغانستان توصیه کرد که از زمینه‌های خوب سرمایه‌گذاری در چابهار استفاده کنند و افزود: سرمایه‌گذاران افغان علاقه‌مند به سرمایه‌گذاری در چابهار می‌توانند از فرصت کم‌نظیری که در این بندر فراهم شده استفاده کنند.

خط دریایی چابهار - مسقط آغازگر فصل جدید گردشگری دریایی ایران

در کنار آثار دیدنی و جذاب سیستان و بلوچستان نظیر شهر سوخته و قلعه‌های باستانی، کوه‌های مینیاتوری (مریخی)، آب‌وهوای سرد و گرم، آبشارها و چشمه‌های آب گرم، باغ‌های میوه‌های سردسیری و گرمسیری، نخیلات و مرکبات، غارها، رودخانه‌های سرسبز و پرآب، سنگ‌نگاره‌ها، محوطه‌های تمدنی و تاریخی بندر زیبای چابهار با داشتن موقعیت راهبردی و آب‌وهوای مساعد مهمترین قطب گردشگری در استان محسوب می‌شود به طوری که این بندر زیبا سالانه میزبان بیش از ۲ میلیون مسافر و مهمانان داخلی و خارجی است.

«بهر روز آقای» مدیرکل بندر و دریانوردی سیستان و بلوچستان در این باره گفت: نخستین خط کشتیرانی ایران و عمان به صورت آزمایشی ۱۹ آبان ماه ۹۵ به بهره‌برداری رسید که به عنوان خط بی‌نظیر دریایی می‌تواند فصل جدیدی از گردشگری و توریسم در کشور بگشاید. وی با بیان اینکه یک خط کشتیرانی ظرفیت حمل ۲۰۸ مسافر و ۴۵ دستگاه خودرو را دارد، گفت: ترمینال این خط دریایی با استقرار در بندر شهید کلاتری چابهار با گستره چهار هزار مترمربع مجهزترین و پیشرفته‌ترین پایانه بین‌المللی مسافری دریایی ایران محسوب می‌شود به طوری که ظرفیت روزانه ورود و خروج ۶۰۰ مسافر را دارد. با توجه به مزایای بسیار خوب این خط، دیگر کشورها از جمله پاکستان نیز خواستار راه‌اندازی خط دریایی ایران و کراچی شدند.

راه‌اندازی خط کشتیرانی تجاری و مسافری ایران و عمان و استقرار پیشرفته‌ترین و مدرن‌ترین ترمینال بین‌المللی مسافری دریایی کشور در چابهار فصل جدیدی از گردشگری ایران با سایر نقاط جهان از طریق سواحل سیستان و بلوچستان آغاز شده است.

صنعت گردشگری یکی از مهمترین قطب‌های توسعه و درآمدزایی محسوب می‌شود؛ به طوری که علاوه بر ایجاد اشتغال عاملی برای ارتقای جنبه‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی هر منطقه و نویددهنده رشد و پیشرفت جامعه است. در این میان گردشگری دریایی و ساحلی یکی از جذاب‌ترین و سودآورترین حوزه‌های گردشگری جهان محسوب می‌شود. هم‌اینک بسیاری از کشورها توجه به توره‌های دریایی و دیگر سرگرمی‌های مرتبط با این حوزه را در صدر برنامه‌های گردشگری خود قرار داده‌اند.

سیستان و بلوچستان به سبب دارا بودن تنها بندر اقیانوسی ایران، ظرفیت و توانمندی بالایی در این بخش دارد و می‌تواند زمینه‌ساز جذب توریست‌ها و گردشگران داخلی و خارجی و توسعه و پیشرفت جنوب شرق کشور باشد.

راه‌اندازی خط کشتیرانی ایران - عمان به صورت آزمایشی در آبان ماه ۹۵ و استقرار پیشرفته‌ترین و مجهزترین ترمینال بین‌المللی مسافری دریایی در بندر شهید کلاتری چابهار، آغازگر فصل جدیدی از گردشگری این استان و کشور با دیگر کشورهاست.

سیستان و بلوچستان از دریاچه شکرریز هامون تا پهن‌دشت نیلگون دریای عمان گسترانیده شده است. این استان با داشتن هزار و ۷۰۰ اثر تاریخی و باستانی ثبت شده در ۱۹ شهرستان به اندازه یک کشور جاذبه تاریخی و گردشگری دارد که به گفته کارشناسان صنعت گردشگری هنوز در کشور ناشناخته مانده است.

رئیس اتاق بازرگانی مشترک ایران و عمان: راه‌اندازی خط کشتیرانی باری در مسیر چابهار - مسقط یک ضرورت ملی است

رئیس اتاق مشترک بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و عمان گفت: راه‌اندازی خط کشتیرانی باری بنادر چابهار - مسقط یک ضرورت ملی برای توسعه روابط تجاری میان ایران و عمان است که اتاق بازرگانی سیستان و بلوچستان باید به این مساله توجه ویژه‌ای داشته باشد.

«محسن ضرابی» با بیان این مطلب گفت: هم‌اینک میان بنادر چابهار و مسقط خط کشتیرانی مسافری برقرار است.

وی تصریح کرد: با توجه به شرایط خاص سیستان و بلوچستان اتاق بازرگانی ایران و عمان نگاه ویژه‌ای به توسعه این استان دارد.

وی افزود: اتاق بازرگانی سیستان و بلوچستان برای توسعه روابط تجاری با عمان، توانمندی‌ها و ظرفیت‌هایی را که در استان وجود دارد باید معرفی کند.

وی خاطرنشان کرد: ظرفیت‌های سیستان و بلوچستان باید به زبان انگلیسی برای ارائه به بازرگانان عمانی، تحویل اتاق بازرگانی ایران و عمان شود.

رئیس اتاق مشترک بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و عمان گفت: زمانی که ظرفیت‌ها و توانمندی‌های موجود در سیستان و بلوچستان برای تجار عمانی بیان شود میل و رغبت آنان برای سرمایه‌گذاری در این استان بیشتر خواهد شد.

ضرابی اظهار داشت: با توجه به اینکه بازرگانان عمانی اشتیاق بسیار زیادی برای سرمایه‌گذاری در بخش معادن سیستان و بلوچستان دارند، اتاق بازرگانی استان باید شرایط حضور آنان را فراهم کند.

وی بیان کرد: ترانزیت کالا به عمان باید مورد توجه بازرگانان سیستان و بلوچستان باشد تا بتوانند بخشی از بازار این کشور را به دست گیرند.

وی ادامه داد: سیستان و بلوچستان با توجه به داشتن ۲ بندر مهم در امر صادرات به کشور عمان می‌تواند نقش بسیار خوبی ایفا کند.

توافقنامه چابهار؛ هندی‌ها خواستار تسریع طرح توسعه بندر چابهار

این کارشناسان راهبردی هند، تاخیر در سرمایه‌گذاری و توسعه طرح ۵۰۰ میلیون دلاری این کشور در بندر چابهار را باعث از دست دادن فرصت‌های بی‌نظیر گسترش روابط با ایران و کشورهای منطقه می‌دانند. «شاکتی سینها» سفیر اسبق هند در افغانستان گفت: دولت در حال آماده‌سازی مقدمات برای سرمایه‌گذاری هند در چابهار است. وی خاطرنشان کرد: تاخیر در سرمایه‌گذاری هند در چابهار به نفع دو کشور نیست و ضررهای زیادی به دنبال دارد.

افزایش قابل توجه بهره‌وری از ظرفیت حمل‌ونقل دریایی در دریای عمان، بی‌نیاز شدن بسیاری از کشتی‌های تجاری از ورود به خلیج فارس و طی مسافت بیشتر، قرار گرفتن ایران در مسیر ترانزیتی هند تا آسیای میانه و در اهداف بلندمدت‌تر، توسعه یکی از محروم‌ترین مناطق ایران از جمله اهداف این طرح است که می‌تواند در کنار به انجام رسیدن این توافق سه‌جانبه حاصل شود؛ مزایایی که با اهتمام دولت یازدهم برای پیشبرد پیش‌نیازهای سیاسی و اقتصادی این همکاری سه‌جانبه همراه شد.

جذب سرمایه‌گذاری هند در این برنامه توسعه‌ای سبب خواهد شد که بندر چابهار از ظرفیت تخلیه و بارگیری ۸۴ میلیون تن در سال برخوردار شود.

شماری از کارشناسان هندی با اشاره به اهمیت بندر راهبردی چابهار در دستیابی این کشور به افغانستان، آسیای میانه، قفقاز، روسیه و اروپا، خواستار تسریع دولت هند در طرح توسعه این بندر مهم و استراتژیک شدند. به گفته این افراد با گذشت هفت ماه از سفر «نارندرا مودی» نخست‌وزیر هند به ایران و امضای توافقنامه سه‌جانبه ترانزیتی ایران، افغانستان و هند و گذشت بیش از یکسال از امضای طرح توسعه بندر چابهار، تاکنون اقدام موثری انجام نشده است.

این کارشناس راهبردی دیگر هند با اشاره به راه‌اندازی خدمات کشتیرانی بین هند و میانمار خاطرنشان کرد: راه‌اندازی این خط

نیز در ابتدا ضررهایی برای دهلی‌نو داشت ولی به تدریج با افزایش تقاضا برای جابجایی کالا، ضررها جبران شد.

علاقه‌مندی ژاپن برای مشارکت با هند در طرح توسعه بندر چابهار

شماری از مقامات هندی و ژاپنی از علاقه‌مندی توکیو برای مشارکت در سرمایه‌گذاری طرح توسعه بندر راهبردی و مهم چابهار با هندی‌ها در جنوب ایران خبر دادند.

یک مقام عالی‌رتبه در وزارت کشتیرانی، حمل‌ونقل و بزرگراه‌های هند که به همراه چند بندر این کشور مسئول توسعه بندر چابهار است از علاقه‌مندی ژاپن برای مشارکت در طرح توسعه بندر چابهار خبر داد و خاطرنشان کرد: دهلی‌نو نیز در حال بررسی چگونگی مشارکت توکیو با هند در این بندر مهم و راهبردی است.

«کنتارو سونورا» وزیر امور خارجه ژاپن نیز به تازگی در سفری به افغانستان، آمادگی این کشور را برای سرمایه‌گذاری در بندر

چابهار اعلام کرده است. «مانپریت وِها» سفیر هند در افغانستان نیز تمایل ژاپن برای مشارکت با هند در طرح توسعه بندر چابهار را تأیید کرد.

«مسیاویکی تاگا» دیپلمات ژاپنی نیز چندی پیش در گفت‌وگو با خبرنگاران در دهلی‌نو گفته است ژاپن می‌تواند به هند برای افزایش ارتباطات منطقه‌ای این کشور در افغانستان و آسیای میانه کمک کند.

وی خاطرنشان کرد: توکیو به هرگونه پیشنهاد هند برای بهبود ارتباطات و همکاری منطقه‌ای پاسخ مثبت می‌دهد.

کارشناسان اقتصادی، همکاری ژاپن با هند در توسعه زیرساخت‌ها در بندر چابهار را برای تکمیل به این بندر مهم می‌دانند. بر اساس توافق امضا شده چابهار، هند دو ترمینال باربری در بندر چابهار احداث می‌کند. موقعیت جغرافیایی بندر چابهار از اهمیت زیادی برای هند برخوردار است چراکه این بندر می‌تواند زمینه دسترسی هند به افغانستان و آسیای میانه را بدون نیاز به عبور از پاکستان را برای دهلی‌نو فراهم کند.

چابهار شاهراه صادرات و واردات فرآورده‌های خام دامی ایران

زیرساخت‌های شهر و روستاهای این منطقه و حل مشکلات اشتغال، تامین امکانات اولیه نظیر آب، راه، برق، حاشیه نشینی و توسعه روستاها برنامه و سند جامعی ندارند و اقدام عملی صورت نگرفته است.

معاون استاندار سیستان و بلوچستان و فرماندار ویژه شهرستان چابهار در این باره اظهار داشت: چابهار به دلیل موقعیت مناسب و ظرفیت‌های فراوان شیلاتی، تجاری، اقتصادی، گردشگری، کشاورزی و ارتباط با آب‌های آزاد نباید مشکل اشتغال داشته باشد و زیرساخت‌های آن در زمینه آب آشامیدنی، فضای آموزشی، راه و طرح هادی روستایی پایین باشد.

احمدعلی موهبتی افزود: چابهار ظرفیت خوبی برای تولید گوشت قرمز دارد و در صورت تغییر نگاه مسئولان کشوری به توسعه این منطقه می‌تواند بخشی عظیمی از نیازهای گوشت کشور را تامین کند.

وی ادامه داد: هم اینک بیش از ۲۰۰ هزار تن گوشت قرمز از برزیل وارد کشور می‌شود و هیچ اشتغالی هم در این حجم واردات ایجاد نمی‌شود.

وی گفت: وجود مرزهای آبی و خاکی در هر منطقه یک فرصت برای توسعه و رونق است اما در سیستان و بلوچستان و به‌ویژه شهرستان محروم چابهار یک تهدید محسوب می‌شود.

«صفر خدیو» یکی از فعالان اجتماعی منطقه دشتیاری چابهار و تولیدکننده گوشت قرمز اظهار داشت: با واردات دام از طریق مرز پاکستان و رعایت قوانین و مقررات تولید و عرضه گوشت می‌توان بیش از نیمی از گوشت کل کشور را تامین کرد.

خدیو گفت: مسئولان نباید برای ایجاد اشتغال و واردات دام از مرز مخالفت کنند و نگاه منفی داشته باشند بلکه با رعایت تمامی قوانین و مقررات بین‌المللی و تعریف دستورالعمل‌های لازم اجازه فعالیت به مردم مرزنشین را بدهند تا بخشی از مشکلات بیکاری حل شود.

«محمدحسین رئیس» یکی از معتمدان چابهار نیز گفت: اراده ملی برای حل مشکلات مردم و ایجاد اشتغال در شهرستان چابهار وجود ندارد و اکثر کارهای اقتصادی و به‌ویژه فعالیت رسمی مرز ریمدان قفل شده است و تا این لحظه امیدی برای حل مشکلات فراوان رکود اقتصادی و اشتغال در این منطقه وجود ندارد.

رئیس گفت: مسئولان در طول ۳۰ سال گذشته همیشه به موقعیت راهبردی و جغرافیایی چابهار و ظرفیت‌های خدادادی آن اشاره می‌کنند و هر روز در مصاحبه‌های خبری مردم را به آینده روشن نوید می‌دهند ولی تاکنون برای توسعه

شهرستان مرزی و ساحلی چابهار با توجه به موقعیت راهبردی و داشتن مرزهای آبی و خاکی نقش مهمی در صادرات و واردات انواع فرآورده‌های خام دامی به ویژه واردات دام و تامین گوشت مورد نیاز کشور دارد.

وجود ۳۱۰ کیلومتر مرز آبی و بیش از ۱۴۰ کیلومتر مرز خاکی ایران با پاکستان در بخش دشتیاری شهرستان چابهار و بازارچه مرزی ریمدان می‌تواند یکی از بهترین فرصت‌ها برای ورود دام زنده به کشور و تولید گوشت قرمز باشد.

عرضه ارزان دام در پاکستان و واردات آن از این کشور از طریق مرز ریمدان و پیشین و برنامه‌ریزی برای قرنطینه و پروار بندی آن با استانداردهای روز دنیا در نقطه صفر مرزی می‌تواند اشتغال زیادی را در روستاهای دشتیاری چابهار و شهرستان سرباز ایجاد کند و زمینه‌ساز رونق اقتصادی این منطقه شود.

مشارکت و ایجاد حداقل ۳۰ کشتارگاه صنعتی و افزایش واحدهای بسته‌بندی گوشت قرمز از سوی بخش خصوصی و دولتی می‌تواند ظرفیت سه کشتارگاه صنعتی فعلی و کشتار روزانه هزار و ۱۰۰ راس دام سنگین فعلی را به چندین برابر برساند و این امر سبب تامین بخش مهمی از گوشت مورد نیاز کشور می‌شود.

معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی:

چابهار ظرفیت مناسبی برای فعالیت شیلاتی و استقرار واحدهای صنعتی دارد

معاون امور تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: چابهار با توجه به موقعیت راهبردی و دسترسی به آب‌های آزاد برای صادرات کالاهای تولیدی، ظرفیت مناسبی در زمینه فعالیت شیلاتی و استقرار واحدهای صنعتی، تولیدی، فولاد و پتروشیمی دارد.

«سید حمید کلانتری» با بیان اینکه تعاونی‌ها برای مشارکت در اقتصاد، ایجاد اشتغال، ایجاد ارزش افزوده، تولید، رشد اقتصادی و کاهش فقر در کشور فعالیت می‌کنند، بیان کرد: تعاونی‌های صیادی

بیماری مشترک انسان و دام وجود ندارد. وی با ارایه گزارشی از فعالیت‌های آزمایشگاه دامپزشکی در چاپهار تصریح کرد: انواع آزمایش‌ها در بخش‌های میکروبی و آنالیز شیمیایی فرآورده‌ها، اندازه‌گیری هیستامین به روش HPLC، انجام آزمایشات PCR جهت ردیابی و شناسایی عوامل بیماری‌زای مهم ویروسی و باکتریایی در میگوهای پرورشی انجام می‌شود.

وی گفت: چاپهار بیش از ۴۲ هزار هکتار اراضی مستعد پرورش میگو دارد که امسال در زمین‌های آماده کشت بیش از ۵۷۰ تن میگو برداشت شده است. وی بیان کرد: اداره دامپزشکی چاپهار نظارت، کنترل، پیشگیری، مبارزه با بیماری‌های دامی و آبریان و بیماری‌های مشترک میان انسان و دام را در آزمایشگاه‌های تخصصی و بازدیدهای مستمر انجام می‌دهد.

مدیر اداره دامپزشکی چاپهار تصریح کرد: سه شرکت خدمات دامپزشکی، یک داروخانه، سه درمانگاه تخصصی دامپزشکی، ۱۱ مرغداری صنعتی، هفت مرکز عرضه ماهیان تجاری تازه، ۲۶ مرکز بسته بندی ماهی و میگو، ۱۲ کارخانه پودر ماهی و ۳۰ کارخانه تن ماهی در سواحل و محدوده شهرستان‌های چاپهار و کنارک فعال هستند.

میرانشاری گفت: در صورت موافقت برای واردات و پروراندی دام می‌توان اذعان کرد شهرستان چاپهار ظرفیت تامین گوشت قرمز کل کشور را دارد و این امر با همت و نگاه مسئولان دور از انتظار نخواهد بود.

اظهار داشت: سه کشتارگاه صنعتی و ۱۲ واحد بسته‌بندی گوشت قرمز در این شهرستان وجود دارد.

دکتر «اولیاء میرانشاری» افزود: شهرستان چاپهار با توجه به موقعیت راهبردی و داشتن مرزهای آبی و خاکی نقش مهمی در واردات دام و تولیدات ماهی و میگو دارد.

وی ادامه داد: چاپهار ظرفیت تولید گوشت قرمز را دارد و متقاضیان زیادی نیز آماده واردات دام از کشور همسایه هستند.

وی تصریح کرد: تمامی آزمایش‌های مربوط به فرآورده‌های خام دامی و کنترل کیفی در چاپهار انجام می‌شود و هیچ مشکلی برای جلوگیری از ورود

فرماندار چاپهار خواستار توجه بیشتر به رونق، توسعه و ایجاد اشتغال مرزنشینان حوزه این شهرستان شد و افزود: واردات دام و پروراندی می‌تواند موجب ایجاد اشتغال شود.

وی گفت: چنانچه مسئولان کشور اجازه دهند بیش از ۵۰ هزار تن گوشت قرمز در منطقه مرزی چاپهار تولید و عرضه شود بخش زیادی از بیکاری مرتفع می‌شود.

وی بیان کرد: سیستان و بلوچستان می‌تواند تمامی گوشت مورد نیاز کشور را تامین کند و نیازی به واردات بیش از ۲۰۰ هزار تن گوشت از برزیل نیست.

مدیر اداره دامپزشکی شهرستان چاپهار نیز

شود.

معاون امور تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی اظهار داشت: با وجود منطقه آزاد، بندر و شیلات، چاپهار نباید افراد کم‌درآمد داشته باشد و مردم آن با مشکلات اقتصادی دست‌وپنجه نرم کنند و هزاران نفر بدون امکانات حاشیه‌نشین باشد. کلانتری افزود: محور اقتصاد چاپهار بعد از منطقه آزاد فعالیت‌های شیلاتی است که باید مسئولان به آن توجه جدی داشته باشند.

وی با تاکید بر اینکه دولت موظف است بر اساس رعایت اصل ۴۴ امور را با اولویت به تعاونی‌ها واگذار کند، افزود: باید مشکلات برخی تعاونی‌های کشور در زمینه‌های مختلف بررسی شود چراکه تولید و فعالیت خوب ندارند و در کار خود موفق نیستند. دولت تولیدکننده و تصدی‌گر خوبی نیست و باید زمینه حضور و فعالیت تعاونی‌ها را در کارها فراهم کند و فقط کار پشتیبانی و حمایت از تولید را برعهده داشته باشد.

و صیادان چاپهار و کنارک کیلومترها برای اشتغال و کسب روزی حلال در شب و روز و خطرات فراوان و توفان‌ها به دریا می‌روند تا بتوانند حاصل دسترنج خود را به بازار عرضه کنند.

معاون امور تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: فعالیت ۳۷ تعاونی صیادی در حوزه شیلات چاپهار و کنارک چشمگیر است به طوری که این تعاونی‌ها در سال گذشته توانسته‌اند بیش از ۲۳۰ هزار تن صید داشته باشند و رتبه نخست کشور را کسب کنند. کلانتری بر حل مشکل تعاونی صیادان تاکید کرد و مشارکت دستگاه‌های اجرایی را برای چابک‌سازی تعاونی‌ها خواستار شد و افزود: تعاونی‌های صیادی سیستان و بلوچستان باید به فکر ایجاد کارخانه و فرآوری ماهی باشند تا سود بیشتری بدست آورند. وی آموزش‌های لازم به صیادان و تامین سرمایه در گردش تعاونی صیادان را خواستار شد و بیان کرد: بانک‌ها در این زمینه با صیادان مشارکت کنند تا به افزایش صید منجر

مدیرعامل منطقه آزاد چابهار تشریح کرد:

آغاز همکاری ایران و کره جنوبی در صنعت فولاد چابهار

مذاکره با فرانسوی‌ها برای سرمایه‌گذاری در حوزه انرژی‌های نو و شیلات

وی گفت: چهارمین شرکت تولید فولاد در جهان شرکت بوسکو کره جنوبی است که عمده قراردادهای ما با این

شرکت برای تولید سالیانه ۱٫۶ میلیون تن فولاد در چابهار رسماً آغاز شده است و این شرکت با یک گروه داخلی به ارایه خدمات در حوزه صنعت فولاد در چابهار اقدام خواهد کرد.

مدیرعامل منطقه آزاد چابهار از صنایع کوچک بسته‌بندی به عنوان دیگر صناعی نام برد که مورد توجه برای سرمایه‌گذاری در چابهار هستند. وی افزود: از آنجا که حجم مراجعه‌های سرمایه‌گذاری در جنوب استان سیستان و بلوچستان و در منطقه مکران و به ویژه چابهار افزایش پیدا کرد، تلاش کردیم تا چندین صنعت اقتصادی کوچک را نیز برای منطقه ترسیم کنیم که مطالعاتی در این باره آغاز شد.

کردی با اشاره به اینکه سرمایه‌گذاری صنایع عمده، در

گذشته، ۸۰ هیات اقتصادی بین‌المللی از کشورهای چین، هند، افغانستان و همچنین عمان در چابهار میزبانی شدند که عمده

آنها با رویکرد سرمایه‌گذاری در حوزه صنایع پتروشیمی و فولاد و همچنین صنایع خرد و کوچک بودند.

به گفته کردی، مذاکرات با عمانی‌ها منجر به عقد قراردادهایی در بخش توسعه حمل‌ونقل ترانزیت شده، ضمن اینکه از کشورهای فرانسه، ایتالیا و آلمان نیز سرمایه‌گذاری‌هایی در بحث انرژی‌های نو انجام شده است. این مقام مسئول تصریح کرد: در بحث توسعه شیلات،

همکاری خوبی با فرانسوی‌ها آغاز شده است. در عین حال، مذاکراتی نیز با کشورهای آفریقایی همچون کنیا و تانزانیا انجام شد. اما بیشترین مذاکرات با کشورهای شرق آسیا به دلیل نیاز آنها به بازارهای افغانستان و آسیای میانه صورت گرفته است.

مدیرعامل منطقه آزاد چابهار از میزبانی ۸۰ هیات سرمایه‌گذاری بین‌المللی و داخلی طی یک سال گذشته در چابهار خبر داد و حوزه‌های سرمایه‌گذاری در این منطقه را در دو حوزه صنایع عمده پتروشیمی و فولاد و همچنین صنایع کوچک معرفی کرد و گفت: تولید سالیانه ۱٫۶ میلیون تن فولاد در چابهار با همکاری شرکت بوسکو کره جنوبی به طور رسمی آغاز شده است.

«عبدالرحیم کردی» درباره موقعیت‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاری و مجموعه اقداماتی که منطقه آزاد چابهار برای اشتغال مردم بومی منطقه انجام داده است، گفت: چابهار به دلیل موقعیت استراتژیک و جغرافیایی در منطقه و همچنین پس از مذاکرات در کنار سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری در برنامه ششم توسعه و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، مورد توجه سرمایه‌گذاران داخلی و بین‌المللی قرار گرفته است.

مدیرعامل منطقه آزاد چابهار ادامه داد: در یکسال

بحث پتروشیمی و فولاد در منطقه و متناسب با ظرفیت‌ها و مزیت‌های منطقه‌ای و رقابتی انجام خواهد شد، به تشریح صنایع خرد و کوچک در منطقه پرداخت و گفت: صنایع خرد و کوچک همچون بسته‌بندی مواد غذایی و شیلات از جمله صناعی است که همواره به آن توجه داشته‌ایم و در یک سال اخیر روی آن مذاکرات و مجموعه اقداماتی نیز انجام داده‌ایم. پیش‌بینی احداث سه شهرک صنعتی برای صنایع کوچک در چابهار

مدیرعامل منطقه آزاد چابهار تاکید کرد: در صنایع کوچک، چندین شهرک صنعتی پیش‌بینی شده‌اند. در بحث مواد غذایی سه شهرک خرما، شهرک بسته‌بندی حبوبات و برنج و همچنین شهرک محصولات شیلاتی مدنظر هستند.

تولید ۳۴ درصد آبریان کشور در چابهار
وی با اشاره به اینکه ۷۰ درصد تن ماهی کشور در جنوب استان سیستان و بلوچستان و ۳۴ درصد آبریان کشور در چابهار تولید می‌شود، افزود: ایجاد شهرک تخصصی شیلات در چابهار در بخش فرآوری و ایجاد ارزش افزوده با رویکرد صادرات می‌تواند در منطقه چابهار بسیار موثر باشد و به رشد صنایع در این منطقه کمک قابل توجهی کند.

کردی گفت: تولید سالانه ۲۲۰ هزار تن خرما در کشور توسط استان سیستان و بلوچستان صورت می‌گیرد که به عنوان یک مزیت رقابتی و سرمایه‌گذاری در منطقه چابهار به شمار می‌رود. در بحث شهرک تخصصی حبوبات و برنج نیز در حال حاضر ۲۰۰ هزار تن در سال برنج فرآوری نشده از پاکستان وارد چابهار می‌کنیم که فرآوری شده و در بازار داخلی و خارجی عرضه می‌شود.

نیاز ۱،۵ تا ۲ میلیارد تومانی سرمایه‌گذاری برای صنایع کوچک

مدیرعامل منطقه آزاد چابهار، میزان سرمایه‌گذاری در صنایع خرد و کوچک را بین ۱،۵ تا ۲ میلیارد تومان عنوان کرد و افزود: در صنایع خرد، ۶۰ نفر به طور مستقیم اشتغال خواهند یافت و در فرآیندها و تکمیل زنجیره آن نیز در هر واحد کارگاهی و تولیدی که ایجاد خواهد شد بیش از ۱۵۰ نفر اشتغال مستقیم و غیرمستقیم خواهند داشت.

کردی از دیگر اقداماتی که در چابهار انجام خواهد شد را رونق در حوزه صنایع دستی و گردشگری عنوان کرد و افزود: یکی از جذاب‌ترین و زیباترین سواحل ایران در چابهار وجود دارد که حدود ۱۴۰ کیلومتر از چابهار به سمت گوادر است و متاسفانه کار جدی بر روی آنها صورت نگرفته است.

وی ادامه داد: مطالعات خوبی در رابطه با رونق گردشگری برای منطقه انجام شده است که بخشی از آن به مشارکت مردم منطقه در پروژه‌های مربوط به گردشگری و

صنایع دستی مرتبط است. همچنین با توجه به اینکه با کمک سرمایه‌گذاران بخش خصوصی، استان سیستان و بلوچستان در سال ۹۶ به عنوان مقصد گردشگری هدف‌گذاری شده است، تلاش داریم با یکسری رویدادهای گردشگری که طی سال معرفی می‌شود بتوانیم گردشگران بیشتری را به سوی چابهار جذب کنیم.

کردی در پاسخ به این پرسش که جدی‌ترین مشکل توسعه گردشگری در چابهار چیست، گفت: جدی‌ترین مشکلی که ما در توسعه گردشگری چابهار داریم دوری از منابع جمعیتی چابهار و در کنار آن ضعف در ناوگان هوایی و گران بودن سفر به چابهار است که در این راستا، مذاکراتی را با سرمایه‌گذاران و با ایرلاین‌های مختلف داشته و در تلاش هستیم تا بسته‌های پیشنهادی را برای سفر به چابهار تهیه کنیم و بتوانیم هزینه‌های سفر به چابهار را کاهش دهیم. علاوه بر توسعه گردشگری، این صنعت می‌تواند در اشتغال محلی نیز نقش بسیار مهمی را ایفا کند.

آموزش نیروی انسانی کارآمد و باتجربه در دانشگاه‌های چابهار

وی در پاسخ به این سوال که در صنایع بزرگ و کوچک چقدر از مردم بومی استفاده شده است، گفت: صنایع بزرگ در حال ساخت هستند و برآورد اشتغال مستقیم بر روی پروژه‌ها

قابل ارزیابی نیست. نمی‌توانیم در صنایع بزرگ برآورد کنیم که مردم محلی چه میزان در صنایع پتروشیمی و فولاد مشارکت خواهند داشت. منتها آنچه که برای ما اهمیت دارد، قائل بودن سهم برای افراد محلی است. به همین منظور، تفاهم‌نامه‌هایی بین پتروشیمی و فولاد با دانشگاه‌های محلی یعنی دانشگاه بین‌المللی منطقه آزاد چابهار و دانشگاه علمی کاربردی چابهار - که هر دوی آنها با هدف تربیت نیروی انسانی برای صنایع منطقه شکل گرفته‌اند - شروع کرده‌ایم و در حال حاضر با برنامه زمانبندی که صنایع اعلام کرده‌اند، دانشگاه‌ها به سمت آموزش نیروی انسانی متخصص می‌روند؛ یعنی رشته‌هایی را در دانشگاه‌ها آموزش می‌دهند که نیاز آینده صنعت است.

کردی در پایان گفت: صنایع کوچک نیز به طور عمده صنایع کارگاهی هستند که خود سرمایه‌گذاران و نیروی کارشان هم بومی هستند. البته سرمایه‌گذاران بومی و غیربومی و غیرایرانی هم داریم که در چابهار، واحدهایی را مدیریت می‌کنند. به ویژه از کشور افغانستان واحدهایی فعال هستند. اما هدف‌گذاری جدی ما بر اساس سیاست ایجاد اشتغال به عنوان یکی از اهداف ایجاد منطقه آزاد بوده است که بر اساس آن، رویکردهای مبتنی بر توسعه آموزش و مهارت‌آموزی برای حضور در عرصه اشتغال است.

فرماندار کنارک تشریح کرد؛

تدوین سند کشاورزی و شیلات در برنامه ششم توسعه

فرماندار کنارک با اشاره به مزیت‌های رقابتی و توسعه‌ای کنارک، کشاورزی و توسعه شیلات را که در برنامه ششم توسعه نیز مصوب شده از جمله موارد مهم آن منطقه عنوان کرد و با اشاره به وجود ۲۳ کارخانه و تامین ۷۰ درصد تن ماهی کشور، گفت: مناطق جنوبی کشور، از ظرفیت‌های بالایی برای اشتغال و همچنین رونق و صادرات برخوردار است. «بیژن بختیار» فرماندار کنارک درباره ویژگی‌های شهرستان کنارک، وضعیت آموزش، بهداشت، صنعت، اشتغال و درآمدزایی در منطقه و

همچنین ضرورت‌های طرح توسعه مکران که کنارک نیز بخشی از آن به شمار می‌رود از سوی حاکمیت نظام جمهوری اسلامی ایران، نکاتی را مطرح کرد.

فرماندار کنارک با اشاره به اسکله کنارک به عنوان بزرگترین اسکله صیادی کشور که جزو ۵۰ اسکله کددار دنیا در صید تن ماهی محسوب می‌شود، بر اهمیت توسعه در شهرستان کنارک در جوار آب‌های آزاد دریای عمان و در منطقه مکران تاکید کرد و گفت: اسکله صیادی کنارک یکی از مزیت‌های مهم در صنعت شیلات کشور محسوب می‌شود که باعث شده تا توسعه‌ای فراتر از آنچه که امروز مدنظر است را داشته باشیم.

بختیار ادامه داد: ۷۰ درصد تن ماهی کشور در شهرستان کنارک تامین و تولید می‌شود. این شهرستان یکی از شهرستان‌های جنوبی کشور است که دارای ۲۳ کارخانه تن ماهی است و این به عنوان مزیتی برای اشتغال و صنعت پیش‌روی مسئولان ارشد کشوری قرار گرفته است که می‌توانند از این ظرفیت‌ها در جهت توسعه بهتر مناطق جنوبی کشور استفاده کنند.

اشتغال ۲۵ هزار نفر در صنایع وابسته به شیلات

این مقام سیاسی استان همچنین گفت: در حال حاضر در حدود یک هزار لنج در چابهار و کنارک در عرصه اقتصادی و صیادی فعال بوده و نزدیک به ۲۵ هزار نفر از مردم نیز به صورت مستقیم در این صنعت مشغول به کار هستند. به هر حال اینها نشان‌دهنده این است که مناطق جنوبی کشور، از

ساحل با دریای مکران (دریای عمان) از ویژگی‌های شهرستان کنارک است که قابلیت بسیار مناسبی برای بهره‌برداری به شمار می‌رود.

بختیار ادامه داد: در منطقه زراباد، اسکله صیادی کلات را داریم که جزو پیشرفته‌ترین اسکله‌هاست. به دنبال آن هستیم که آنجا نیز وسعت پیدا کند و بتوانیم از دریا بهره بیشتری ببریم.

وی در مورد خدمات‌رسانی به ساکنان شهرستان کنارک، گفت: در حال حاضر در کنارک، روستای بالای ۳۰ خانوار نداریم که صاحب جاده آسفالت نباشد. در کنارک، روستایی وجود ندارد که بی‌بهره از نعمت برق باشد. حتی به روستاهای دورافتاده و با جمعیت ۵۰ تا ۶۰ نفره که در فاصله ۱۶۰ کیلومتر از مرکز شهرستان قرار دارند نیز برق‌رسانی صورت گرفته است. بختیار افزود: در بحث آب نیز با وجود بحران آب، خوشبختانه در منطقه کنارک و زراباد نسبت به سایر مناطق استان مشکلات کمتر است. ضمن آنکه باید به سمت تامین آب شیرین برویم و برای استحصال از آب دریا برنامه‌ریزی کنیم.

ظرفیت‌های بالایی برای اشتغال و همچنین رونق و صادرات برخوردار هستند.

فرماندار کنارک ادامه داد: توسعه صنایع شیلاتی در کنارک سند توسعه کشاورزی و فعالیت‌های کشاورزی در منطقه جنوبی کشور مدنظر قرار گرفته است و باید از این ظرفیت‌ها نهایت استفاده را برای توسعه همه‌جانبه ببریم.

بختیار گفت: فعالیت‌های کشاورزی در منطقه کنارک در کنار صنعت شیلات مورد توجه قرار دارد و خوشبختانه سند توسعه کشاورزی در ۸ مجلد مطالعاتی تدوین شده و در برنامه ششم توسعه، سند توسعه کشاورزی که شیلات نیز بخشی از آن است به اجرا در خواهد آمد.

وی تصریح کرد: توسعه کشاورزی و شیلات در طرح توسعه مکران، نشان‌دهنده عزمی است که در توسعه مناطق جنوبی کشور لحاظ شده است.

فرماندار کنارک با اشاره به اینکه طبق آخرین سرشماری جمعیت شهرستان کنارک به ۹۰ هزار نفر رسیده است، گفت: در حدود ۱۱ هزار متر مکعب سرزمین، حدود ۲۱ کیلومتر

وی همچنین در بیان مشکلات و چالش‌های شهرستان کنارک نیز گفت: انتظار داریم در کوتاه مدت راه‌های شوسه و آسفالت مناسب را به بهره‌برداری برسانیم. همچنین در بخشی از زیرساخت‌های ارتباطی و مخابراتی دچار مشکل هستیم.

عدم بهره‌مندی از شبکه‌های تلویزیونی در برخی شهرستان‌های جنوبی کشور

بختیار با اشاره به اینکه برخی مناطق از دریافت شبکه‌های تلویزیونی محروم هستند، تصریح کرد: محرومیت برخی از مناطق جنوبی از دریافت شبکه‌های تلویزیونی ملی باعث شده است که این مناطق در معرض امواج کشورهای خارجی قرار گیرند، هر چند باید تلاش کرد تا این موارد به حداقل برسد.

وی افزود: کمبود فضاهای آموزشی و بهداشتی، بخش دیگری از مشکلات هستند. بخشی از فضاهای آموزشی ما نیاز به بازسازی دارد. در کنارک در حدود ۱۹ هزار دانش‌آموز داریم که حدود ۸ هزار نفر آنها دختر و مابقی پسر هستند.

بختیار با اشاره به اینکه، کنارک به دلیل مهاجرپذیر بودن باید مورد توجه بیشتری از نظر حاشیه‌نشینی و گسترش آن قرار گیرد، گفت: حاشیه‌نشینی مربوط به قبل از انقلاب است؛ زمانی که پایگاه هوایی شروع به ساخت کرد تعدادی

انجام دهیم.

ساماندهی ۱۷۵ هزار خانوار در حاشیه‌نشینی چادران فرماندار کنارک افزود: متأسفانه برخی از این وضعیت سوء استفاده کردند و با توجه به سیاستی که قرار بود صورت بگیرد نسبت به تصاحب زمین اقدام کردند. در آخرین آماري که داریم حدود ۱۷۵ خانوار در محله چادران ساکن هستند که با همکاری و راهبری استاندار، پیگیر این هستیم که بازسازی و بهسازی مناطق حاشیه‌ای کنارک را در دستور ویژه قرار داده و در این مسیر گام برداریم.

از کارگران هوایی با هدایت خود نیروی هوایی در اینجا ساکن شدند. چادران و مناطق اطراف آن مناطقی است که خود نیروی هوایی مالکیت آن را برعهده داشت. در آن زمان ۴۰ خانوار در منطقه حضور پیدا کردند و سپس تعدادشان افزایش یافت تا اینکه بعدها به حدود ۷۰ هزار خانوار رسید. پس از انقلاب تعداد زیاد شدند و ساماندهی آنها در دستور کار قرار گرفت. در آخرین سرشماری حدود ۱۴۰ خانوار اینجا ساکن هستند. برای ساماندهی این جمعیت برنامه‌ریزی‌هایی شده و اعتباراتی نیز در نظر گرفته شده است که امیدواریم بتوانیم ساماندهی را

معاون فرهنگی قوه قضاییه:

بندر چابهار شاهراه ترانزیت و قطب بزرگ تجاری و اقتصادی ایران می‌شود

چابهار، اشتغال فراوانی به صورت مسقیم و غیرمسقیم ایجاد خواهد شد. معاون فرهنگی قوه قضاییه با بیان اینکه طرح توسعه بندر شهیدبهشتی چابهار یکی از بزرگترین و استراتژیک‌ترین کارهای دولت است که عملیات آن متوقف نشده است، بیان کرد: بندر با استانداردها و تجهیزات روز دنیا در چابهار می‌تواند نقش مهمی در ترانزیت و حمل‌ونقل داشته باشد.

«حجت‌الاسلام والمسلمین هادی صادقی» معاون فرهنگی قوه قضاییه گفت: بندر راهبردی چابهار در سیستان و بلوچستان در آینده‌ای نزدیک پس از تکمیل زیرساخت‌ها به یکی از شاهراه‌های ترانزیت و قطب بزرگ تجاری و اقتصادی کشور تبدیل می‌شود. صادقی با بیان اینکه چابهار در حال توسعه است و می‌تواند نقش مهمی در آبادانی سیستان و بلوچستان ایفا کند، افزود: با تکمیل طرح توسعه

استاد دانشگاه علوم دریانوردی چابهار تشریح کرد؛

حل بحران آب با ایجاد زیرساخت‌های انتقال آب در کنار سدها

«امان الله کردی» استاد دانشگاه علوم دریانوردی چابهار می‌گوید: چابهار و مناطق ساحلی مکران سرشار از ظرفیت‌های بالایی اقتصادی هستند، ظرفیت‌هایی که اگر همه جانبه در جهت توسعه به کار گرفته شوند نه فقط باعث توسعه مناطق جنوب کشور که سبب توسعه کل کشور خواهند شد. به واقع مساله مناطق جنوبی آب نیست بلکه بی‌تدبیری در استحصال آب و ایجاد سدهایی بدون لوله‌های انتقال آب، به بحران آب در منطقه دامن زده‌اند.

امان‌الله کردی استاد دانشگاه علوم دریانوردی چابهار در گفتگویی مشروح به بیان نقطه‌نظرات کارشناسی خود و پژوهش‌های علمی و میدانی در مناطق ساحلی مکران پرداخت. وی با اشاره به اهمیت منطقه چابهار و نقشی که مناطق جنوبی کشور در توسعه ایران ایفا خواهند کرد، تلاش مجدد دولت‌مردان برای بهره‌مندی از آب شیرین منطقه که با احداث سدها محبوس شده و به دلیل عدم تامین زیرساخت‌های لازم در انتقال آب سدها عملاً استفاده عمومی از آنها غیرممکن شده و به بحران آب در منطقه دامن زده است، را راهکاری برای برون‌رفت از بحران آب در منطقه عنوان کرد. گفتگوی مشروح ما را با این استاد دانشگاه می‌خوانید:

اهداف امنیتی را نیز محقق کند و برای امنیت ملی کشور مفید است. زیرا امنیت ملی اولین و مهمترین ضرورت هر کشوری است. در عین حال نباید این نکته را از نظر دور داشت که مجموعه جامعه دانشگاهی کشور می‌تواند در توسعه متوازن نقش کلیدی ایفا کند. در رابطه با شناخت منطقه و ظرفیت‌هایی که در مکران وجود دارد دانشگاه علوم دریانوردی چابهار پژوهش‌های خوبی انجام داده و مطالعات وسیعی در دست انجام دارد. معتقدم باید دولت‌مردان نسبت به منطقه شناخت عمیق‌تری پیدا کنند، اگرچه که این شناخت‌ها وجود دارد.

قرار است ما نفر اول منطقه و خاورمیانه بوده و حرفی برای دنیا داشته باشیم این موضوع زمانی محقق خواهد شد که توسعه در ابعاد مختلف و متوازن رخ دهد. ظرفیت‌های توسعه‌ای مکران با توجه به اقلیم منطقه و نقشی که در اقتصاد می‌تواند ایفا کند و همچنین موضوع امنیت از جمله موضوعات در نظر گرفته شده در طرح توسعه مکران هستند. معتقدم با توجه به موقعیت ژئوپلیتیک و استراتژیک و هم‌مرزی با کشورهای مختلف همچون عمان در آن سوی آب‌های دریای عمان، هم‌مرزی با پاکستان و افغانستان، توسعه چابهار و مناطق جنوبی کشور می‌تواند

توسعه سواحل مکران و جمعیت‌پذیر کردن مناطق جنوبی کشور بویژه در منطقه مکران، با توجه به دستور حاکمیت در دستور کار دولت‌مردان و دست‌اندرکاران قرار گرفته است. با اینکه گفته می‌شود بحران آب و محیط زیست مسائل اصلی مناطقی همچون چابهار و مناطق ساحلی مکران هستند، اهمیت توسعه مکران را چگونه ارزیابی می‌کنید؟
موضوع توسعه سواحل مکران منفک از توسعه کشور و روند نگاهی که ما به آینده ایران داریم، نیست. بدین معنا اگر

خوبی با ارگان‌های دریایی انجام شده و در حال انجام است. دانشگاه علوم دریانوردی چابهار به دلیل قربت و ارتباطات تنگاتنگی که با شرکت ملی نفت و شرکت‌های نفت‌کش، شرکت کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بنادر و دریانوردی دارد در موضوعات حمل‌ونقل، کشتیرانی، و موضوعات مرتبطی که به حمل‌ونقل دریایی ارتباط دارد پژوهش‌های فراوانی انجام داده است و حاصل پژوهش‌ها نیز طراحی افق و چشم‌اندازی برای آینده منطقه بود که به ارگان‌های مرتبط انتقال داده شد.

در حال حاضر نیز در منطقه اتفاقات خوبی دارد رخ می‌دهد که از جمله آنها می‌توان به توسعه بندر چابهار و اسکله شهیدبهبشتی اشاره کرد.

در همه سال‌های گذشته، مطالعات همکاران دانشگاهی، پایان‌نامه‌های دانشگاهی و تحقیقات میدانی و مطالعات گسترده دانشگاهی نشان دادند که چابهار و مناطق ساحلی مکران یکی از بهترین مناطق برای ارتباط ایران با دنیای بیرون از ایران است. سواحل مکران به دلیل موقعیت و اتصالی که می‌تواند با آسیای میانه، آب‌های گرم، شبه قاره هند و همچنین ارتباطی که با کشورهای حوزه خلیج فارس دارد نقشی کلیدی در اقتصاد ایران در زمینه واردات و صادرات ایفا کند.

همکاران دانشگاهی ما معتقد هستند، فاصله‌ای که بهترین و از لحاظ اقتصادی به صرفه‌ترین فاصله برای دسترسی به بازارهای آسیای میانه و افغانستان است، چابهار است و اینها ظرفیت‌های قابل توجهی هستند که باید مدنظر مسئولان قرار بگیرد.

در حوزه دریا نیز در حال حاضر چابهار درصد بالایی از صید آبزیان در کشور را دارد. همکاران ما در این حوزه، کارهای پژوهشی خوبی انجام داده‌اند. در حال حاضر، صنعت تولید و بسته‌بندی محصولات دریایی همچون تن ماهی در چابهار وجود دارد. آزمایشگاهی که در دانشگاه وجود دارد نیز در این قضیه موفق بودند.

از توسعه متوازن صحبت کردید، این توسعه در سواحل جنوبی کشور چطور امکان تحقق خواهد یافت؟

معتقدم ابعاد و ظرفیت‌هایی که در بحث توسعه مکران باید به آن پرداخته شود بسیار گسترده‌تر است. توسعه متوازن به این معناست که باید از نگاه بخشی، جزیره‌ای و حتی استانی خارج شده و به توسعه همه‌جانبه منطقه بیندیشیم؛ همان‌گونه که در سند توسعه مکران نیز مسئولان به آن توجه دارند. یعنی تمامی دستگاه‌ها موقعیت را سنجیده و

در استان سیستان و بلوچستان و منطقه مکران، ظرفیت‌های زیادی وجود دارد. دانشگاه علوم دریانوردی چابهار دانشگاهی تخصصی است که با توجه به عنوانش که علوم دریایی است به ظرفیت‌های شیلات، انرژی‌های نو و انرژی‌هایی که می‌توان از دریا گرفت توجه ویژه کرده است. این مطالعات و پژوهش‌های در قالب مقاله و پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکترا انجام گرفته و در صنایع مختلف مورد بهره‌برداری قرار گرفته است. در رابطه با آبزیان همکاری خوبی بین دانشگاه و سازمان شیلات کشور برقرار است.

همچنین در بحث حمل‌ونقل دریایی نیز فعالیت‌های

صحبت از مطالعات دانشگاهی در مورد توسعه مکران کردید، مشخصاً مطالعات چه نوع مطالعاتی بوده است؟ در مورد ابعاد مطالعات انجام شده، زمان و نتایجی که حاصل شده است توضیح بفرمایید. همچنین مطالعات دانشگاهی که در این رابطه توسط دانشگاه علوم دریانوردی چابهار انجام شده توسط کدامیک از ارگان‌ها یا سازمان‌های دست‌اندرکار توسعه مکران درخواست شده است تا در طرح توسعه مکران و تصویب سند آن در دستور کار قرار بگیرد؟

بر اساس ظرفیت‌ها، توانایی‌ها و نگاه ملی به توسعه سواحل جنوبی کشور نظر داشته باشند. توسعه سواحل جنوبی به رونق اقتصادی در کل کشور منجر می‌شود و این نباید هیچ‌گاه فراموش شود.

همان‌گونه که استحضار دارید شهرسازی ریل‌پایه از جمله اهدافی است که در مجموعه وزارت راه و شهرسازی دنبال می‌شود، قاعدتا اگر مکران بخواهد توسعه پیدا کند، جمعیت زیادی به این منطقه خواهند آمد و در واقع ریل هم یکی از نیازهای اصلی منطقه خواهد بود؟ توسعه ریل در جنوب چگونه بوده است؟

ریل یکی از ضرورت‌های منطقه است. توسعه بندر بدون ریل معنا ندارد و همچنین توسعه شهر بدون آن بی‌معنا خواهد بود. اینکه باید چاهار ریل، فرودگاه و امکانات زیرساختی و جاده‌های دو بانده داشته باشد بحثی در آن نیست. مساله سر این است که به نظر می‌رسد ارتباط کامل بین دستگاه‌های متولی وجود ندارد و همین عدم ارتباط است که شاید مشکلاتی را ایجاد کند.

بحث من بر این است که اگر قرار است پتروشیمی در این منطقه فعال شود باید ملاحظات زیست‌محیطی و گردشگری در آن لحاظ شده باشد. این موضوعات به هم پیوسته هستند و خرد جمعی می‌خواهند و نیازمند هسته مرکزی برنامه‌ریزی و مطالعاتی هستند.

اخیرا مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی، اسنادی را منتشر کرده است که بیانگر تهدید منطقه چاهار، با سونامی و زلزله است و آن مرکز در این مورد هشدار جدی داده است، در این مورد دانشگاه علوم دریانوردی چاهار چه کارهایی انجام داده است؟

نباید فراموش کنیم که کل ایران در کمربند زلزله است و البته خطر سونامی نیز چاهار را تهدید می‌کند. نگاه ما به موضوع این است که توسعه باید اتفاق بیفتد و در کنارش راهکارهایی پیش‌بینی شود تا توسعه زیرساخت‌ها در صورت زلزله و سونامی با حداقل آسیب باشند. معتقدم دانش مهندسی کشور و دنیا به اندازه‌ای رسیده است که می‌تواند این موضوعات را پیش‌بینی کند و برای کاهش آنها راهکارهایی نیز داشته باشد. ضمن آنکه چاهار و بسیاری از مناطق ساحلی مکران گرچه ممکن است در مجاورت بحث سونامی باشند اما خود چاهار اگرچه یک ضلعش به دریای آزاد راه دارد اما بیشترین بخش چاهار در قالب و حوالی

یک خلیج محصور است. یعنی به صورت طبیعی موقعیتی در چاهار وجود دارد که در هر صورت بخشی از خطرات را ناخودآگاه کم می‌کند. یعنی موقعیت خلیج به گونه‌ای است که انرژی سونامی را مستهلک می‌کند و خطرات آن را کاهش می‌دهد.

همچنین باید این نکته را مورد توجه قرار دهیم که به غیر از چاهار، بقیه شهرهای منطقه جنوبی کشور در موقعیتی هستند که بسیار بالاتر از سطح آب دریا قرار دارند و این گونه نیست که با سونامی همه نقاط جنوبی کشور ویران شود. در عین حال، تاسیسات و توسعه‌ای که قرار است در چاهار ایجاد شود به گونه‌ای طراحی شده که خطرات سونامی و زلزله را مدنظر قرار داده است.

بنابراین دانشگاه علوم دریانوردی چاهار موزی با مرکز تحقیقات در حال انجام مطالعه بر روی سونامی و زلزله در سواحل جنوبی کشور است؟ تخصص‌های لازم در این حوزه در دانشکده وجود ندارد. اما مرکز اقیانوس‌شناسی در چاهار مستقر است که دانشگاه علوم دریانوردی همکاری‌هایی در زمینه بحث‌های سونامی و زلزله با آنها دارد. طبیعی است دانش و امکانات و تجربه‌ای که در اختیار مرکز تحقیقات قرار دارد علمی‌تر است.

آب و محیط زیست، مساله روز مناطق جنوبی کشور و به ویژه استان سیستان و بلوچستان است و مشکلات آن از سال‌های قبل همچنان به قوت خود باقی است، راجع به حل مساله آب، شیرین کردن آب و مباحثی از این دست و کمک به بهبود وضعیت محیط‌زیست، پیشنهادات خود را به عنوان عضوی از جامعه دانشگاهی و همچنین با تجربه سکونت در این منطقه تشریح کنید؟

در مورد آب و مساله‌ای که این روزها به بحران تبدیل

شده است باید توجه داشته باشیم، بسیاری از کارهایی که انجام می‌دهیم علاوه بر بزرگ بودن، توامان پیش نمی‌روند. همین موضوع به مشکلات بعدی دامن می‌زند و مسائل را حل نشده و بزرگ‌تر می‌کند.

نکته‌ای که باید مدنظر قرار دهیم این است که به‌رغم آنکه فکر می‌کنند سواحل مکران منطقه کم‌آبی است؛ از قضا حجم بسیار فراوانی آب در سطح منطقه وجود دارد و در طول سال، میلیاردها مترمکعب آب با کیفیت به دریا می‌ریزد و کسی تصور نمی‌کند که این منطقه چنین شرایط استثنایی را دارد. هم‌اکنون در همین حوالی سواحل مکران از چاهار تا جاسک سه سد بزرگ وجود دارد و احداث چند سد دیگر در این منطقه نیز در دستور کار است. سدهای همچون زبردان که به بهره‌برداری رسیده و همچنین سد کهیر با ۸۰ درصد پیشرفت فیزیکی به این خاطر ایجاد شده‌اند تا از هدررفت آب بسیار گران‌قیمت به آب دریا جلوگیری کنند. اشکال بزرگ اینجاست که سدها ساخته شده اما برای آنها تاسیسات پایین‌دست از جمله کانال‌ها و لوله‌های انتقال آب ایجاد نشده‌اند.

هم‌اکنون در روستای پایین‌دست سد زبردان جمعیتی در حدود ۱۵۰ هزار نفر برای آب خوردن دچار مشکلات وحشتناکی هستند و با تانکر به آنها آب‌رسانی می‌شود. در حالیکه قبل از ساختن سد، آب به صورت فصلی می‌آمد و در اختیار مردم روستایی منطقه قرار می‌گرفت و مردم پایین‌دست سد زبردان کشاورزی و دامداری مختصری هم داشتند. در حال حاضر، آب پشت سد می‌ماند، بخار شده و از بین می‌رود اما به پایین دست و مردم آنجا نمی‌رسد. با این اقدامات، کشاورزی و دامداری مختصر مردم از بین رفت، مردم آن مناطق از نظر معیشتی روزگار دشواری را می‌گذارند و از نظر بهداشتی و آموزشی نیز وضعیت آنجا اسفناک است. لذا بسیاری از موضوعات را هم‌زمان مدنظر قرار نداده‌ایم و این موضوعی است که باید مورد توجه جدی‌مان قرار گیرد. سد کهنیر و سدهایی نیز قرار است در زراباد ساخته شوند که امیدواریم تدابیری اتخاذ شود تا هم ساکنان از آب منطقه برخوردار شوند و هم تاسیسات لازم برای انتقال آب، مشکلات بی‌آبی را که به بحران منطقه تبدیل شده است، با یک تدبیر روشن، حل کند.

در زمینه شیرین کردن آب، در دنیا کارهای بزرگی در حال انجام است. با توجه به اینکه ظرفیت دریای عمان بی‌نهایت است اما برای چابهار این اتفاق نیفتاده است. برای مکان‌های دیگر از جمله کرمان، شیرین کردن آب دریا دارد اتفاق می‌افتد اما برای استان سیستان و بلوچستان این امر محقق نشده است. امیدوارم مدیریت متمرکز با مطالعه کافی، مساله آب را نیز مدنظر قرار دهد. انتظار جامعه دانشگاهی این است که در سند توسعه مکران بخش کشاورزی، صنعت و آب شرب و حل مساله آب و محیط زیست دیده شود.

یکی از ظرفیت‌های مناطق جنوبی کشور و به ویژه چابهار، مباحث مرتبط با گردشگری منطقه است، مناطقی بکر و طبیعی که برای هر گردشگر داخلی و خارجی در صورت تعبیه شدن امکانات لازم می‌تواند جذاب باشد، در این مورد وضعیت در چابهار چگونه است و سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری چه اقداماتی انجام داده است؟

به هر حال یکی از ظرفیت‌های بسیار بالای گردشگری ایران، منطقه ساحلی جنوب کشور به‌ویژه چابهار است. سواحل بکر و زیبا که سرمایه‌های ملی هستند و باید از آنها حفاظت شود. در حال حاضر در این منطقه، درصد بالایی از آبیاری به دست می‌آید و به کل کشور می‌رود که اگر بی‌دقتی کنیم ممکن است سرمایه‌های گردشگری و ظرفیت‌های غذایی آسیب جدی ببیند.

به نظر می‌رسد از نیروهای مطلع آگاه بومی و نه صرفاً ملی استفاده شود تا ظرفیت‌های منطقه از منظرهای مختلف مورد توجه قرار گیرد. یادمان نرود که جانمایی نامناسب صنعت پتروشیمی در سواحل مکران می‌تواند صدمات جبران‌ناپذیری را به محیط زیست منطقه وارد کند که تبعات آن می‌تواند برای کل کشور زیان‌بار باشد.

در سال‌های قبل، برنامه‌ریزی شد تا در بندر گوآتر در جنوب شرقی دریای عمان، میگو پرورش داده شود اما متأسفانه پیگیری نشد. برای پرورش میگو استفاده از آب دریا و رساندن آب دریا به حوضچه‌های پرورش میگو کار پرهزینه‌ای است. در گوآتر این ظرفیت وجود دارد که وقتی مد می‌شود و سطح آب دریا بالا می‌آید، تا کیلومترها آب در کانال‌های طبیعی بالا می‌آید و امکان اینکه آب به صورت کاملاً طبیعی به حوضچه‌های پرورش میگو وارد شود، وجود دارد. یعنی به جای آنکه انرژی و هزینه هنگفتی را صرف پمپاژ آب به حوضچه‌های پرورش میگو کنیم، به صورت طبیعی این امکان وجود دارد که می‌تواند برای سرمایه‌گذاری در این بخش مورد توجه قرار گیرد.

در استان سیستان و بلوچستان منطقه‌ای به نام ماشکید وجود دارد که سطح آب زیرزمینی در آنجا بسیار بالاست. یعنی در عمق یک‌ونیم متری به آب شیرین با کیفیت عالی دسترسی دارید. منطقه بسیار بزرگ و دشت است که از دریا حدود ۳۰۰ کیلومتر فاصله دارد. در این منطقه، آب‌ها از مناطق مختلف می‌آیند و آنجا آب زیرزمینی بی‌نهایتی وجود دارد. تعداد محدودی بومی آنجا ساکن هستند که دریافت‌اند که اگر درخت خرما را یکسال نهال بزنند و آب بدهند و رهايش کنند سال‌ها نیاز به آبیاری ندارد.

مساله کم‌آبی و بی‌آبی در استان سیستان و بلوچستان به‌ویژه در سواحل مکران، به استحصال آب و بهره‌برداری بهینه از آن مرتبط است که متأسفانه مورد بی‌توجهی مسئولان ارشد قرار گرفته است.

باز هم به بی‌تدبیری در حل مساله آب رسیدیم.... سدی به نام سد پیشین حدود ۲۰۰ میلیون مترمکعب ظرفیت آب داشت. در سال‌های قبل با تصمیم غیر کارشناسی،

برای برخی از سوداگران زمین، باعث شد که مردم بومی بی‌پناه و حاشیه‌نشین را با اندکی پول به تصرف در برخی از مناطق سوق دهند. باید در نظر داشته باشیم که برخی از اسکان‌های غیررسمی، غیرواقعی و بخش عمده‌ای واقعی و از روی فقر شکل گرفتند.

سخن آخر...

اعتقاد دارم وقتی مطالعات همه‌جانبه نباشند چنین اتفاقاتی اجتناب‌ناپذیر می‌شود. اگر اشتغال، توجه به ساکنان واقعی مناطق جنوبی کشور و به‌کارگیری آنها در فعالیت‌های اقتصادی، توانمندسازی آنها، تامین بهداشت و آموزش برای مردم منطقه انجام می‌گرفت و همچنین اگر به ساکنان منطقه، سند اراضی داده می‌شد و بخشی از زیرساخت‌ها تامین می‌شدند، هم اکنون شاهد گسترش بی‌رویه حاشیه‌نشینی نبودیم.

یکسری کارهای غیرکارشناسی به آنها دامن زده شد. مساله کم‌آبی که می‌تواند با تدابیری روشن در منطقه حل شود، به حال خود رها شده است. بی‌تدبیری در ایجاد زیرساخت‌های انتقال آب پس از ایجاد سدها، عدم بکارگیری نیروهای بومی در فعالیت‌های اقتصادی و نبود آموزش و بهداشت همگانی به مشکلات دامن زده‌اند.

خشکسالی‌های متعدد و بی‌تدبیری در استفاده بهینه از آب، کشاورزی و دامداری را نابود کرد و مردم برای تامین حداقل‌ها به اطراف شهرها و حتی درون شهر مهاجرت کردند و این مهاجرت‌های ناخواسته بدون پشتوانه مالی، به مرور آنها را به گدایانی تبدیل کرد که با حداقل روزگار می‌گذرانند. حتی بخشی از حاشیه‌نشینی‌های چابهار با بحث توسعه، گسترش پیدا کرد. تصویری که از آینده چابهار ایجاد شده است، سبب سوءاستفاده عده‌ای شد و در نهایت حاشیه‌نشینی رشد چشمگیری یافت. همچنین حضور منطقه آزاد و جذابیت اقتصادی آن

دریچه‌های سد باز شد و آب به دریا ریخته شد. پس از آن چند سال بارندگی نشد و سدی که هسته رسی داشت و بقا و حیاتش به آب بستگی داشت تا رطوبت همواره در آن حفظ شود، با بی‌تدبیری خالی از آب شد. پس از مدتی نیز سد ترک خورد و دچار نشست شد. بعدها که دوباره بارندگی شود سد کارآیی خود را ندارد. ضمن آنکه ده‌ها میلیون مترمکعب آب به دریا ریخته شد و هدر رفت.

کشاورزی این منطقه خارج از فصل است و ما در طول سال سیفی جات و محصولات و میوه‌های گرمسیری همچون موز را در سواحل مکران داریم. درحالی که چنین ظرفیت‌هایی در منطقه وجود دارد، کار کارشناسی روی آن انجام نمی‌شود. آب سد زبردان در دو سال گذشته بالغ بر ۱۰۰ میلیون مترمکعب آب از دست داد. به دلیل اینکه زیرساخت نبود و لوله‌های انتقال آب نیز وجود نداشت به مردم هم ندادیم و الان در حدود ۵۰ مترمکعب آب در پشت سد زبردان است که به نظر می‌رسد برای آن نیز برنامه‌ای وجود ندارد.

می‌خواهم بگویم این نگاه به سواحل مکران که با منطقه‌ای محروم و بی‌ظرفیت، طرف هستیم، گمانی اشتباه است. مکران، ظرفیت‌های بسیار خوبی وجود دارد که اگر به فعلیت برسند برای مردم منطقه و همچنین کشور اهمیت دارد و دیگر شاهد بحران و چالش‌های کم‌آبی و نابودی کشاورزی نخواهیم بود.

قطعا اگر اشتغال ایجاد شود و اگر توسعه در این منطقه رخ دهد حتما موضوعات راحت‌تر حل می‌شوند. چابهار تنها بندر اقیانوسی کشور است که در کنار کشاورزی و آب‌وهوای منطقه، دارا بودن ذخایر آب‌های زیرزمینی که به حال خود رها شده‌اند، ساختن سدها و عدم تامین زیرساخت‌ها برای انتقال آب، مشکلات برایش ایجاد شده است.

صحبت از ظرفیت‌های چابهار و مناطق ساحلی شد، بهتر است به مساله فقر در منطقه و حاشیه‌نشینی‌های گسترده‌ای که در شهر و پیرامون آن است بپردازیم، این وضعیت از کجا نشأت گرفت و چرا هر روز بیشتر از گذشته می‌شود؟ در حالیکه به نظر می‌رسد مردم منطقه روی ثروت نشسته‌اند و از مواهب آن نصیبی نبرده‌اند؟

یکی از چالش‌ها و معضلات چابهار بحث حاشیه‌نشینی است. معتمد عدم استفاده بهینه از ظرفیت‌های موجود چابهار و در نظر نگرفتن توسعه همه‌جانبه، به مشکلات حاشیه‌نشینی در چابهار دامن زد. ظرفیت‌های بالایی در منطقه وجود دارد که بدون توجه به مردم و حقوق آنها، توسط

میرمیراد زهی:

استفاده از سرمایه‌های بخش شیلات برای توسعه مناطق حاشیه‌نشین چابهار

توسعه صید صنعتی راهکار افزایش اشتغال و فراهم شدن زیرساخت‌های توسعه اقتصادی است

هدایت الله میرمیراد زهی، مدیر کل شیلات استان سیستان و بلوچستان تاکید می‌کند که می‌توان از ظرفیت‌های بخش شیلات برای اشتغال‌زایی بومیان حاشیه‌نشین چابهار و نیز توسعه اقتصادی سواحل مکران به بهترین نحو استفاده کرد.

هدایت‌الله میرمیراد زهی درگفت‌وگو با خبرنگار پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی درباره ظرفیت‌های حوزه

شیلات چابهار برای توسعه و اشتغال‌زایی این منطقه توضیح می‌دهد: با توجه به ظرفیت‌های بالقوه منطقه آزاد چابهار برنامه‌ریزی‌های خوبی برای توسعه این منطقه درایجاد مختلف بندری و ریلی صورت گرفته است. از سوی دیگر تلاش شده که این منطقه قطب صادرات ماهی صنعتی و تجاری شود و امروز نیز ۷۰ درصد تن ماهی کشور و بهترین میگوها از این منطقه کشت می‌شود.

میرمیراد زهی می‌افزاید: اکنون سطح مفید مزارع جهت پرورش حدود ۲۶۰۰ هکتار است که امسال حدود ۶۰۰ هکتار آن فعال شده و برنامه ریزی‌های انجام شده و نگاه ویژه مقام معظم رهبری و حمایت‌های دولت تدبیر و امید به سواحل مکران و توسعه و اشتغال‌زایی آن، درنظر داریم تمام ظرفیت این سایت را فعال کرده و از همه پتانسیل‌ها استفاده کنیم.

مدیرکل شیلات استان سیستان و بلوچستان تاکید می‌کند: اکنون بسیاری از بازارهای کشورهای همسایه از جمله روسیه آمادگی صادرات محصولات کشاورزی و شیلاتی کشور ما از جمله میگو را دارند و سرمایه‌گذاران می‌توانند از این فرصت ایجاد شده و همچنین حمایت‌های دولت و شیلات نهایت استفاده را برده و سهم وسیعی در اقتصاد، اشتغال و توسعه کشور داشته باشند و امروز بخشی از اقتصاد و ارز آوری کشور از مزارع پرورش میگو تامین می‌شود.

وی ادامه می‌دهد: از سوی دیگر در راستای عمل به فرمایشات مقام معظم رهبری در توسعه اقتصاد مقاومتی درنظر داریم صنعت پرورش ماهی درقفس را با کارگذاری قفس دردریا رونق دهیم و ماهی سیس را با ظرفیت حدود ۵۰ تن درنظر گرفته‌ایم.

میرمیراد زهی توضیح می‌دهد: یکی از ظرفیت‌های بالقوه و قابل توجه استان سیستان و بلوچستان حوزه شیلات است و امیدواریم بتوان از اعتبارات توسعه مکران از ردیف اعتبارات لایحه بودجه کشور سهم خوبی به آن اختصاص داده شود. به عنوان نمونه اگر در هر ۲۰ هکتار زمین پرورش میگو سه نفر مشغول به کار شوند و از هر هکتار ۲,۵ تن میگو برداشت شود ۶۰۰ میلیون تومان درآمد خواهد داشت که ۳۰۰ میلیون تومان آن صرف بخش هزینه‌ای می‌شود و مابقی ظرف سه ماه با پیش‌پرداخت کشورهای روسیه و امارات قابل برگشت خواهد بود.

وی تاکید می‌کند: صنعت شیلات چابهار روبه رشد است و می‌تواند منبع مهم درآمدی و صادراتی کشور قرار گیرد. مدیر کل شیلات سیستان و بلوچستان با بیان اینکه اکنون ۲۴۰۰ قایق با ۲۴ هزار نیروی انسانی مستقیم و ۷۵ هزار نیروی غیرمستقیم درصید آبزیان فعالیت می‌کنند، می‌گوید: اگر صید صنعتی توسعه یابد می‌توان ظرفیت اشتغال بومیان را افزایش داد و امکان سرمایه‌گذاری بیشتر را فراهم کرد.

وی ادامه می‌دهد: درچند ماه گذشته درخواست اعطای زمین برای راه‌اندازی شهرکی برای اشتغال و نیز سکونت صیادان را مطرح کرده‌ایم و به دنبال ارائه خدمات رفاهی هرچه بیشتر به بومیان علاقه‌مند به کار و سرمایه‌گذاری درچابهار هستیم.

وی می‌افزاید: درنظر داریم کشت‌های متراکم را با استخرهای بتنی گسترش دهیم و به سطح هفت تن درهکتار برسانیم و نیز با دراختیار گرفتن شهرک شیلاتی در ۵۴ هکتار پروژه عظیمی را با همکاری سرمایه‌گذاران طراحی کنیم. ازسوی دیگر پیگیر توسعه صیدهای صنعتی هستیم تا ظرفیت استفاده از دریا را که امروز تنها در حد ۲۵ درصد است با برداشت خیار دریایی، صدف و ... به سطحی نزدیک به صددرصد برسانیم.

میرمیراد زهی با تاکید بر اینکه سیاست سازمان شیلات تبدیل چابهار به بندر-شهر است و دولت نیز به دنبال فراهم کردن زیربنای لازم است، می‌گوید: قرار است با راه‌اندازی کارخانه‌های کنسروسازی و راه‌اندازی صنعت تولید پودر ماهی زمینه اشتغال‌زایی اهالی بومی خصوصا جوانان فراهم شود و به دنبال باز کردن دریچه‌های جدیدی برای توسعه صنعت شیلات منطقه هستیم.

سفیر جمهوری اسلامی ایران در دهلی نو:

فاز نخست طرح توسعه بندر چابهار فروردین ۹۶ به بهره‌برداری می‌رسد

می‌رسد، خاطرنشان کرد: با بهره‌برداری از این فاز ظرفیت بندر چابهار از سه میلیون به شش میلیون تن افزایش می‌یابد. وی خاطرنشان کرد: هند برای توسعه یکی از فازهای بندر چابهار ۸۵ میلیون دلار سرمایه‌گذاری کرده است. انصاری با اشاره به احتیاط‌های هند در سرمایه‌گذاری بندر چابهار، گفت: توسعه این بندر در سال ۲۰۰۳ به هندی‌ها پیشنهاد شد و الان در سال ۲۰۱۷ قرار داریم.

سفیر جمهوری اسلامی ایران در دهلی نو افزود: هند اعلام کرد که ۵۰۰ میلیون دلار خط اعتباری به بندر چابهار اختصاص می‌دهد که تاکنون ۱۵۰ میلیون دلار از این مبلغ قابل استفاده است.

وی افزود: هند در دوران تحریم‌ها نمی‌خواست آمریکا را به چالش بکشد و این برای ما قابل درک است اما در دوران پس‌تحریم قرار داریم و این کشور باید در خصوص میدان گازی فرزاد ب با جدیت بیشتری عمل کند.

به گفته وی، پیش از تحریم‌ها ایران پیشنهاد خوبی به هند در خصوص فرزاد ب داد که هند از این فرصت استفاده نکرد.

سفیر جمهوری اسلامی ایران در دهلی نو گفت: از نظر ما میدان گازی فرزاد ب فرصتی برای گسترش روابط دو کشور در زمینه انرژی است.

وی اظهار امیدواری کرد: هر چه زودتر مسائل تکنیکی و مالی بین ایران و هند برطرف شود.

احیای خط لوله گاز ایران، پاکستان و هند

انصاری در خصوص پروژه خط لوله انتقال گاز ایران، هند و پاکستان گفت که احیای این پروژه به هندی بستگی دارد.

وی با بیان اینکه ایران دارای منابع غنی و قابل اعتماد گاز برای صادرات است، افزود: فاصله یک هزار کیلومتری ایران با هند، اجرای این خط لوله گاز را نسبت به دیگر خطوط اقتصادی‌تر می‌کند.

سفیر جمهوری اسلامی ایران در دهلی نو در بخش دیگر این گفت‌وگو با بیان اینکه سرمایه‌گذاری در بندر چابهار محدود به کشور خاصی نیست، خاطرنشان کرد: ایران از سرمایه‌گذاری دیگر کشورها در این بندر استقبال می‌کند.

غلامرضا انصاری اظهار کرد: چابهار به عنوان بندری بین‌المللی در صورت مشارکت و سرمایه‌گذاری دیگر کشورها به موفقیت بیشتری دست می‌یابد.

وی افزود: هند در حال وارد کردن کشورهای دیگر برای سرمایه‌گذاری در چابهار است که ایران از این اقدام استقبال می‌کند.

سفیر جمهوری اسلامی ایران در دهلی نو با بیان اینکه فاز نخست بندر چابهار چند هفته دیگر به بهره‌برداری

«غلامرضا انصاری» سفیر جمهوری اسلامی ایران در دهلی نو با اشاره به اهمیت بندر راهبردی چابهار در گسترش مبادلات تجاری بین کشورهای منطقه، گفت: فاز نخست توسعه بندر چابهار فروردین ماه ۹۶ به بهره‌برداری می‌رسد.

انصاری افزود: «طرح توسعه بندر چابهار که توسط هندی‌ها در حال اجراست از سرعت مطلوب برخوردار نیست».

این سخنان سفیر ایران در دهلی نو در حالی بیان می‌شود که به تازگی برخی از رسانه‌های هند از احتمال تحت تأثیر قرار گرفتن سرمایه‌گذاری هند پس از تحریم‌های جدید آمریکا علیه ایران را مطرح کرده بودند. منابعی در وزارت خارجه هند با رد کندی توسعه بندر چابهار گفته‌اند: طرح توسعه بندر چابهار با سرعت مناسب در حال اجرا است و تردیدی در خصوص اجرای این طرح وجود ندارد.

توافقنامه ترانزیتی سه جانبه چابهار، خرداد امسال با حضور دکتر حسن روحانی رئیس جمهوری ایران، «نارندرا مودی» نخست وزیر هند و «اشرف غنی» رئیس جمهوری افغانستان توسط وزرای راه سه کشور امضا شد. هند قرار است با اعتبار ۸۵ میلیون دلاری، دو لنگرگاه در بندر چابهار

معاون وزارت صنعت، معدن و تجارت مطرح کرد:

اعلام آمادگی وزارت صنعت برای راه‌اندازی خط کشتیرانی مستقیم از بندر چابهار

بندر شهیدبهرشتی از سال ۱۳۶۲ همزمان با سفر رهبر معظم انقلاب و بندر شهید کلاتری نیز در همان سال افتتاح شده است.

در بندر شهید کلاتری اسکله‌های اضطراری و بخش‌های ارائه خدمات حمل‌ونقل دریایی زیر هزار تن طراحی شده است و در سال‌های ۶۱ و ۶۲ سازمان بنادر و دریانوردی به سبب اهمیت بندر چابهار در مواقع بحرانی ظرفیت حمل‌ونقل دریایی آن را ۸۰۰ هزار تن در نظر گرفت و پس از گذشت چند سال با ایجاد لایروبی، پست اسکله و نصب موج شکن، ظرفیت بندر را به ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار تن افزایش داد.

طرح توسعه بندر شهیدبهرشتی چابهار در پنج مرحله با اعتبار ۳۴۱ میلیون دلار از سال ۱۳۸۷ آغاز شده و پیمانکار اجرایی این طرح که برنده مناقصه شد، قرارگاه خاتم‌الانبیاست. مقرر است در مرحله نخست این طرح ظرفیت حمل‌ونقل دریایی بندر چابهار را از ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار تن به هشت میلیون و ۵۰۰ هزار تن افزایش دهد.

زیادی در این منطقه به وجود خواهد آمد، خاطرنشان کرد: اشتغال، امنیت پایدار و توسعه منطقه از نتایج این طرح است. چابهار دارای ۲ بندر بزرگ و مهم شهیدبهرشتی و شهید کلاتری است که این ۲ اسکله تاکنون چه در زمان جنگ و چه پس از آن نقش بسیار مهمی در صادرات و واردات کالا داشته‌اند.

اسکله شهیدبهرشتی با مساحت ۲۴۰ هکتار و محوطه‌های بارانداز ۱۶ هکتار، انبارهای مسقف ۳۰ هزار مترمربع و اسکله شهید کلاتری دارای ۳۰ هزار مترمربع مساحت، ۳۵ هزار مترمربع بارانداز، ۳۰ هزار مترمربع انبار مسقف و ۱۴ هزار و ۵۰۰ مترمربع محوطه کانتینری است.

اسکله شهیدبهرشتی پنج پست و اسکله شهید کلاتری هم پنج پست برای پهلوگیری شناورهای تجاری دارند که سه پست از اسکله شهیدبهرشتی چند منظوره و یک پست اسکله نفتی و اسکله شهید کلاتری نیز دارای یک پست چند منظوره و سه پست کالاهای عمومی است.

«محمدرضا فیاض» معاون توسعه مدیریت منابع و امور استان‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت گفت: چنانچه سازمان بنادر و دریانوردی درخواست کند، وزارت صنعت، معدن و تجارت آمادگی لازم برای راه‌اندازی خط لاینر (مستقیم) کشتیرانی و چابجایی دریایی از بندر چابهار به سایر بنادر داخلی و خارجی را دارد.

فیاض، اقدامات صورت گرفته برای توسعه بندر شهیدبهرشتی چابهار را قابل توجه دانست و افزود: سرمایه‌گذاران باید از هم اینک در این منطقه حضور پیدا کنند و بازاریابی لازم را برای صادرات و ترانزیت کالا داشته باشند.

معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت همکاری و تعامل همه مسئولان را برای تکمیل و راه‌اندازی طرح توسعه بندر شهیدبهرشتی خواستار شد و گفت: تاخیر در تکمیل زیرساخت‌ها و راه‌اندازی طرح توسعه بندر شهیدبهرشتی چابهار ضرر و زیان زیادی دارد و باید همه تلاش‌ها برای افتتاح آن انجام شود. وی با بیان اینکه پس از راه‌اندازی کامل بندر شهیدبهرشتی، اشتغال

جزئیات همکاری ژاپن و ایران در چارچوب خط اعتباری ۱۰ میلیارد دلاری

معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت پس از امضای تفاهم‌نامه همکاری با این شرکت ژاپنی، گفت: بر اساس خط اعتباری ۱۰ میلیارد دلاری اختصاص یافته ژاپن به ایران، ۲ کشور همکاری در بخش‌های مورد علاقه را پیش می‌برند که یکی از آنها طرح فولاد مکران (چابهار) است.

کرباسیان افزود: تکمیل زنجیره فولاد و دستیابی به ارزش افزوده سنگ آهن و انرژی گاز کشور با هدف رشد تولید و اشتغال از آغاز دولت یازدهم برنامه‌ریزی شده است.

وی اضافه کرد: طرح فولاد مکران در منطقه ویژه اقتصادی چابهار با ظرفیت تولید سه میلیون تن پیش‌بینی شده که نخستین مرحله آن تولید یک میلیون و ۶۰۰ هزار تن آهن اسفنجی است که شرکت ایریتک (زیر نظر ایمیدرو) آن را اجرا می‌کند و ساخت آن در دست اقدام است.

به گفته وی، برای اجرای طرح توسعه این مجتمع تا دستیابی به تولید سه میلیون تنی، تفاهم‌نامه‌ای به ارزش ۱۰۰ میلیون دلار با شرکت ژاپنی «کوبل.کو» در چارچوب خط اعتباری یاد شده امضا شده است که با تایید وزارت امور اقتصادی و دارایی جمهوری اسلامی ایران و طرف ژاپنی در قالب قرارداد، اجرایی می‌شود.

وی افزود: یادداشت تفاهمی که با شرکت سوچیتر بین فولاد مکران و سازمان ایمیدرو امضا شد، مرحله پس از دستیابی به تولید یک میلیون و ۶۰۰ هزار تنی است تا فرایند تبدیل آهن اسفنجی به ذوب اجرایی و بخش پایین‌دستی فولاد مکران نیز عملیاتی شود.

رییس هیات عامل ایمیدرو با اعلام اینکه برای این طرح مشاور بین‌المللی گرفته شده است، گفت: اکنون سهم تامین مالی ژاپن در این طرح ۸۰ درصد و فولاد مکران ۲۰ درصد است و در واقع گامی در مسیر تحقق ظرفیت ۵۵ میلیون تنی تولید فولاد به حساب می‌آید. کرباسیان اضافه کرد: دوره زمانی ۶ ماهه برای انجام مشاوره کارشناسی طرح ذوب سه میلیون تنی و بخش پایین دست آن پیش‌بینی شده است و پس از ۲ تا سه ماه عملیات اجرایی برای پیشبرد قرارداد آغاز می‌شود.

شرکت خوشه‌ای سوچیتر سال ۲۰۰۴ میلادی راه‌اندازی شد و با برخورداری از بیش از ۴۴۰ شرکت تابع در ۵۰ کشور جهان، در زمینه تجارت کالاها و خدمات و سرمایه‌گذاری در بخش‌های انرژی، خودرو، کالاهای لوکس، کشاورزی، فولاد، مواد شیمیایی و مواد معدنی فعالیت می‌کند.

این شرکت که سهام آن در بازارهای بورس اوساکا و بورس توکیو معامله می‌شود، پس از میتسوبیشی کورپوریشن، میتسویی اند. کو، ایتاچو، ماروبنی و سومیتومو کورپوریشن، رتبه ششم بزرگ ترین شرکت‌های بازرگانی ژاپن را به خود اختصاص داده است.

سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) و شرکت «سوچیتر» ژاپن برای انجام مطالعات فنی و اقتصادی تولید ورق فولادی در منطقه ویژه اقتصادی چابهار در تهران تفاهم‌نامه امضا کردند.

«مهدی کرباسیان» معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت جمهوری اسلامی ایران و «کنیچی اومینه» مدیر بخش طرح‌ها و زیرساخت شرکت ژاپنی، ۲۵ بهمن ماه ۹۵ تفاهم‌نامه را در سازمان ایمیدرو امضا کردند.

کرباسیان پیش از امضای این سند گفت: ایران و ژاپن در زمینه‌های مختلف مانند پتروشیمی، سنگ آهن، تایر خودرو و ... سابقه دیرینه همکاری دارند.

رییس هیات عامل ایمیدرو افزود: این تفاهم‌نامه در چارچوب خط اعتباری ۱۰ میلیارد دلاری که از سوی ژاپن برای جمهوری اسلامی اختصاص یافته است، اجرا می‌شود.

به گفته وی، موضوع این سند مربوط به مرحله پس از تولید آهن اسفنجی در مجتمع فولاد چابهار است و در واقع فرآیند کار پس از تولید اولیه در این واحد صنعتی صورت می‌گیرد.

مدیر بخش طرح‌ها و زیرساخت شرکت سوچیتر نیز در این نشست گفت: امضای این سند گامی تازه و آغاز مرحله‌ای جدید از همکاری با بخش صنایع معدنی ایران است.

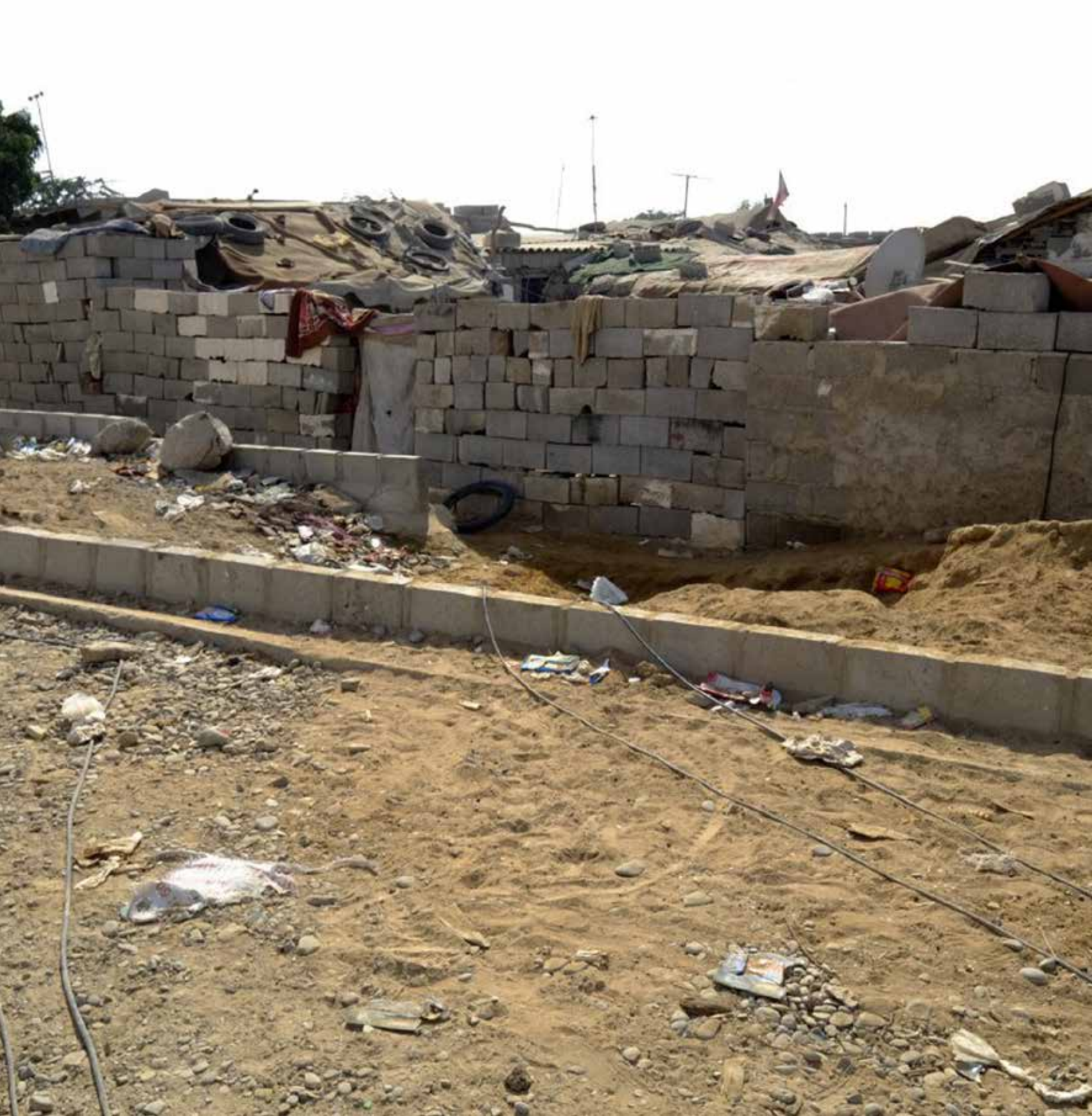
اومینه جایگاه منطقه ویژه اقتصادی چابهار را برای توسعه فولاد مهم دانست و افزود: این شرکت در چهار دهه گذشته با ایران در بخش‌های سنگ آهن، نفت و پتروشیمی همکاری داشته است. در مراسم امضای این تفاهم‌نامه شماری از مدیران شرکت ژاپنی نیز حضور داشتند.

تشریح جزئیات همکاری تهران - توکیو در چارچوب خط اعتباری ۱۰ میلیارد دلاری

ژاپن برای
مطالعه
در باره
تولید ورق
فولادی
در چابهار
تفاهم‌نامه
امضا کرد

بچه گانه، زنانه، مردانه
گفتگو با مردم مدارس
ایستادگی

